

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 7/3 84 om de forskellige sider af alkoholproblemet.

(Redegørelse nr. R 4).

Socialministeren (Palle Simonsen):

Folketinget har ikke siden 1977 haft en generel debat om alkoholpolitikken. I betragtning af alkoholproblemet omfang har regeringen fundet det rigtigt at lægge op til en ny debat dels for at få en klar melding om det nuværende folketings holdning og dels for at få lejlighed til at diskutere eventuelle justeringer i den hidtil førte politik, som har været kendetegnet af bred politisk opbakning.

Den udvikling, der har fundet sted i de registrerede alkoholskaders antal, må give anledning til bekymring og rejse spørgsmålet, om der er grundlag for at indføre en mere restriktivt præget alkoholpolitik end den, vi kender her i landet.

Det er imidlertid regeringens klare opfattelse, at den hidtidige liberale og relativt restriktionsfrie alkoholpolitik alligevel i det lange løb giver de bedste resultater.

Begrundelsen er bl.a., at vi ikke synes at få flere skadevirkninger og misbrugere her i landet, end man har i andre, mere restriktive lande som f.eks. de øvrige nordiske lande, at vi undgår restriktionernes kriminalisering af mange mennesker, som netop ikke har behov for straf, men for støtte og behandling, at den liberale holdning til forbruget har medført en forholdsvis liberal holdning også over for misbrugeren, hvilket er af væsentlig betydning for behandlingen og resocialiseringen af denne, at vi undgår den professionelle kriminelle forsyning af markedet med det kontrolbelagte stof, og sidst, men ikke mindst, at man skal være varsom med at fokusere på tilgængeligheden af stoffet alkohol, når det i langt højere grad er årsagerne til misbruget, man burde koncentrere sig om.

Denne holdning må imidlertid aldrig ende i ligegyldighed. Derfor finder regeringen det også væsentligt, at indsatsen på området styrkes.

Udviklingen i alkoholforbruget har i den sidste halvdel af 1970'erne været karakteriseret af en tendens til stagnation, mens der har været en svag stigning i forbruget i de sidste par år. Ifølge Danmarks Statistik var gen-

nemsnittsforbruget pr. indbygger over 14 år 11,5 liter i 1977 og 12,4 liter i 1982. Udviklingen er gået i retning af, at flere, bl.a. flere unge og flere kvinder, drikker alkohol.

Set i et nordisk perspektiv er Danmark det land, der har det største alkoholforbrug – derefter kommer Finland, Sverige og Norge – mens Danmark ud af 22 europæiske lande kommer som nr. 14 i rækken, rangordnet efter forbrugets størrelse.

Der findes ikke præcise tal for antallet af alkoholmisbrugere, men antallet er utvivlsomt blevet større gennem årene. Det kan bl.a. udledes af oplysninger om en stigning i antallet af dødsfald på grund af alkoholrelaterede sygdomme, et stigende antal behandlinger på alkoholambulatorier, behandlingshjem og psykiatriske afdelinger samt en stigning i antallet af færdselsuheld, sigtelser for spritkørsel og detentionsanbringelser.

Det forebyggende arbejde i form af oplysning og holdningspåvirkende indsats har haft og bør efter regeringens opfattelse fortsat have til formål at skabe fornuftige alkoholvaner og i det hele taget at lære befolkningen et fornuftigt forbrug og en fornuftig omgang med alkohol, således at skader og misbrug undgås. Alkoholproblemet er i meget vidt omfang et norm- og holdningsproblem, hvor man må søge at påvirke i positiv retning, således at uhensigtsmæssige normer som f.eks. gruppepres til drikkeri ændres.

Den forebyggende indsats på alkoholområdet foregår også indirekte gennem det offentlige generelle indsats på en række områder for at skabe bedre livsbetingelser for den enkelte, f.eks. på sundheds-, bolig-, arbejds- og fritidsområdet.

Alkoholområdet er sammenlignet med mange andre områder begunstiget gennem en række frivillige organisationer, som udfører et stort og betydningsfuldt arbejde ude i lokalmiljøerne ikke blot i form af behandling, men netop også gennem oplysning og forebyggelse. Der udføres et voksende informationsarbejde på vore skoler med henblik på at reducere alkoholproblemet blandt unge. Vi må til gengæld nok erkende, at det er svært at få oplysningsvirksomheden til at slå tilstrækkeligt igennem på vore arbejdspladser.

Allerede under folketingsdebatten i 1977 blev det fastslået, at problemet på arbejdspladserne må løses af arbejdsgiverne, arbejdslederne og de øvrige ansatte i fælles-

[Socialministeren]

skab, og at man ved oplysning og propaganda bør søge at påvirke den enkeltes holdning til alkoholforbruget. Denne mulighed er ikke blevet udnyttet i tilstrækkeligt omfang. Der er her en arbejdsmark, som bør dyrkes, og hvor resultater kun vil vise sig, såfremt arbejdsmarkedets organisationer og ikke mindst arbejdstagernes egne organisationer går ind i et forpligtende samarbejde om oplysningsindsatsen.

Ansvar for behandling af alkoholmisbrugere ligger som bekendt i amtskommunerne, der sammen med primærkommunerne også har ansvaret for forebyggelsen. De centrale myndigheder vil fortsat støtte de lokale myndigheder med den fornødne bistand til at varetage disse opgaver.

I overensstemmelse med Amtsrådsforeningens ønsker om mulighed for en mere fleksibel administration af alkoholområdet har regeringen i et lovforslag, nr. L 22, fremsat den 7. februar 1984, om ændring af sygehusloven stillet forslag om ophævelse af bindingen til sygehusudvalget. Det bliver herved muligt for amtskommunerne frit at vælge, om forvaltningen af alkoholspørgsmål skal henlægges til sygehusudvalget eller til social- og sundhedsudvalget.

Der er i 1975 udsendt vejledende retningslinier for udarbejdelse af planer for driften af behandlingsinstitutioner for alkoholskadede. Disse retningslinier vil blive ajourført i forbindelse med indpasning af alkoholområdet i den sociale lovgivning.

Som nævnt finder regeringen det påkrævet, at der sker en øget og mere effektiv indsats på alkoholområdet, og med henblik på at styrke indsatsen har jeg medtaget følgende særlige temapunkter i redegørelsen, således at disse kan indgå som idégrundlag ved amtskommunernes/kommunernes tilrettelæggelse af alkoholikerbehandlingen.

Temapunkterne er udarbejdet på grundlag af udtalelser fra indenrigsministeriet, industriministeriet, justitsministeriet, ministeriet for skatter og afgifter, undervisningsministeriet, sundhedsstyrelsen, socialstyrelsen, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns kommune samt alkohol- og narkotikarådet.

Forebyggelse og oplysning

Forebyggende foranstaltninger mod alkoholmisbrug kan antage flere forskellige former.

Den overordnede forebyggelse på dette område udgøres af samfundets socialpolitiske foranstaltninger i bred forstand, og sideløbende hermed findes der forebyggende foranstaltninger specifikt rettet mod alkoholmisbrug. Således kan nævnes en række love og regelsæt, som har til opgave at regulere udbud og efterspørgsel, og som ligeledes skal påvirke det enkelte individs adfærd, når alkoholindtagelse har fundet sted. Som eksempel på sådanne love og regelsæt kan nævnes lov om hotel- og restaurationsvirksomhed, lukkeloven og færdselsloven.

Den oplysningsmæssige side af det forebyggende arbejde må have en central plads i bestræbelserne for at begrænse mængden og sværhedsgraden af alkoholskaderne.

Oplysning varetages bl.a. af en række private organisationer, som udfører et stort arbejde på dette område, og forskellige offentlige instanser har som en del af deres arbejdsområde at lave oplysning om alkohol, bl.a. alkohol- og narkotikarådet og undervisningsministeriets konsulent vedrørende alkohol- og narkotikasager.

Princippet bag de centrale organers oplysningsmateriale er, at det skal være engagerende og debatskabende; det skal formidle fakta om alkohol og alkoholbrug, men samtidig beskrive og lægge op til en forståelse af alkoholens rolle i samværsformer og sociale forhold, og moralisering og skrækpropaganda bør undgås.

Det er tanken, at man fra centralt hold stiller materiale til rådighed for lokale formidlere (lærere, konsulenter m.fl.), samt at materialerne udformes på en sådan måde, at de kan anvendes i og tilpasses til forskellige lokale miljøer og forskellige behov.

Undervisningsministeriet har holdt et stort antal kurser for lærere, læger, sundhedsplejersker, ungdomsklubmedarbejdere, socialrådgivere, socialpædagoger, politifolk, kriminalforsorgspersonale, skolepsykologer, præster og mange andre grupper. Undervisningsministeriet søger endvidere at skabe muligheder for i samarbejde med private socialt sigtende organisationer at opstille og uddanne et hold kursusledere inden for oplysningsområdet.

[Socialministeren]

Det skal nævnes, at nogle amtskommuner har ansat alkohol- og narkotikakonsulenter til varetagelse af bl.a. oplysningsvirksomhed. I og med ansættelsen af disse konsulenter er der sket en markant øgning i den forebyggende, oplysende aktivitet i disse amtskommuner. Det kan derfor anbefales, at der oprettes konsulentstillinger i flere amtskommuner.

Københavns kommune har peget på, at der synes at være behov for et informationsarbejde over for socialmedarbejdere, praktiserende læger, sygeplejersker og andre, der regelmæssigt i deres arbejde møder personer med alkoholproblemer. En sådan informationsvirksomhed skal tage sigte på, at de pågældende medarbejdere i højere grad bliver i stand til at observere symptomer på alkoholmisbrug og udvikle en arbejds metode til at komme i kontakt med patienten/klienten om disse problemer, såfremt patienten/klienten ikke umiddelbart selv ønsker at tale herom. Alkoholambulatoriet på Førchhammersvej har taget initiativ til et sådant informationsarbejde i Københavns kommune.

Med henblik på at styrke den lokale indsats har alkohol- og narkotikarådet besluttet at opprioritere indsatsen over for nøglepersoner i lokalsamfundet, såsom politikere og personale i primærkommuner og amtskommuner.

Øget inddragelse af enkeltpersoner, grupper af borgere samt frivillige organisationer og foreninger i bekæmpelsen af alkoholmisbruget (samarbejde med det sociale kontaktudvalg)

Inden for misbrugsområdet er der tradition for, at private frivillige organisationer og institutioner i høj grad har påtaget sig ansvaret for de rådgivnings- og behandlingstilbud, der findes.

Også på det forebyggende område har folkelige bevægelser og enkeltpersoner igennem tiderne spillet en betydelig rolle.

De private organisationer på alkoholområdet er i store træk samlet i tre grupperinger: afholdsbevægelsen, Landsforeningen Lænken og KFUMs sociale arbejde i Danmark. Staten yder tilskud til alle tre grupperinger.

Baggrunden herfor er for det første, at man herigennem fastholder de private organisationer og dermed et folkeligt engagement som en del af den samlede alkoholkultur. Et

sådant engagement er vigtigt både for det forebyggende og det behandlende arbejde og for stimulering af den politiske interesse for problemerne.

Dernæst er det element af forbrugerindflydelse, der ligger i patientforeningsarbejdet inden for alkoholbehandlingen, værdifuldt og værd at udvikle, idet en sådan forbrugerindflydelse er et demokratisk element i behandlingssystemet. Denne indflydelse kan bl.a. sikre, at alkoholmisbrugernes behov, ønsker og rettigheder tilgodeses på en måde, som accepteres af misbrugerne selv.

Disse initiativer på alkoholområdet er helt på linie med regeringens almindelige ønsker om at inddrage private frivillige ressourcer i det sociale arbejde – ikke som erstatning for, men som supplement til det offentlige system, samtidig med at der opfordres til større selvaktivitet og selvansvar.

For yderligere at forbedre samarbejdet og koordineringen af det oplysende og forebyggende arbejde på såvel alkohol- som narkotikaområdet har alkohol- og narkotikarådet besluttet at indbyde de private organisationer, der arbejder med misbrugsproblemer, til en konference i løbet af 1984. Dette vil bl.a. ske i et samarbejde med formanden for det sociale kontaktudvalg til frivillige organisationer og det sociale netværk i øvrigt. På denne måde koordineres hele indsatsen for at skabe størst mulig bredde i det sociale arbejde og dermed et mere menneskeligt system.

Anvendelse af forskningsmæssig bistand i kortlægning af alkoholvaner etc., eventuelt også i forbindelse med vurdering af forsøg m.v.

Jeg anser det for meget væsentligt, at der foregår forsknings- og undersøgelsesvirksomhed på alkoholområdet, således at det forebyggende og behandlende arbejde til stadighed kan tilføres ny viden. Der er brug for mere forskning om alkoholforbrug, alkoholrelaterede skader og alkoholbehandling.

Jeg har derfor bedt socialforskningsinstituttet om at påbegynde et forskningsarbejde til belysning af folks alkoholvaner og årsagerne til alkoholforbrug og -misbrug med henblik på forebyggelse og behandling af alkoholproblemer. Instituttet er gået i gang med forberedelsen af denne opgave.

I alkohol- og narkotikarådets egen regie er der gennemført og publiceret flere undersø-

[Socialministeren]

gelses i de seneste år med henblik på anvendelse i det praktiske arbejde, og der er en række udviklings- og undersøgelsesarbejder i gang. En del af dette arbejde foregår i samarbejde med de øvrige nordiske lande.

Indarbejdelse af alkoholbehandlingsområdet i social- og sundhedsplanerne

Som følge af, at alkoholområdet er overført til socialministeriet, overvejer jeg i næste folketingssamling at fremsætte lovforslag om overførelse af alkoholbehandlingsområdet fra sygehusloven til den sociale lovgivning, herunder indarbejdelse af alkoholplanerne i social- og sundhedsplanerne.

Endvidere overvejer jeg muligheden for at tage misbrugsproblematikken op som et deltema i social- og sundhedsplanlægningen, hvor man giver dette tema en særlig grundig behandling, ligesom man har taget fornyelse af indsatsen for småbørn og småbørnsfamilier op som tema i 1984-88-planerne og omlægning for fornyelse af indsatsen for ældre i 1985-88-planerne. Igennem planlægningssystemet formidles på denne måde omstillingsvirksomhed og nytænkning, som finder sted inden for den sociale sektor. Det gælder både initiativer fra centralt hold og initiativer, som tages lokalt i (amts)kommunerne.

Amtskommunerne er oprindelig blevet bedt om at indsende reviderede alkoholplaner inden den 1. april 1984. Jeg har imidlertid givet amtskommunerne en fristforlængelse til oktober 1984, hvor social- og sundhedsplanerne skal indsendes. Dermed vil der være tilvejebragt mulighed for, at amtsrådene kan få lejlighed til at behandle begge planer i sammenhæng.

Udvikling af ambulatoriebehandlingen

Ambulatorierne er og vil fortsat være det primære led i den danske alkoholbehandling. Siden kommunerne i 1975 overtog ansvaret for ambulatoriebehandlingen, er disses antal vokset fra 43 til de nuværende 59. Antallet af personer, der søger ambulatoriebehandling, er samtidig vokset fra 12.786 i 1977 til 16.062 i 1982, dvs. en stigning på 25,6 pct.

Der bør fortsat ske en udvikling af ambulatorietilbuddet, således at man bliver i stand til at tilbyde en endnu bedre behandling. Dette kan ske på flere måder, bl.a. ved udvi-

det åbningstid og ved etablering af flere mindre ambulatorier, idet det herigennem kan sikres, at der etableres forskellige tilbud, ligesom den geografiske afstand til behandlingsstedet kan mindskes ved flere små i stedet for få store ambulatorier.

Det er vigtigt, at der i ambulatorierne sættes på at opfordre til en tidlig behandlingssøgning, bl.a. gennem en udvidet information om behandlingsmuligheder, således at man i højere grad får kontakt med personer med et begyndende misbrug.

Behandlingsinstitutioner

Behandling af alkoholmisbrug er oftest en langvarig proces, der kræver en ekstra indsats af misbrugeren selv. I de tilfælde, hvor det er muligt, bør behandlingen derfor foregå ambulant. Imidlertid vil der ofte være situationer, hvor en indlæggelse på behandlingsinstitution er påkrævet. Ligesom på ambulatorieområdet er der behov for, at institutionstilbuddet udvikles således, at der findes tilstrækkelig kapacitet, og således, at den kapacitet, der er, kan udnyttes hensigtsmæssigt. På institutionsområdet er beskyttede pensionater et hensigtsmæssigt tilbud for mange, og det anbefales, at indsatsen særlig styrkes her.

Efterbehandling

Et vellykket behandlingsforløb på en døgninstitution vil ofte være afhængigt af, at der kan sikres gode efterbehandlingsmuligheder. Der er her især grund til at fremhæve, at mange klienter ved et alkoholambulatorium har startet deres behandlingsforløb på en døgninstitution, som eksempelvis er psykiatrisk hospital. Hvis kontinuiteten skal sikres i behandlingsforløbene, bliver et samarbejde derfor nødvendigt, for at ambulatorierne kan tilbyde et effektivt efterbehandlingssted. De frivillige organisationer spiller en væsentlig rolle i efterbehandlingen, bl.a. ved at kunne tilbyde et alkoholfrit miljø, hvor alkoholmisbrugeren kan få personlig kontakt og støtte.

Samarbejde mellem almen lægepraksis og socialforvaltning

Et meget stort antal personer søger hjælp for deres alkoholproblemer hos den praktiserende læge. Der findes ikke tal herfor, men undersøgelser fra Vejle og Frederiksborg

[Socialministeren]

amtskommuner synes at tyde på, at antallet er større end det antal personer, der søger hjælp for deres problemer i et alkoholambulatorium.

Undersøgelserne tyder på, at kun få personer af lægen henvises til anden behandling. Der synes derfor at være et behov for et udvidet samarbejde imellem lægen og det sociale hjælpeapparat samt de andre alkoholbehandlingsinstitutioner. Dette samarbejde er forudsat i sygesikringsoverenskomsten, hvor der er fastsat honorarer for de praktiserende lægers socialmedicinske samarbejde med kommunernes social- og sundhedsforvaltning vedrørende patienter, der er tilmeldt lægen.

Et tilbud om efteruddannelse af de praktiserende læger og af personalet inden for socialforvaltningerne vil kunne være en hensigtsmæssig måde, hvorpå man kan etablere et frugtbart samarbejde. Et sådant efteruddannelsesstilbud er netop ved at blive gennemført i Ribe og Nordjyllands amtskommuner.

Akutklinikker

Antallet af detentionsanbringelser har været stærkt stigende gennem de senere år. I 1979 var antallet af anholdte for beruselse og værtshusuorden (hvad der stort set er identisk med detentionsanbringelse) knap 15.000. I hvert af de følgende år er antallet steget med omkring 2.000, således at 1982-tallet er oppe på 21.347. Dertil kommer detentionsanbringelser i forbindelse med husspektakler og gadeuorden samt sigtede for lovovertrædelser, som er så berusede ved anholdelsen, at de kommer i detention.

Blandt detentionsklientelet er der mange, som er stærkt socialt belastede, og mange bliver detentionsanbragt i en kritisk fase af deres liv. Man må derfor være opmærksom på forholdene i detentionerne med hensyn til faciliteter, overvågningsmuligheder samt lægelig bistand og sikre, at disse mennesker, hvor der er behov, kommer i kontakt med relevante behandlingstilbud.

Sundhedsstyrelsen har tilkendegivet, at man finder det hensigtsmæssigt, om der etableres fast lægetilsyn i detentionen i de større byer.

Flere steder, bl.a. i Københavns kommune, modtages akut berusede uden for detentionerne af de psykiatriske afdelingers akut-

modtagelse og af de almindelige skadestuer, ligesom der er indrettet en afrusningsklinik på Kofoeds Skole. Det har ved flere tidligere lejligheder været overvejet at etablere en egentlig akutklinik med afrusningsfaciliteter i kommunen. Endvidere er der i Københavns kommunes hospitalsplan peget på etablering af afrusningsfaciliteter på de psykiatriske modtageafdelinger, men der har endnu ikke vist sig mulighed for at gennemføre dette. Som en foreløbig ordning på dette område har magistraten i København peget på et forøget lægetilsyn i politiets detentioner samt forbedret kontakt med hospitalsvæsenet og de sociale myndigheder omkring personer i en kritisk fase.

På forsorghjemmet Skansegården i Hillerød har man etableret en akutklinik med et åbent tilbud om afrusning. Politiet bruger akutklinikken som et alternativ til detentionen. Det foregår rent praktisk således, at politiet, hvor man skønner det forsvarligt, med den berusedes samtykke kører den pågældende til behandling på akutklinikken.

Der er også mange andre stærkt berusede, der henvises til Skansegården, bl.a. berusede, som kommer til socialforvaltninger, ambulatorier, praktiserende læger, skadestuer m.v. Ved henvisning til akutklinikken med henblik på afrusning synes det lettere og hurtigere at få genoptaget eller tilrettelagt en behandlingsplan i samarbejde med klienten og akutklinikken.

Med henblik på at vurdere mulighederne for alternativer til detentionsanbringelse foretager alkohol- og narkotikarådet en undersøgelse af akutafdelingen på Skansegården.

Da erfaringerne omkring akutklinikker endnu ikke er så mange, er der en del både principielle og praktiske spørgsmål, der må undersøges og overvejes nærmere. Til de principielle spørgsmål hører bl.a. klinikernes placering, som i høj grad må afhænge af lokale forhold. Nogle muligheder kan nævnes: placering i tilknytning til ambulatorier, forsorghjem, behandlingshjem og hospitaler. Til de praktiske spørgsmål, som må analyseres nærmere, hører f.eks. transportproblemer.

Jeg finder det derfor rigtigst at afvente de endelige resultater af forsøget på Skansegården, og at der eventuelt foretages yderligere praktiske forsøg, før der tages endelige beslutninger om akutklinikker.

[Socialministeren]

Systematisk anvendelse af forsøg i arbejdet med at gå nye og utraditionelle veje i alkoholbekæmpelsen

Det er meget vigtigt, at der gennem forsøgsvirksomhed udvikles nye metoder til behandling af alkoholmisbrugere. En sådan forsøgsvirksomhed bør være et systematisk indslag i de amtskommunale bestræbelser for at bekæmpe misbrug.

Der kan og bør næppe gives overordnede principper for indholdet i sådanne forsøg, men det kan være relevant at pege på visse områder, hvor en forsøgsvirksomhed kunne være hensigtsmæssig.

Over for spritbilister kunne det være relevant forsøgsvis at give et tilbud om behandling, idet vi fra undersøgelser ved, at spritbilister ofte har et alkoholmisbrug, ligesom vi ved, at straffen for en gruppe af spritbilister synes at påvirke deres sociale situation til det værre.

Et andet område er misbrugere, der søger kontakt med den praktiserende læge. De henvises ofte ikke til andre behandlingstilbud, bl.a. fordi de ikke ønsker at søge hjælp i det almindelige sociale bistandssystem. Det kunne derfor overvejes at lette adgangen til anden behandling ved f.eks. forsøgsvis at knytte andet personale som socialrådgivere eller psykologer til praktiserende læger.

Det vil som tidligere nævnt også være ønskeligt at etablere forsøg med akut- og afrusningsklinikker.

Med henblik på at tilbyde en del af misbruger klientelet en behandling, der sigter mod øget kontrol over alkoholforbruget i stedet for totalafholdenhed, gennemfører alkohol- og narkotikarådet i samarbejde med KAS Nordvang i Glostrup et forsøg med »kontrolleret drikning«.

Københavns kommune er åben over for en vis forsøgsvirksomhed på området og har oplyst, at der ved Skt. Hans hospital som et forsøg er etableret et afsnit for behandling af alkohol- og medicinmisbrugere under 50 år. På afsnittet indlægges patienter i ca. 3 måneder i et forsøg på at ændre patienternes fremtidige forbrug af alkohol med henblik på at oparbejde et kontrolleret forbrugsmønster.

Det er væsentligt for mig at understrege nødvendigheden af, at der også bliver draget nytte af de gennemførte forsøg. Der bør derfor være knyttet en vurdering (evaluering) og

rapportering til denne forsøgsvirksomhed, således at de indvundne erfaringer kan vurderes og komme andre til gode. Jeg vil i denne forbindelse nævne, at jeg har taget initiativ til en ændring af socialstyrelsens forsøgsudvalg, således at udvalget – foruden at fordele midler til at støtte forsøgs- og udviklingsarbejde på det sociale og tilgrænsende områder – også skal være et forum, hvor viden og erfaringer og ideer på disse områder kan udveksles og diskuteres på uformelt plan, bl.a. med henblik på indsamling og afdækning af forsøgsfelter.

Det skal *afslutningsvis* fremhæves, at regeringen mener, at det liberale grundelement i den danske alkoholpolitik må bevares. En videreførelse af denne politik forpligter imidlertid til en styrkelse af indsatsen.

Det er i den forbindelse meget vigtigt at forstærke den oplysende og holdningspåvirkende indsats med det formål at skabe ændrede alkoholvaner og i det hele taget oplyse befolkningen om, at et fornuftigt forbrug af og en fornuftig omgang med alkohol vil bidrage til, at skader og misbrug kan undgås.

Regeringen lægger endvidere megen vægt på, at de nævnte temapunkter indgår i amtskommunernes og kommunernes tilrettelæggelse af alkoholikerbehandlingen med henblik på en øget og mere effektiv indsats på alkoholområdet.

En aktiv medvirken fra de private organisationer og foreninger vil fortsat været et helt nødvendigt led i det forebyggende arbejde og i behandlingsarbejdet.

Regeringen vil fortsat prioritere alkoholområdet højt og vil fortsætte bestræbelserne for at styrke den forebyggende indsats og bekæmpelsen af alkoholmisbruget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene:

Formanden:

Det som nr. 15 opførte spørgsmål, spm. nr. S 168 af hr. Poulsaard (FP) til ministeren for kulturelle anliggender, udgår efter ønske fra spørgeren til skriftlig besvarelse.

1) Til statsministeren af:

Pelle Voigt (SF):

»Hvordan vil Danmark respektere og arbejde for at virkeliggøre det færøske lagtings beslutning om at gøre Færøerne atomvåbenfri?«

Skriftlig begrundelse

Det færøske lagting vedtog fredag den 24. februar følgende erklæring om Færøernes atomvåbenfrihed:

»I overensstemmelse med lagtingets resolution den 19. august om, at Færøerne skal holdes uden for stridigheder mellem landene og modsætte sig, at krigsmateriel oplagres på Færøernes territorium, erklærer lagtinget Færøerne for at være atomvåbenfrit område.«

Det må være en selvklar forpligtelse for den danske regering at respektere og hjælpe til at stadfæste denne beslutning i overensstemmelse med respekten for det færøske lagting og det færøske folks selvbestemmelsesret. Hertil kommer, at regeringen jo gennem vedtagelser i folketinget har forpligtet sig til aktivt at arbejde for, at Norden gøres til en atomvåbenfri zone.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Færøerne er atomvåbenfri, idet Færøerne som en del af det danske rige er omfattet af den danske politik på dette område. I øvrigt fremgår det naturligvis klart af loven om Færøernes hjemmestyre, at forsvarsspørgsmål nu engang er et anliggende, der ikke er henlagt under hjemmestyrets selvstændige kompetence, men varetages som rigsansliggende af rigets myndigheder. En ændring heraf ville, som alle ved, være ensbetydende med en fundamental ændring af det statsretlige forhold mellem Færøerne og Danmark.

Jeg kan oplyse, at regeringen i øvrigt ikke har modtaget nogen henvendelse fra de færøske myndigheder i anledning af den omtalte lagtingsvedtagelse.

Pelle Voigt (SF):

Jeg skal takke statsministeren for svaret. I øvrigt var det netop, fordi jeg havde en fornemmelse af, at man måske endnu ikke havde modtaget en direkte henvendelse, at jeg

anførte det færøske lagtings beslutning i begrundelsen for mit spørgsmål.

Jeg vil gerne stille statsministeren to supplerende spørgsmål på baggrund af den erklæring. Når statsministeren nu siger, at Færøerne jo er atomvåbenfri nu i kraft af deres deltagelse i rigsfællesskabet og dansk atomvåbenpolitik, mener statsministeren så, at denne erklæring fra det færøske lagting er et rent slag i luften, altså at den ikke betyder noget som helst? Vi er mange, der har den opfattelse, at man må have ment et eller andet med denne vedtagelse i det færøske lagting; man kan forestille sig, at den måtte få indflydelse på Færøernes fremtidige status.

Det andet, jeg vil spørge om, er, om ministeren er af den opfattelse, at det, at færøsk forsvars- og udenrigspolitik er et rigsansliggende og ikke et spørgsmål for hjemmestyret på Færøerne, betyder, at den danske regering vil undlade at respektere væsentlige sikkerheds- og udenrigspolitiske beslutninger, som træffes af det færøske hjemmestyre, selv hvis man herfra bliver bedt om det. Altså: vil regeringen, hvad jeg egentlig spurgte om i mit spørgsmål og ikke rigtig fik noget svar på, arbejde for, at denne beslutning i det færøske lagting bliver taget alvorligt og respekteret og gennemført som et første skridt til at gøre Norden til en atomvåbenfri zone?

Lasse Budtz (S):

Statsministeren vil utvivlsomt erindre, at vi i sidste samling vedtog en dagsorden om Norden som atomvåbenfri zone. Jeg har naturligvis dyb respekt for statsministerens udtalelser om rigsfællesskabets konsekvenser for udenrigspolitikken både for Danmark og for Færøerne og kan ikke være spor uenig i statsministerens bemærkninger herom. Men jeg vil dog på den anden side gerne høre, hvad statsministeren i øvrigt mener om konsekvenserne af en sådan vedtagelse på Færøerne, sat i relation til, hvad vi vedtog i folketinget, idet et flertal i folketinget klart udtalte sig til fordel for undersøgelser om oprettelsen af en nordisk atomvåbenfri zone.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hvad angår hr. Pelle Voigts tillægsspørgsmål, må jeg henvise til det svar, jeg afgav i første omgang; jeg har ikke noget at føje dertil.

[Statsministeren]

Hvad angår hr. Lasse Budtz' spørgsmål, dannede jeg mig det indtryk, at hr. Lasse Budtz nok ikke helt kunne overskue rækkevidden af sit spørgsmål, og det vil også præge min besvarelse. Heller ikke hr. Lasse Budtz mener jeg jeg kan sige noget nærmere til i sagens anledning nu. I det hele taget afventer regeringen, om den måtte få en henvendelse fra de færøske myndigheder. Det er altså ikke sket endnu. Om de færøske myndigheder har den opfattelse, at den danske regering i sagens anledning skal foretage sig noget som helst, står foreløbig hen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 183

2) Til statsministeren af:

Lenger (VS):

»Hvilke skattemæssige fordele mener statsministeren at kommunerne har haft af det økonomiske opsving?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge pressen har statsministeren den 1. marts udtalt på Amtsrådsforeningens økonomikonference, at kommunernes skattemæssige fordele af det økonomiske opsving, som har vist sig i den senere tid, vil blive kanaliseret ind til dækning af statens alt for store underskud. (Efter Ritzaus Bureau).

Baggrunden for dette politiske ønske skulle åbenbart være, at statsministeren ikke ønsker en forbedring i beskatningsgrundlagene ført over i øget kommunal aktivitet.

Spørgeren kan berolige statsministeren med, at langt de fleste kommuner kan bruge en eventuel forbedring i skattegrundlaget alene til at råde bod på forringelser i bloktilskuddene og dækning af udgifter som følge af den politik, der har givet nogle grupper i samfundet et økonomisk opsving.

Det centrale i spørgsmålet er imidlertid, hvorledes statsministeren dokumenterer det økonomiske opsving, målt i kommunernes økonomiske formåen.

Lenger (VS):

Baggrunden for spørgsmålet er oplysninger i dagspressen om, at statsministeren opererer med et begreb, som hedder skattemæs-

sige fordele for kommunerne i anledning af det økonomiske opsving. Det, jeg ønsker oplyst, er, hvilke skattemæssige fordele statsministeren taler om. Hvilke beløb er det, han taler om, hvorfra er disse penge kommet, og hvordan skal begrebet »fordele« forstås, fordele i forhold til hvad? Med andre ord: hvordan har statsministeren ført kuglerne frem og tilbage på kuglerammen, da han nåede frem til den konklusion, at der forelå skattemæssige fordele for kommunerne?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Lengers motivering skiller sig alvorligt ud fra det spørgsmål, han har stillet, men det bør hverken forvirre spørgeren eller svareren. Derfor vil jeg erindre om, hvad spørgsmålet går ud på; det lyder således:

»Hvilke skattemæssige fordele mener statsministeren at kommunerne har haft af det økonomiske opsving?«

Jeg kan svare, at det økonomiske opsving betyder, at kommunernes indtægter stiger og kommunernes udgifter falder.

Lenger (VS):

Det var jo i virkeligheden en udgave af tyngdeloven. Spørgsmålet lyder ikke bare, som statsministeren besvarede det, om udgifterne falder og indtægterne stiger. Spørgsmålet lyder, når nu statsministeren endelig vil indgå i en konkret, nærmest sproglig vurdering af det: hvilke skattemæssige fordele har kommunerne haft? Med »hvilke« mener jeg faktisk de ting, som jeg sagde i mit første indlæg, og som også står i den skriftlige begrundelse, men som statsministeren ikke besvarede.

Det må være en væsentlig ting at få oplyst præcist, hvilke skattemæssige fordele det drejer sig om, fordi regeringen jo, som det også vil komme frem i forbindelse med de følgende spørgsmål, påtænker at inddrage et eller andet beløb, der formentlig står i relation til nogle påståede fordele. Derfor kan det ikke være en hemmelighed for hverken statsministeren eller regeringens øvrige medlemmer, hvad sådanne fordele eventuelt måtte bestå i. Og når statsministeren begynder at tale om dem offentligt, som det fremgik af dagspressen i sidste uge at han gjorde, så må han også have en idé om, hvilke fordele det drejer sig om, bl.a. målt i kroner.

[Lenger]

Derfor vil jeg gerne gentage mit spørgsmål og appellere til statsministeren, om han dog ikke kunne oplyse et eller andet anslået beløb, for det kan ikke være uden betydning i forhold til, hvad regeringen har tænkt sig at gøre senere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 184

3) Til statsministeren af:

Lenger (VS):

»Hvilken metode har statsministeren tænkt sig at anvende for at kanalisere kommunernes skattefordele af det økonomiske opsving over i statskassen?«

Skriftlig begrundelse

Statsministeren har formentlig gjort sig nogle tanker om, hvorledes kommunernes påståede skattefordele af det økonomiske opsving kanaliseres over i statskassen til dækning af statens alt for store underskud.

En indefrysning af et beløb, et tvungent lån, en yderligere nedskæring i bloktilskuddene eller refusionerne samt en egentlig inddragelse vil umiddelbart være de midler, der vil ligge bedst i forlængelse af regeringens politik. Er det blandt disse midler, statsministeren vil vælge, eller har statsministeren gjort sig helt andre tanker om metoden til at inddrage de påståede skattefordele?

Dertil kommer, at kommunerne hver især står i vidt forskellige situationer, og statsministerens valg af metode vil af samme grund påvirke de enkelte kommuner forskelligt.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Lenger spørger, hvilken metode statsministeren har tænkt sig at anvende for at kanalisere kommunernes skattefordele af det økonomiske opsving over i statskassen. Hertil skal jeg svare, at det er noget, der senere vil blive taget stilling til, når øjeblikket er inde.

Lenger (VS):

Så vil jeg gerne erindre statsministeren om, at der så sent som i dag bl.a. ifølge dagbladet Politiken er redegjort for nogle meto-

der, som regeringen måtte tænkes at anvende.

Nu fik vi ikke i det forrige spørgsmål svar på, hvad det var for fordele, og om beløbet drejede sig om 285 mill. kr. eller måske 400 mill. kr., men en eller anden metode må der dog skulle anvendes fra regeringens side, hvis man overhovedet vil inddrage dem.

Da jeg forstår, at spørgsmål af denne karakter er lidt for avancerede i forhold til, hvad statsministeren har lyst til at svare på i dag, vil jeg gerne supplerende spørge, om det så dog ikke i det mindste er rigtigt, at regeringen faktisk har tænkt sig at inddrage et eller andet beløb. Hvis vi kunne få statsministeren til at sige det, var vi dog kommet så langt.

I forhold til det, som er formuleret i spørgsmålet, nemlig hvilken metode man har tænkt sig at anvende, er det selvfølgelig ganske smart af statsministeren nu at sige, at det vil blive oplyst senere, men jeg vil gerne i forlængelse af det svar, som statsministeren kom med, supplerende spørge, om statsministeren kan love, at man ikke vil inddrage beløbet dobbelt – forstået på den måde, at man først gennem et forslag fra indenrigsministeren begynder at beskatte og lægge rente på et beløb, som er overbudgetteret i forhold til skattegrundlaget, og dernæst gennemfører en tvungen opsparring af det samme beløb. Det principielle tilsagn må statsministeren i det mindste kunne give.

Statsministeren (Poul Schlüter):

På grund af usædvanlig hårdt arbejdspresser har jeg ikke her til morgen nået, som det ellers er min sædvane, at læse dagbladet Politiken grundigt, men jeg kan desuagtet godt gøre et par tilføjelser i anledning af tillægs-spørgsmålet og sige, at indenrigsministeren netop i disse dage drøfter den opståede situation med kommunerne, og det ville være naturligt at tilsigte en ændret regulering af de generelle tilskud til kommuner og amtskommuner, at søge disse tilskud fastsat til en størrelse, som betyder, at kommunerne kan holde uændret aktivitet ved uændret skat. Det vil ganske naturligt indebære, at tilskuddene bliver lavere end efter de nuværende regler, hvis udskrivningsgrundlaget vokser hurtigere end priser og lønninger.

[Statsministeren]

Det er rigtigt, som hr. Lenger siger, at kommunerne står i vidt forskellige situationer – det er regeringen fuldt opmærksom på – men det økonomiske opsving, som nu er i gang, og som regeringen ønsker at holde fast i, påvirker jo skattegrundlaget positivt i alle kommuner, og de forskelle, der er i kommunernes situation – og der er mange – indgår som bekendt i de kommunale udligningssystemer.

Lenger (VS):

Jeg er da enig med statsministeren i, at hvis der sker indkomststigninger, der er større end udviklingen for løn og priser under ét i forhold til kommunernes budgetter, sker der en positiv udvikling for kommunernes økonomi. Men det, der er afgørende for, om der foreligger nogle midler, som man overhovedet kan diskutere metoder til at inddrage, er, om der er tale om en udvikling, som går ud over, hvad man har budgetteret med, og ikke, om udviklingen faktisk sker eller ej.

Nu åbnede statsministeren lidt for posen. Det, der altså er tale om, er at foretage en regulering af tilskuddene til kommunerne. Derfor vil jeg gerne spørge statsministeren, om han dermed vil udelukke, at man også, som det jo er beskrevet i pressen, planlægger at foretage en bunden opsparing. Eller er det bare en and? For netop denne bundne opsparing griber ind i forhold til et tredje middel, som man planlægger at anvende, nemlig det, jeg refererede til før, og som indenrigsministeren er i gang med: at lægge en afgift på et for højt budgetteret skattegrundlag.

Derfor vil jeg gerne spørge, om statsministeren vil udelukke, at man planlægger det, som er fremgået af pressen, nemlig en bunden opsparing for en række kommuner.

Thoft (SF):

Det synes, som om regeringen er i gang med det rene molboarbejde. Når kommunerne nu har et overskud, vil regeringen tilsyneladende inddrage dette beløb. Det var dog bedre, om regeringen forsøgte at fastholde serviceniveauet ude i kommunerne. Derfor er mit spørgsmål: kunne det da slet ikke tænkes, at regeringen ønskede at fastholde dette serviceniveau, så kommunerne ikke behøvede at fyre alle disse mange folk, som de er i gang med at fyre – til skade for statskassen?

For hvem skal betale understøttelsen? Det skal statskassen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg er glad for, at hr. Lenger selv understreger, at det afgørende kriterium må være, om der er ved at melde sig en likviditetsrigelighed hos kommunerne, som går ud over det, der var påregneligt, da kommunerne lagde budgetterne. Det mener regeringen også er et betydningsfuldt kriterium, men så må jeg sige – og her er vi måske uenige – at regeringen nu engang har den klare målsætning, at fremgangen i produktion og beskæftigelse, som fører til den forbedrede situation for de kommunale kasser, må vi sørge for at få anvendt først og fremmest til øgede investeringer i nye arbejdspladser og til forbedring af betalingsbalancen. Det har alle her i landet en fælles interesse i at vi drager omsorg for, og derfor må vi under den ene eller den anden form sikre, at kommunernes øgede skattegrundlag nu og fremover ikke vil føre til en stigning i de kommunale aktiviteter, som er uønskelig set fra et fælles samfundsøkonomisk synspunkt.

Må jeg sige til hr. Thoft, at det er regeringens opfattelse, at det er overordentlig vigtigt, dersom det skulle vise sig, at kommunernes likviditet forøges med f.eks. 4 mia kr., at man drager omsorg for, at der ikke er risiko for, at dette beløb helt – det var det værste – eller delvis – det kan være slemt nok – forvandler sig til et højere kommunalt udgiftsniveau. Det mener regeringen ikke ville være forsvarligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 185

4) Til statsministeren af:

Lenger (VS):

»Hvilke fordelingsmæssige betænkkeligheder har statsministeren ved at kanalisere midler fra de kommunale kasser – finansieret via den proportionale kommunale skatteskala – over i statskassen?«

Skriftlig begrundelse

I modsætning til kommunerne har staten mulighed for at opkræve skatter efter en pro-

[Lenger]

gressiv skala, der indebærer, at de højeste indtægter bærer en større andel, hvis de da ikke nedbringer deres skattebetalinger gennem uforholdsmæssigt store fradrag.

At staten så kun i begrænset omfang anvender denne mulighed og i stedet foretager en direkte asocial finansiering gennem indirekte skatter og afgifter, er en anden sag, der ikke ændrer ved, at staten trods alt har muligheden for at skaffe sig indtægter på en mere social måde.

Når statsministeren bebuder, at kommunerne på en eller anden måde skal afgive midler til finansiering af statens alt for store underskud, indebærer dette en øget finansiering via en skatteskala, der rammer de dårligst stillede hårdere, end hvis staten havde finansieret sit behov via sin egen, progressive skatteskala.

På den måde sker der en økonomisk omfordeling.

Lenger (VS):

Så vil jeg gerne indlede 3. runde af denne skyggeboksning om et ukendt beløb, der under en eller anden form skal overdrages fra kommunerne til statskassen.

Spørgsmålet går på, at der jo sker en fordeling mellem forskellige samfundsgrupper i og med, at man foretager den slags manøvrer. Man fremskaffer ved hjælp af et proportionalt kommunalt skattesystem et beløb, som under en eller anden form overdrages til statskassen, der også kunne opnå sine indtægter ved et progressivt skattesystem.

Det, jeg gerne vil spørge statsministeren om, er, om han har haft nogen fordelingsmæssige betænkeligheder i den anledning. Det er jo ingen hemmelighed, at netop det kommunale skattesystem, som dermed kommer til at inkassere en større del af de samlede offentlige indtægter, i større omfang end det statslige skattesystem rammer de dårligst stillede.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg forstår godt baggrunden for, at hr. Lenger stiller dette spørgsmål. For det er rigtigt, at der er en forskel i skattestrukturen, når vi sammenholder den kommunale, proportionale med den statslige, progressive beskatning. Men jeg kan svare, at jeg ingen betænkeligheder har derved, i det forholdsvis

begrænsede omfang der bliver tale om at kanalisere midler, som hr. Lenger kalder det, fra de kommunale kasser til statskassen.

Lenger (VS):

Det må vi jo så tage til efterretning, og jeg vil konstatere, at det gik lidt bedre med besvarelsen af dette spørgsmål; bl.a. fik vi også et halvt svar i forhold til et af de tidligere, for nu får vi at vide, at beløbet dog er af begrænset omfang.

Men i forbindelse med en vurdering af spørgsmålet om den omfordeling, der sker, vil jeg spørge statsministeren, om han kan bekræfte, at der vil ligge en grænse på 390 kr. pr. indbygger for det beløb, som man under en eller anden form vil forsøge formidlet fra de kommunale kasser til statskassen.

Når statsministeren nemlig lægger så stor vægt på, at det er, fordi det er af begrænset omfang, at han ikke har denne betænkelighed, hvor man dog havde kunnet ønske, at han så i det mindste havde en begrænset betænkelighed, så synes jeg, det er vigtigt at få bekræftet denne 390-kr.s grænse.

Ifølge dagspressen går den ud på, at man ikke vil hente så mange penge hos kommunerne, at de har en likviditet på mindre end 390 kr. pr. indbygger. Er det det, der er baggrunden for, at statsministeren ikke har nogen betænkeligheder ved omfordelingen, eller skyldes det nogle andre oplysninger om beløbets størrelse, som vi ikke fik for to spørgsmål siden?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg har desværre ikke på nuværende tidspunkt nogen mulighed for at bekræfte eller afkræfte hr. Lengers synspunkt, at tallet 390 kr. kunne være relevant. Det er for tidligt at tage stilling til netop nu.

Lenger (VS):

Så vil jeg gerne spørge, om statsministeren i den forbindelse har gjort sig nogen overvejelser om de fordelingsmæssige konsekvenser amtskommunerne imellem. Amtskommunerne blev jo tidligere berørt af statsministeren, hvor han sagde, at der selvfølgelig var forskelle. Men vi har her i folketinget fået en lang række henvendelser fra bl.a. Frederiksborg amtskommune, Ringkøbing amtskommune og Viborg amtskommune, hvor de hver

[Lenger]

F.eks. vil der i en amtskommune som Ringkøbing amtskommune på grund af de særlige pligter, den har vedrørende kemikalieaffaldsdepoter, kystsikring, Cheminova, private skoler osv., være en tendens til, at beboerne i lige præcis den amtskommune, fordi de har et noget lavere indkomstgrundlag, vil blive særlig hårdt ramt. Nu spørger jeg altså i forhold til den fordelingsmæssige betænkelighed, der er geografisk bestemt.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hvis hr. Lenger ville være så elskværdig at stille detaljerede spørgsmål af denne meget tekniske art til den pågældende minister, nemlig indenrigsministeren, så ville der også være større udsigt til, at hr. Lenger fik god fangst på sine tillægsspørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 189

5) Til statsministeren af:

Albrechtsen (VS):

»Hvad agter statsministeren at foretage i anledning af, at forsvarsminister Hans Engell groft misinformerer folketinget og offentligheden om den strategiændring, som foregår i NATO?«

Skriftlig begrundelse

I svarene på de spørgsmål, der er stillet om en ny strategi, der er undervejs i NATO (det offensive fremskudte forsvar), har forsvarsministeren oplyst, at der ikke i NATO planlægges en ændring af den gældende strategi, se svarene på spørgsmålene S 76 og S 81.

Dermed har forsvarsministeren på det groveste misinformeret folketinget og offentligheden. Det er senere i artikler i Weekendavisen den 24. februar og 2. marts 1984 og i Solidaritet den 1. marts 1984 blevet påvist, at ændringen af NATO-strategien er vidt fremskredet i retning af en ny, offensiv strategi, at danske militærfolk deltager i denne planlægning i NATOs militære afdeling, samt at dette på ingen måde kan have været ukendt for forsvarsministeren. Regeringen er således blevet orienteret om den ny strategiudvikling på NATO-mødet den 1.-2. december 1982.

Siden 1982 har den nye strategi været indarbejdet i den amerikanske hærs Field Manual 100-5, hvilket forsvarsministeren næppe kan have været uvidende om, og i hvert fald må forsvarsministeren have haft kendskab til den såkaldte Rogersplan, der er den allierede Europakommandos doktrin. Den afgørende ændring af NATOs strategi i retning af en offensiv og aggressiv strategi vil alvorligt svække den danske befolknings sikkerhed, bl.a. fordi Danmark gennem fly- og forstærkningsaftalerne knyttes nøje til den nye strategi. Dette har forsvarsministeren ikke ønsket skulle komme til folketingets og befolkningens kendskab. Konsekvensen kunne have været, at Danmark var blevet bundet til den ny strategi, uden at befolkningen og folketinget forinden havde fået adgang til at diskutere denne sag.

Dette er så groft og i den grad stridende mod ministeransvarligheden, at der nu må gribes ind over for forsvarsministeren.

Albrechtsen (VS):

I en række svar til VS har forsvarsministeren fastholdt, at der ikke i NATO arbejdes for at ændre den gældende strategi. Hvis det er rigtigt, kan den gældende strategi rumme hvad som helst, og sagen er da også, at forsvarsministeren i stigende grad taler udenom i sine besvarelser. Ministeren sætter kikkerten for det blinde øje, når det gælder om at se den nye, offensive og meget aggressive doktrin, der er under udvikling. Kort sagt misinformerer ministeren folketinget og offentligheden.

Forsvarsministeren forsøger på at give det udseende af, at de såkaldte studier ud fra Airland Battle-doktrinen, som foregår i NATO, skulle være ret uforpligtende, men i realiteternes verden er denne doktrin allerede indført i den amerikanske hær, også for de amerikanske styrker i Europa gennem Field Manual 100-5. I praksis er doktrinen altså vidt fremskredet, og forsvarsministeren har da også på NATO-mødet i december 1982 været med til at konfirmere denne udvikling af avancerede våbensystemer, der er grundlaget for gennemførelsen af Airland Battle-doktrinen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

[Statsministeren]

Jeg kan fuldstændigt henholde mig til forsvarsministerens besvarelse af de tidligere spørgsmål om en eventuel ny strategi i NATO. Der er ikke planer om at gennemføre nogen ny, som man kalder det, offensiv strategi i alliancen. Følgelig er der heller intet grundlag for det spørgsmål, der er stillet.

Albrechtsen (VS):

Vi må desværre notere os, at statsministeren ikke har nogen vilje til at sikre, at forsvarsministerens misinformationer ophører. Det farlige ved dette her er, at der kan ske det samme, som der f.eks. er sket i forbindelse med flyaftalerne, og som der f.eks. skete i forbindelse med den såkaldte dobbeltbeslutning, nemlig at de reelle beslutninger for længst er truffet, når det kommer til politisk beslutning, og uden at der har været forudgående demokratisk indflydelse og debat om det. Men man må så håbe, at der er et flertal her i folketinget, som vil sikre, at dette hører op, og at denne nye doktrin ikke bliver gennemført, før der har været en omfattende debat om det, og før alle oplysninger er på bordet.

Så vil jeg gerne spørge statsministeren, om statsministeren i forbindelse med den kommende forespørgselsdebat vil give tilsagn om, at vi nu får en klar og udtømmende redegørelse for, hvad det er, der er under udvikling i NATO, bl.a. om statsministeren vil sikre, at vi får en klar redegørelse for, i hvilket omfang den nye, aggressive doktrin f.eks. gælder for de flyforstærkninger, der i en krisesituation kan blive indfløjet på dansk territorium.

Pelle Voigt (SF):

I den Field Manual 100-5, som hr. Albrechtsen omtalte, og hvori det fastslås, at de amerikanske styrker i Europa skal kæmpe efter Airland Battle-strategien, er Danmark også nævnt som en af de kamppladser, hvor strategien skal være gældende.

Hvis statsministeren har ret i, at denne strategi ikke er knæsat på NATO-niveau, er det så ikke sådan, som det også fremgår af den amerikanske hærs felthåndbog, at USA laver individuelle aftaler med hvert enkelt NATO-medlemsland, for at strategien skal gælde, sådan som man f.eks. har gjort det med Vesttyskland, hvor resultatet er blevet et

dokument med en fælles forståelse med hensyn til Airland Battle-2000, det dokument, som har været omtalt i Weekendavisen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg slå fast, at der i de svar og oplysninger, forsvarsministeren har afgivet, ikke er skygge af misinformation. Det beror på, at der ikke i NATO foreligger noget forslag til ændringer i de gældende, defensive strategier om fleksibel imødegåelse og fremskudt forsvar. Det, der faktisk er tale om – det ved jo alle – er, at man i pressen ind imellem omtaler strategispørgsmål og siger, at der er nogle overvejelser i NATOs langtidspanlægning – det skal der da være, f.eks. med hensyn til materielplanlægningen – hvor tanken er, om det vil være muligt på det konventionelle område at udnytte ny teknologi, således at afskrækkelsen øges, krigsføbyggelsen gaves og ikke mindst atomtærskelen hæves, og det troede jeg i min naivitet at selv et parti som VS, der er imod NATO, måtte være tilhænger af. Men det har jeg altså misforstået. Jeg forstår, at VS ønsker en strategi, som betyder, at atomtærskelen er lav. Og det er højst ejendommeligt.

Det ligger ganske enkelt sådan, at NATO er og forbliver en defensiv alliance, som aldrig vil være den første til at gribe til våben. Det vil jeg gerne gentage: som aldrig vil være den første til at gribe til våben. Det burde endog VS være godt tilfreds med.

Albrechtsen (VS):

Vi må altså nu konstatere, at statsministeren følger forsvarsministerens misinformationsvirksomhed op. Det er ganske klart i den omtalte Field Manual, at atomvåben her indgår på linje med konventionelle våben og under den såkaldte førsteslagsstrategi, som USA har; derfor fortsætter statsministeren uanfægtet forsvarsministerens misinformationsvirksomhed. Konsekvensen vil være en alvorlig sænkning af atomtærskelen, og jeg vil godt spørge statsministeren én gang til, for jeg fik ikke svar på mit spørgsmål, om vi i den redegørelse, som vi forhåbentlig får under forespørgselsdebatten, kan få oplyst, om denne nye, aggressive doktrin, som er indbygget i Field Manual 100-5, også er gældende – sådan må jeg forstå det efter de oplysninger, der foreligger – for de flyforstærk-

[Albrechtsen]

ninger, som man har truffet aftaler om fra amerikansk side. Det må den jo være. Dermed er denne aggressive doktrin i praksis gennemført også for det danske forsvars vedkommende. Det må jeg bede statsministeren om at få at vide. Er det rigtigt, hr. statsminister?

Thoft (SF):

Nu er Field Manual 100-5 jo ikke nogen militær hemmelighed, den kan fås til låns på Garnisonsbiblioteket, og deri kan man læse, at denne strategi også skal gælde for det danske område. Ligeledes har general Rogers, øverstkommanderende for Europakommandoen i NATO, erklæret, at man efter flere års forberedelser har antaget en plan om angreb på opfølgingsstyrker, det, som nogle steder bliver kaldt follow-on attack, andre steder bliver kaldt deep strike-strategien. Jeg kan ikke se andet, end at statsministeren også følger forsvarsministerens misinformation. Er det korrekt, at danske officerer ikke deltager i diskussioner om disse planer?

Formanden:

Der er yderligere tre, der har ønsket at være medspørgere, og jeg minder om, at det først er i næste uge, vi har forespørgselsdebatten.

Gert Petersen (SF):

Jeg lagde mærke til, at statsministeren i sit sidste svar medgav, at der foregår nogle strategiske overvejelser inden for NATO, også med henblik på, skal vi sige en ny strategi eller en fornyelse af strategien. Statsministeren sagde, at den ville føre til en hævnning af atomtærskelen. Det vil altså sige, at der foregår noget. Er statsministeren bekendt med, at i det møde, som blev holdt i statens nedrustnings- og sikkerhedspolitiske udvalg, blev der refereret det synspunkt, at disse strategiske overvejelser, som altså også ifølge statsministeren foregår, kan sænke atomtærskelen? Er statsministeren bekendt med det, for i så fald synes jeg, vi burde have været informeret om det, og jeg vil godt spørge statsministeren, om det ikke havde været mere rimeligt, at forsvarsministeren var kommet med informationen om disse strategiske overvejelser og de forskellige mulige implikationer, i

stedet for at den information skal komme fra statens nedrustnings- og sikkerhedspolitiske udvalgs sekretariat.

Lasse Budtz (S):

Jeg deler formandens synspunkter om denne debats længde, men på den måde, at det ganske klart understreger behovet for en virkelig tilbundsgående folketingsdebat om disse problemer. Og med dyb respekt for formandens udtalelser må jeg gøre opmærksom på, at det er ikke netop den debat, der finder sted næste torsdag, selv om den selvfølgelig kommer ind på nogle af de samme ting. Jeg vil derfor spørge regeringen, om den ikke også mener, at det er helt nødvendigt, at vi tager en debat om disse stærkt påtrængende problemer, som debatteres for øjeblikket i hele den vestlige verden.

Og så vil jeg i tråd med hr. Gert Petersens udtalelser spørge statsministeren, om regeringen er opmærksom på, at væsentlige sider af de nye planer, som luftes for øjeblikket, f.eks. om en optræning af konventionelle våben, meget vel kan medføre en sænkning af atomtærskelen, idet man ikke uden videre kan forvente, at modparten vil besvare et stærkt konventionelt forsvar med en oprustning på konventionelle områder, men tværtimod på det atomare område.

Hjortnæs (S):

Jeg hæftede mig ved, at statsministeren meget klart, meget præcist, udtrykte, at NATO er og vil forblive defensiv, og statsministeren sagde også, at NATO vil aldrig være den første, der griber til våben. Jeg synes, det var nogle meget klare, nogle meget præcise, tilkendegivelser, der kom fra statsministeren.

Men på den baggrund synes jeg, at man måske godt kunne stille det spørgsmål til statsministeren, om han ikke finder det betænkeligt, at repræsentanter for det danske militær deltager i drøftelser om en strategi, der har et offensivt indhold, for de oplysninger er i hvert fald kommet frem, og jeg mener også, de er bekræftet af forsvarsministeren, så derfor er mit spørgsmål til statsministeren: netop under hensyntagen til det, som statsministeren har sagt her i dag om NATOs karakter, finder statsministeren det så ikke betænkeligt, at man fra det danske forsvarsministeriums side deltager i drøftelser i NA-

[Hjortnæs]

TO om en strategi, der har et offensivt indhold?

Arentoft (FP):

Statsministeren understregede, at NATO er en forsvarsalliance, og det er jo således, at hvis et NATO-land bliver angrebet, så kommer de andre til hjælp, og det er helt klart for hele den danske befolkning. Det er lige så klart, at NATO aldrig nogen sinde vil foretage angreb, for det betyder, at NATO sådan set falder fra hinanden. Men den strategændring, der nu er tale om, er det ikke således, at det faktisk først er i anden omgang? Hvis NATO bliver angrebet, må man selvfølgelig overveje, hvordan man slår et angreb tilbage.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det er mig næppe muligt inden for den korte tid, der er til rådighed, at svare så fyldestgørende, som jeg egentlig meget gerne ville, på så mange spørgsmål.

Jeg mener, at hr. Albrechtsens antagelse er helt forkert.

Jeg kan sige til hr. Gert Petersen, at jeg synes, det er rigtigt, at også danske repræsentanter deltager i overvejelser sammen med andre inden for NATO, og at det danske forsvar selv gør sig strategiske overvejelser. Man må da løbende overveje, om man bygger det danske forsvar som led i NATOs samlede defensive system rigtigt op, og man må have kendskab til de andres strategiske tankegang.

Hr. Lasse Budtz spørger, om ikke en forstærkning af konventionelle våben ville kunne føre til en lavere atomtærskel. Dertil må jeg foreløbig svare – vi får jo senere en omfattende debat med længere taletid – at så skal det konventionelle forsvar forstærkes ikke så lidt. Også på det konventionelle område er jo det sovjetiske og hele det østeuropæiske forsvar i personel og materiel det vesteuropæiske langt, langt overlegent, så jeg ser ikke rigtig den risiko.

Hr. Hjortnæs spørger, om ikke det er betænkeligt, at også danske repræsentanter deltager i disse NATO-overvejelser. Dertil vil jeg sige: ærlig talt, tværtimod. Inden for en militæralliance er det vigtigt, at alle lande, også de mindre som vi, har lejlighed til at deltage i studier.

Må jeg slutte med at slå fast, hvad det drejer sig om, og her nærmer jeg mig så hr. Arentofts udmærkede spørgsmål. Det drejer sig om, at man på militært niveau i NATO foretager studier af de nuværende og fremtidige muligheder for at bekæmpe det, man kalder den anden angrebsbølge, altså opfølgings- og støttestyrker, inden de kan sættes ind til forstærkning af den første angrebsbølge. De strategiske overvejelser tidligere og nu drejer sig om dette ene: fortsat at bygge på hovedreglen, den helt overordentlig vigtige grundsætning om, at NATO ikke i nogen situation er den første til at gribe til våben; men bliver vi angrebet, må det da være vores naturlige forpligtelse også over for vore befolkninger at være i stand til at sætte ind over for angrebet for at modvirke, at anden bølge bliver en uønsket succes.

Formanden:

Spørgeren får det sidste spørgsmål. Hr. Albrechtsen.

Albrechtsen (VS):

Tak, jeg bliver nødt til så at gentage mit spørgsmål, for jeg har ikke fået det besvaret. Er det korrekt, hr. statsminister, at flyaftalerne indebærer, at amerikanske styrker, som er underlagt Field Manual 100-5, også er underlagt den offensive doktrin, der fremgår heraf, og at det danske forsvar dermed i en krigs- eller krisesituation er inkorporeret i denne strategi? Er det korrekt, hr. statsminister? Og er det korrekt, hr. statsminister, at i Field Manual 100-5 nævnes atomvåben på linje med andre våben, som skal bruges umiddelbart og hurtigt i en eventuel konfrontation med såkaldt dybe slag? Og er det korrekt, hr. statsminister, at forsvarsministeren på det efterhånden vidt berygtede ministermøde i december 1982 har tilsluttet sig, eller har han eventuelt ikke – men andre vesteuropæiske forsvarsministre har det i hvert fald – tilsluttet sig, at der skal udarbejdes analyser, som kunne udvikle deep strike- eller dybt slag-strategien også for nordregionen i NATO, således som det er oplyst i Ekstra Bladet i dag?

Formanden:

Statsministeren slutter spørgsmålet.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Albrechtsens fremstilling bygger på, at man skal acceptere hans misforståelse, nemlig at der er ved at blive opbygget en ny aggressiv strategi i NATO. Det er en misforståelse, og det forstår jeg godt at hr. Albrechtsen er så umådelig ked af, for hele hans kort-hus falder jo sammen, og alt det øvrige, hr. Albrechtsen siger, også nu i sit sidste indlæg, falder fuldstændigt til jorden, fordi hans faste antagelse simpelt hen er grebet ud af luften. Det er polemik. Der findes ikke og der bliver ikke nogen aggressiv strategi i NATO; sådan forholder det sig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 190

6) Til *forsvarsministeren* af:

Albrechtsen (VS):

»Vil ministeren oplyse, hvilke yderligere aftaler vedrørende flyforstærkninger, andre militærforstærkninger, depoter m.v. der indgås i 1984 med USA, NATO eller Storbritannien eller planlægges indgået i de kommende år?«

Skriftlig begrundelse

I forsvarsministeriets årlige redegørelse 1983 bemærkes det vedrørende fly- og forstærkningsaftalerne, at en række yderligere aftaler, der udvider rækkevidden af de hidtil indgåede aftaler, er på vej.

Det drejer sig bl.a. om de styrker, der er tildelt nordregionen som helhed, og om de såkaldte strategiske reserver. En enkelt aftale er ifølge redegørelsen ved at være klar til godkendelse. Og det nævnes, at der planlægges yderligere aftaler om støtte til forstærkninger og om forhåndsoplagring af materiel.

Danmark knyttes gennem fly- og forstærkningsaftalerne stadig tættere til NATOs dødsensfarlige og stadig mere aggressive strategi. Derfor bør disse aftalers omfang naturligvis ikke udvides, tværtimod.

Albrechtsen (VS):

I forbindelse med disse flyaftaler, som jeg også kort har været inde på under det foregående spørgsmål, siges det i den årlige redegørelse 1983, som forsvarsministeren har ud-

sendt, at der er en række yderligere aftaler på vej om fly og forstærkninger, bl.a. vedrørende de strategiske reserver. Det er meget vigtigt efter min opfattelse, at offentligheden og folketinget på forhånd nu får at vide, om der skal ske udvidelser, præcis hvilke udvidelser der skal ske, og hvad de kan implicere, f.eks. vedrørende anvendelsen af disse strategiske reserver med de virkninger, som fremgik af den foregående debat vedrørende inkorporeringen i en sådan offensiv strategi.

Forsvarsministeren (Engell):

Som det fremgår af min årlige redegørelse, som også hr. Albrechtsen henviser til i sin begrundelse for sit spørgsmål, indgår der i SACEURs forstærkningsplan dels forstærkninger, som er fast tildelt enhedskommandoen område og dermed altså også Danmark, dels forstærkninger, der er tildelt nordregionen som helhed eller Europakommandoen som helhed.

De forstærkningsmuligheder, der kan være tale om, er der for Danmarks vedkommende nøje redegjort for i den redegørelse, jeg sendte ud.

Som det formentlig er spørgeren bekendt, har et flertal i forsvarsudvalget i den betænkning, man afgav den 29. april 1982 over de nuværende forsvarslove, lagt vægt på, at de praktiske foranstaltninger, aftaler om støtte osv., der er nødvendige for modtagelse af forstærkninger, i videst muligt omfang forbedres i fremtiden. Udtalelsen svarer i øvrigt omtrentlig til bemærkningerne i betænkningen til foregående forsvarslove.

Hvad angår de forstærkninger, der er fast tildelt enhedskommandoen og herunder Danmark, kan jeg oplyse, at der i overensstemmelse med den anvisning, som flertallet har givet forsvarsministeren, er indgået udførlige aftaler om logistisk støtte til disse styrker. Sådanne støtteaftaler justeres løbende under møder mellem afsender- og modtagerlandenes myndigheder, og jeg kan bemærke, at der for tiden er ved at blive foretaget en ajourføring af de gældende støtteaftaler med Storbritannien, hvorunder også spørgsmålet om eventuel oplægning af britiske forsyninger er taget op, og herfor har jeg også redegjort i min årlige redegørelse.

Med hensyn til de styrker, der er tildelt nordregionen eller Europakommandoen som

[Forsvarsministeren]

helhed, er der endnu ikke indgået logistiske støtteaftaler, men der foreligger rammeaftaler, der indeholder principperne for en sådan støtte. De vil danne grundlag for senere mere udførlige aftaler med afsenderlandene.

Som ligeledes nævnt i den årlige redegørelse er en støtteaftale på dette område ved at være klar til godkendelse, mens der for de øvrige styrker kan forventes gennemført forhandlinger i de kommende år.

Afslutningsvis skal jeg for god ordens skyld udtale, at der ikke påregnes forhandlinger om en udvidelse af de bestående forstærkningsmuligheder.

Albrechtsen (VS):

Nu var det jo en lidet oplysende redegørelse, forsvarsministeren kom med, fordi der i alt væsentligt blev gentaget de ting, som der står i redegørelsen. Men det kan jo så være, at forsvarsministeren vil give tilsagn om, at vi kan få disse oplysninger mere specificeret i forbindelse med de kommende debatter om forstærkningsaftalerne. Men det, jeg faktisk har spurgt om, er det mere konkrete indhold i disse aftaler og yderligere aftaler, som forberedes, f.eks. vedrørende de strategiske styrker.

Det, jeg har kunnet finde mere konkret, er i ministerens svar på spørgsmål nr. S 31, hvori det siges, at dette aftaleudkast, som er på vej, vedrører støtte til flyelementet af amerikanske marineamfibiestyrker med indsættelsesmulighed i Danmark. Det er jo ikke specielt beroligende, eftersom disse marineamfibiestyrker jo er et af de mest aggressive elementer i de fly- og forstærkningsaftaler, som der er tale om.

Men jeg vil godt bede forsvarsministeren – når vi ikke kan få noget mere konkret at vide om, hvad der ligger i disse kommende aftaler, også om, hvad der ligger vedrørende oplagring, f.eks. om der skal oplagres missiler til fly og den slags ting, om det er det, der ligger i det – om så forsvarsministeren vil give tilsagn om, at vi i forbindelse med de kommende debatter her i folketinget får en oversigt over, hvad det er for planer, hvad det er for yderligere aftaler, som man agter at indgå, således at folketinget får en mulighed for at tage stilling til og debattere disse ting, inden der træffes bindende aftaler.

Thoft (SF):

Dagspressen kunne på årets sidste dag meddele, at der lå en aftale skrivebordsklar til underskrift lige straks i det nye år, tror jeg kontorchef Wahl fra forsvarsministeriet var citeret for. Dagspressen kunne altså få oplysninger om, at der lå klare aftaler om yderligere flyforstærkninger. Vi kan ikke her i folketinget få disse oplysninger, og jeg synes, det på mange måder er skandaløst, at folketinget, som skulle have en fair chance for at kontrollere ministeren, på den måde berøves selv den mindste mulighed for kontrol.

Mit spørgsmål er til ministeren: kan ministeren klart afkræfte, at forsvaret forhandler om yderligere flyforstærkning?

Forsvarsministeren (Engell):

Nu vil jeg for en ordens skyld gøre opmærksom på, at den årlige redegørelse, der udsendes, og som afgives til folketingets forsvarsudvalg, netop oprindeligt sigter på – og den har da også en form, der afspejler det ønske – at give forsvarsudvalget og også en bredere offentlighed indsigt i de planer og de tanker, man har, og derfor synes jeg da også, det var rigtigt, at vi i den nyeste redegørelse tog et afsnit med om forstærkningerne og gjorde det på en så udførlig måde, som det er tilfældet.

Lad mig så igen pege på, som jeg sagde i mit første svar, at den aftale, som kan indgås i nærmeste fremtid, vedrører logistisk støtte til dele af en amerikansk marineamfibiestyrke, der har indsættelsesmulighed i hele nordregionen.

Jeg vil også godt gentage det, jeg sagde i første omgang – og det synes jeg er vigtigt at få på plads – at vi ikke påregner forhandlinger om en udvidelse af de bestående forstærkningsmuligheder. Det, der altså er tale om, er at bringe, om jeg så må sige, de mere præcise detaljer på plads, men ikke at udvide de samlede muligheder.

Albrechtsen (VS):

Jeg kan forstå, at vi må konstatere, at vi ikke ved statsministeren kan få et flertal for den opfattelse i hvert fald i folketinget at få nærmere præcise oplysninger om disse aftaler ud over disse meget luftige betragtninger, som findes i redegørelsen, men vil statsministeren så dog ikke i det mindste, undskyld,

[Albrechtsen]

forsvarsministeren, gå med til, at man orienterer forsvarsudvalget, giver forsvarsudvalget en detaljeret oversigt over, hvad det er, der foregår, således at dog i det mindste forsvarsudvalget kunne have en chance for at tage stilling til det, inden det foreligger som et faktum, at der er indgået aftaler?

Forsvarsministeren (Engell):

Ja, det er jo meget smigrende at blive kaldt statsminister, men jeg går ud fra, at spørgsmålet er stillet til mig.

Jeg skal blot for en ordens skyld sige, at vi har lagt og stadig lægger vægt på en så vid åbenhed på dette område som muligt, men jeg er sikker på, at spørgeren også vil have forståelse for, at der må være felter, hvor vi ikke kan vise en sådan åbenhed, fordi vi bevæger os ind i klassificeret materiale.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 193

7) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Findes der i Danmarks medlemskab af NATO eller gennem andre aftaler nogen som helst bindinger, der forhindrer Danmark i suverænt at sige et endeligt nej til atomvåben på dansk område i både krigs-, krise- og fredstid, såfremt et flertal i folketinget ønsker det?«

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg forstår hr. Pelle Voigts spørgsmål således, at han ønsker svar på, hvorvidt der er hindringer af juridisk art for, at Danmark siger nej til atomvåben på vort territorium i krigs-, krise- og fredstid.

Det mener jeg ikke at der er. Hverken vores underskrift på selve den nordatlantiske traktat eller senere aftaler eller deltagelse i fælles NATO-beslutninger beskærer Danmarks suveræne handlefrihed. Noget andet er, at en generel holdning som den, der afspejler sig i spørgsmålet, må antages at ville få indgribende konsekvenser for arten og omfanget af vores deltagelse i NATOs virksomhed, bl.a. vedrørende det integrerede militære samarbejde i NATO.

Nu er det klart, at her i folketingets spørgetid er der ikke tidsmæssige rammer til at

redegøre nærmere for de overvejelser og de synspunkter, som spørgsmålet rejser, men det regner jeg med at der bliver lejlighed til i forbindelse med den forespørgsel, som er anmeldt af bl.a. spørgeren, og som er fastsat, så vidt jeg forstår, til den 15. marts.

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes, det var et godt og prisværdigt klart svar for så vidt angår det juridiske aspekt af sagen, men jeg vil da gerne spørge, når der tales om andre aftaler i mit spørgsmål, om der omkring NATOs strategi eller Danmarks deltagelse i planlægningen af NATOs strategi kan påføres Danmark eller er påført Danmark bindinger til i en given situation at modtage atomvåben, eller om der igennem Danmarks forstærkningspolitik er påført bindinger til at modtage atomvåben, altså om vi suverænt kan træffe en beslutning om at sige nej til atomvåben under alle omstændigheder, eller vi ikke kan.

Og så kunne jeg godt tænke mig, om ministeren kunne give et ganske kort bud på, hvad der lå i begrebet »vidtgribende virkninger« på Danmarks deltagelse i det integrerede militære samarbejde. Vi har jo i forvejen, både i Danmark og Norge, underlagt os visse begrænsninger med hensyn til både deponering af atomvåben, tilførsel af fremmede tropper og tilførsel af atomvåben.

Hvad skiller så egentlig kvalitativt fra de begrænsninger, vi har i øjeblikket, og til det at gå et skridt videre, altså ikke blot kvantitativt, men også kvalitativt? Er der noget i vores NATO-forpligtelser, der forhindrer os i at tage et sådant endeligt skridt at sige nej til atomvåben?

Thoft (SF):

Hvis regeringen i en krise- eller krigssituation beslutter, at de danske styrker skal overgå til NATO-kommando – det, der hedder Combaltap – hvilken myndighed kan da give bindende ordrer til det danske militær om operationer og udrustninger, f.eks. også hvilke våben der skal anvendes? Og er det ikke korrekt, at chefen for enhedskommandoen, altså Baltap, som er dansk officer, i en situation, hvor regeringen har besluttet, at danske styrker skal overgå til NATO-kommando, dermed i teorien har kommando over styrker i Slesvig-Holsten, der er udrustet med atom-

[Thoft]

våben? Såfremt det er tilfældet, synes jeg da nok, at det må være problematisk for regeringen i en krise- eller krigssituation at kunne fastholde den danske atomvåbenfrihed. Hvorledes regeringen havde tænkt sig at gøre det, vil jeg gerne vide noget om.

Albrechtsen (VS):

Jeg vil gerne bede forsvarsministeren om at uddybe det spørgsmål, der er rejst vedrørende, om det i virkeligheden på nogen måde kan tænkes realistisk, at den danske regering og det danske folketing kunne have nogen indflydelse på, om amerikanske flystyrker, som flyves ind efter aftalerne, medbringer atomvåben. For som det også har været nævnt flere gange i spørgsmålene fra i dag, er jo netop atomvåben en ganske integreret del af den nye aggressive doktrin, som det amerikanske militær opererer efter. Og er det overhovedet realistisk at forestille sig, at man, hvis man fastholder, at man vil have disse flyforstærkninger, skulle kunne få amerikanerne til at omlægge hele deres strategi, hele den måde, de ønsker at operere på, fordi den danske regering modsatte sig dette?

Forsvarsministeren (Engell):

Hr. Pelle Voigt spurgte mig jo om juraen, og det mener jeg at jeg har svaret ret klart på. Det andet er spørgsmålet om konsekvenserne for vores deltagelse i øvrigt, og dér vil jeg foretrække at give en mere uddybende besvarelse af det spørgsmål i forbindelse med forespørgselsdebatten. Der kan være en lang række bemærkninger at gøre.

Og må jeg så sige til hr. Thoft og til hr. Albrechtsen, at den danske atompolitik, som den har været formuleret siden, jeg tror 1957, er kendt af vores allierede og er respekteret af dem, og vi har ingen grund til at tro, at den ikke også skulle blive respekteret i fremtiden.

Pelle Voigt (SF):

Jeg skal blot minde ministeren om, at han undlod at svare på hr. Thofts spørgsmål, som jeg da godt i kort form vil gentage ved at spørge: hvorledes lader det sig egentlig gøre for Danmark, og hvorledes kunne det realistisk lade sig gøre for Danmark at sige nej til atomvåben i en krigs- eller krisesituation, al den stund Combaltap allerede i den nuvæ-

rende situation råder over atomvåben til indsættelse i en sådan situation?

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 178

8) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»På baggrund af hvilken juridisk procedure fik forsvarschef Knud Jørgensen fuldmagt til uden skelen til grundlovens § 19 at underskrive COB-aftalen med USA om fælles brug af visse flyvestationer i en periode med international spænding eller væbnede konflikter?«

Skriftlig begrundelse

Det virker utroligt, at en så vidtrækkende aftale, som indskrænker dansk suverænitet over landets flyvestationer ved på forhånd at autorisere USA til at benytte dem, kunne indgås uden om folketinget, der jo først fik kendskab til aftalens ordlyd den 24. februar 1984.

Det må også afklares, hvordan regeringens behandling af denne sag var, og hvem der på hvilken måde gav forsvarschefen den fornødne fuldmagt til at underskrive aftalen.

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg forstår hr. Pelle Voigts begrundelse for det stillede spørgsmål sådan, at han har opfattet artikel 1 i den såkaldte COB-aftale, som jeg sendte til forsvarsudvalget den 24. februar, sådan, at de amerikanske flyforstærkninger i kraft af aftalen er autoriseret til uden videre at rykke ind på de udpegede danske flyvestationer i perioder med international spænding eller væbnede konflikter.

Jeg vil godt slå fast meget stærkt, at denne opfattelse ikke er rigtig. Jeg kan oplyse, at udkastet til den foreliggende aftale i efteråret 1976 blev nærmere vurderet i forsvarsministeriet, og i en skrivelse af 24. november 1976 bemyndigede ministeriet, altså forsvarsministeriet, forsvarschefen til at underskrive aftalen. Ministeriet anmodede samtidig forsvarschefen om i forbindelse med underskrivelsen af aftalen over for de amerikanske myndigheder at præcisere, at deployering i henhold til aftalens artikel 1 i hvert enkelt tilfælde forudsætter dansk politisk godkendelse, og

[Forsvarsministeren]

en sådan præcisering har også fundet sted. Der er ikke med aftalen sket indskrænkninger i Danmarks suverænitet, og der er ikke ved aftalen indgået nogen forpligtelse, hvortil der efter grundlovens § 19 kræves folketingets samtykke. De amerikanske flyforstærkninger såvel som andre allierede forstærkninger kan kun deployeres til Danmark, når den danske regering anmoder om det, og forud for en sådan anmodning om forstærkninger må spørgsmålet forelægges folketinget i overensstemmelse med grundlovens § 19.

Pelle Voigt (SF):

Det, der har foranlediget spørgsmålet, er den ganske iøjnefaldende forskel, der eksisterer på de to offentliggjorte aftaler, vi kender, nemlig den norske COB-aftale og den danske aftale, hvor der netop i artikel 1, 1. punktum, findes en ganske anden formulering i den norske aftale, skønt det er tydeligt, at der er tale om en standardaftale med ganske få tekstafvigelser. Og det, der umiddelbart vækker undren, når man sammenligner disse, er, at mens der tales om en »mulighed« i den norske aftale for under bestemte omstændigheder at overføre flyforstærkninger, så tales der i den danske aftale om en »autorisation«. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvad der egentlig præcis ligger i ordene, »at man herved giver autorisation«, altså hvad denne autorisation består i, altså i hvilken form det danske forbehold, som ministeren var inde på, er blevet præciseret. Hvorfor er forbeholdet ikke præciseret i selve aftalen? Det ville dog være det mest naturlige. Men findes der så andre aftaler, hvor forbeholdet er præciseret, som man ikke har villet lægge frem for folketinget?

Thoft (SF):

Jeg kan forstå, at der findes en tillægsaftale, som præciserer, at ordet »autoriseret« ikke betyder autoriseret, og det er jo interessant. Jeg vil spørge ministeren, om folketingets forsvarsudvalg kan få oversendt den tillægsaftale, så også vi kan blive gjort bekendt med, at ordet »autoriseret« ikke betyder autoriseret.

Forsvarsministeren (Engell):

Som jeg har redegjort for i mit svar, betyder formuleringen ikke, at der ikke skal ske

en dansk politisk godkendelse. Forstærkninger kan ikke komme til landet, medmindre der fra dansk side er truffet politisk beslutning om det. Det ligger fuldstændig klart.

Må jeg sige til hr. Thoft, at i den ledsageskrivelse, der er tale om, er denne del medtaget, og der er også andre oplysninger, militære, kvalificerede oplysninger, så derfor kan denne skrivelse ikke offentliggøres.

Pelle Voigt (SF):

Jeg vil gerne spørge forsvarsministeren, om en sådan skrivelse, om en sådan nedskreven forståelse overhovedet eksisterer, og om den del af den, som ikke er klassificeret, kan lægges frem for folketinget. Jeg synes, det virker ganske foruroligende, at man ikke i en aftale af denne art har indbygget klare forbehold, og at de forbehold, man henholder sig til, dækker sig ind under klassificering.

Der kan ikke være noget som helst militært hemmeligt ved at fortælle folketinget, at der faktisk ikke én gang for alle er givet autorisation til, at amerikanske flystyrker når som helst kan komme hertil. Det kan vel næppe være nogen hemmelighed. Det er jo netop det, ministeren hævder her i folketingets spørgetid. Kan dokumentationen for, at det forholder sig sådan, så være hemmeligt?

Jeg vil spørge forsvarsministeren, om ikke man kunne oversende denne dokumentation med en overstregning af de elementer, som måtte være klassificerede. Så ville vi alle sammen, tror jeg, føle os svært beroligede. Jeg synes, at ministerens svar indtil nu må vække meget stærk uro og også må vække nogen mistillid med hensyn til, om en sådan aftale eller en sådan skriftlig indskrænkning af autorisationen overhovedet eksisterer.

Forsvarsministeren (Engell):

Som nævnt var det altså forsvarsministeriet, der anmodede forsvarschefen om i forbindelse med oversættelsen at foretage en sådan præcisering, og det er sket i det dokument, der ledsager det samlede dokument.

Lad mig sige med hensyn til klassifikationsgraden, at der er tale om et papir, som indeholder sådanne oplysninger, at det ikke vil kunne offentliggøres. Hr. Pelle Voigt spørger så, om man ikke kan strege resten over og kun tage den eller de sætninger, hvor

[Forsvarsministeren]

dette står, med. Det vil jeg da tage med mig hjem og overveje nærmere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 179

9) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Gennem hvilke udtrykkelige aftaler begrænses USAs autorisation til at benytte danske flyvestationer, så den ikke omfatter amerikanske luftstridskræfter, der er baseret på brug af atomvåben?«

Skriftlig begrundelse

I revision nr. 1 af COB-aftalen af 7. juni 1977 udvides USAs autorisation til at benytte danske flyvestationer til at gælde samtlige USAs luftstridskræfter. Det må betyde, at også enheder baseret på anvendelse af atomvåben er autoriserede til at anvende flyvestationerne, medmindre andet er udtrykkeligt aftalt. Derfor efterlyses de udtrykkelige aftaler, der begrænser sådanne enheders adgang til dansk område.

Forsvarsministeren (Engell):

Den misforståelse med hensyn til rækkevidden af den såkaldte COB-aftale, som tilsyneladende var baggrunden for det forrige spørgsmål fra hr. Pelle Voigt, ligger, så vidt jeg kan se, også til grund for dette spørgsmål. Jeg kan derfor i det store og hele henholde mig til min besvarelse af det forrige spørgsmål.

Det gælder altså for de amerikanske flyforstærkninger som for alle andre allierede forstærkninger, at de først kan deployeres til Danmark, når den danske regering anmoder om det, og forud for en sådan anmodning må spørgsmålet forelægges folketinget i overensstemmelse med grundlovens § 19. Atomvåben vil ikke blive bragt ind i Danmark uden regeringens udtrykkelige samtykke, og vores allierede er fuldt ud klar over dette forbehold.

Pelle Voigt (SF):

Jeg vil gerne ud over det svar, som jeg havde forventet fra ministeren, og som jeg takker for, spørge, om ikke den norske gene-

ralmajor J. K. Christie, som har gennemgået den tilsvarende norske aftale, har ret, når han siger, at revisionsaftalen, det, som i det pågældende bilag er anført som revision nr. 1, betyder, at et hvilket som helst luftbærent element, der tilhører De Forenede Staters styrker, i henhold til aftalen kan indføres på disse Collocated Operational Bases, altså i henhold til COB-aftalen.

Jeg vil godt præcisere mit spørgsmål ved at spørge ministeren, om der er taget konkrete forbehold imod, at de amerikanske marineamfibiestyrker f.eks. indfører A-6 Intruder-flyet i forbindelse med forstærkninger, om der er taget forbehold, der forhindrer, at F-111 fly indføres, om der er taget forbehold imod, at den amerikanske Strategic Air Command kan lande med fly her i overensstemmelse med aftalen. Vi har her endnu et eksempel på, at der ikke er nogen som helst begrænsninger i aftalen. I henhold til den indgåede revision må man få det indtryk, at blot der står »USA« malet på de maskiner, der kommer, ja, så har de adgang.

Thoft (SF):

Jeg synes, ministeren med sit svar i dag lægger op til, at det samråd, vi skal have med ministeren i morgen i forsvarsudvalget, kommer til at dreje sig om yderligere en række ting.

Jeg vil godt spørge ministeren, hvad der er formålet med revision nr. 1 til »Memorandum of Understanding between the Chief of Defense Denmark and the Commander in Chief United States Air Forces in Europe«. Hvad er formålet med denne tilføjelse? Hvis ministerens udlægning, som den blev gengivet før, er korrekt, så kan jeg ikke se, at der overhovedet er noget formål med at sætte sig ned og revidere det »Memorandum of Understanding«, som findes.

Forsvarsministeren (Engell):

Hr. Pelle Voigt taler om forbehold. Jeg vil godt endnu en gang pege på det, jeg sagde indledningsvis, nemlig at der er det væsentlige forbehold, at enhver tilkaldelse af forstærkninger kræver folketingets samtykke. Det vil sige, at der er en meget væsentlig omstændighed, der skal bringes på plads.

Pelle Voigt (SF):

[Pelle Voigt]

Det er jo sådan, at når man ikke får svar, så må man forsøge igen. Forhåbentlig varer det længe, inden der bliver udskrevet folketingsvalg, så vi har måske mulighed for at komme tilbage til dette adskillige hundrede gange, hvis ministeren ikke vil svare. Jeg vil godt prøve én gang til.

Tidligere forsvarsminister Poul Søgaard har tidligere meddelt forsvarsudvalget, at de fly, der kunne blive tale om at vi modtog som forstærkninger, var fly af typerne F-15, F-4, F-105 og A-10. Jeg har helt konkret her spurgt om noget, som jeg mener er meget enkelt: findes der nogen som helst begrænsning i de aftaler, som er indgået, som forhindrer fly fra den amerikanske Strategic Air Command i at lande i overensstemmelse med COB-aftalen? Findes der noget, der forhindrer marinekorpsets fly A-6 Intruder i at anvende vores flyvestationer? Findes der noget, der forhindrer Tactical Air Commands F-111 fly i at lande?

Man kunne godt, når man læser tidligere forsvarsminister Poul Søgaards opregning af, hvilke fly der kunne blive tale om, få det indtryk, at så kunne der ikke blive tale om andre. Men det indtryk modsiges meget kraftigt, når der er indgået en udtrykkelig revision af aftalen, hvor det faktisk hedder, at hvis der blot er tale om amerikanske fly under en eller anden kommando, så omfattes de af aftalen.

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg vil gerne sige til hr. Pelle Voigt, at de oplysninger, der tidligere er givet af tidligere forsvarsminister Poul Søgaard, naturligvis er fuldstændig korrekte.

Med hensyn til sammensætningen og i det hele taget vores forstærkningsprojekter har vi en helt klar aftale med amerikanerne. Jeg må sige, at når hr. Pelle Voigt stiller meget detaljerede spørgsmål om flytyper og den slags, så bevæger vi os også her ind på klassificerede oplysninger.

Jeg synes, det endnu en gang skal understreges, at der ikke kommer forstærkninger hertil, uden at det sker med folketingets samtykke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 180

10) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Hvilke aftaler begrænser udtrykkeligt USAs autorisation til at benytte udvalgte danske flyvestationer i perioder med international spænding eller væbnede konflikter?«

Skriftlig begrundelse

I det af forsvarsministeren offentliggjorte »Memorandum of Understanding between the Chief of Defense Denmark (CHOD DEN) and the Commander in Chief United States Air Forces in Europa (USAFE)« om fælles brug af visse flyvestationer i Danmark, autoriseres USAs flyvevåben i artikel 1 til uden videre at anvende flyvestationerne i en periode med international spænding eller væbnede konflikter.

I tillægsaftalen af 7. juni 1976 udstrækkes denne autorisation til at gælde både USAs luftvåben og »andre luftstridskræfter fra USAs styrker«.

Intet i selve aftalen antyder, at der er aftalt nogen begrænsninger af den givne autorisation.

Forsvarsministeren (Engell):

Som det fremgår af mine svar på de to foregående spørgsmål fra hr. Pelle Voigt, har forsvarskommandoen på forsvarsministeriets foranledning ved indgåelsen af den dansk-amerikanske aftale i 1976 om fælles brug af visse flyvestationer i en skriftlig erklæring til den amerikanske aftalepart præciseret kravet om forudgående dansk politisk godkendelse. Der knytter sig derfor den helt afgørende begrænsning til aftalen, at de amerikanske flystyrker ikke kan deployeres til danske flyvestationer uden regeringens tilladelse, det vil sige f.eks. gennem en dansk anmodning om forstærkninger. Og som tidligere nævnt må en sådan sag først forelægges folketinget i overensstemmelse med grundlovens § 19.

Pelle Voigt (SF):

Jeg har forstået, at ministeren vil overveje at gøre folketinget bekendt med de begrænsninger i aftalen, som ikke er af direkte klassificeret natur. Jeg synes, det er tilfredsstillende, for så vidt overvejelserne ender med, at oplysninger, der ikke er klassificeret, og som er ret vitale for dansk sikkerhedspolitik, kan

[Pelle Voigt]

stilles til rådighed for folketinget. Det ville være vældig godt, og det synes jeg foreløbig er et tilfredsstillende resultat af ministerens svar i dag.

Jeg skal nøjes med at stille et enkelt spørgsmål, fordi jeg går ud fra, at vi nu får en redegørelse for, hvorledes disse forbehold er formuleret, og hvordan de er fremsendt, hvilken værdi de har. Jeg skal såmænd indskrænke mig til at stille et tillægsspørgsmål, som ikke kommer bag på forsvarsministeren, nemlig: hvem afgør egentlig, om der er tale om international spænding eller en væbnet konflikt, og hvor skal en sådan international spænding eller væbnet konflikt efter ministerens opfattelse finde sted, før aftalen træder i kraft? Kan der være tale om en væbnet konflikt i Mellemøsten eller i Sydafrika, eller er det noget, der skal have direkte berøring med vore egne breddegrader?

Albrechtsen (VS):

Jeg bemærkede før, at forsvarsministeren meddelte hr. Pelle Voigt, at oplysninger om, hvilke eventuelle yderligere flytyper – det må formentlig også gælde oplysninger om, hvilke flyvestationer, i hvilket omfang osv. – der kunne være tale om ud over dem, som offentligheden i øjeblikket ad forskellig vej har fået kendskab til, er klassificerede oplysninger. Vil det sige, at oplysninger om andre flytyper, om flere flyvestationer, i det hele taget om langt mere vidtrækkende ting, end vi i dag har kendskab til, kan der være tale om foreligger, men de er altså klassificerede?

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg vil godt først sige til hr. Pelle Voigt, at NATO-alliancens område jo er ret klart defineret.

Jeg vil godt henvise til, hvad jeg sagde under den debat, vi havde, jeg tror, det var den 10. november 1983, om NATO-strategien, hvor jeg henviste til en udtalelse af den daværende minister, hr. Kjeld Olesen – det var nu i en anden sammenhæng, det var omkring atompolitikken – som jeg synes formulerede nogle centrale sætninger. Han sagde om fortolkningen af, hvad der i forskellige situationer kunne betegnes som fred eller ikke-fred, at enhver regering må have et minimum af handlefrihed til at vurdere, om der foreligger en nødsituation. Jeg vil derfor ikke

gå ind i en nærmere beskrivelse af, hvornår der foreligger den ene eller den anden situation.

Må jeg blot henvise hr. Albrechtsen i anledning af de betragtninger, han var inde på, til side 21 i den årlige redegørelse, jeg har udsendt.

Pelle Voigt (SF):

Ja, man må vel konstatere, at der med ministerens svar her er åbnet mulighed for, at der eksisterer aftaler om, at der kan komme en række yderligere flytyper, herunder atomvåbenbærende fly, til Danmark, men at materialet er klassificeret, og at ministeren vil overveje, hvor meget af dette materiale der kan komme til folketingets kendskab, altså om man kan gøre ligesom tidligere forsvarsminister Poul Søgaard, nemlig give folketinget en oversigt over, hvilke flytyper der kan blive tale om, sådan som det også er sket i Norge, hvor det såmænd er lykkedes at få oplyst, at f.eks. F-111 flyet ikke indgår.

Jeg vil gerne spørge, om ministerens betragtninger om NATO-alliancens geografiske udstrækning skal forstås sådan, at disse internationale spændinger og væbnede konflikter skal finde sted inden for selve NATO-alliancens område, og at der måske heri ligger en art dansk kommentar til de såkaldte out-of-area operationer, som drøftes meget i NATO-kredse i øjeblikket. Er det sådan, at en væbnet konflikt f.eks. i Korea eller i Afrika ikke vil kunne udløse aftalen?

Thoft (SF):

Ministeren svarede mig ikke før, og det giver mig anledning til at vende tilbage: er det ikke korrekt, at et af problemerne i denne sag er, at så snart regeringen har besluttet, at danske styrker skal overgå til NATO-kommando, så har den danske regering og det danske folketing ikke en bønne at skulle have sagt, fordi så er det enhedskommandoen, som er underlagt NATO-kommandoen, der beslutter, hvilke våben der skal ankomme, hvilke våbentyper der skal anvendes? Er det ikke det egentlige problem?

Jeg vil til sidst sige, at jeg mener, ministerens svar i dag har været så utilfredsstillende, at jeg ikke kan se andet, end at det må vi have med i morgen i samrådet.

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg vil gerne sige til hr. Pelle Voigt, at jeg synes, at nogle af hans tillægsspørgsmål går langt ud over det oprindelige spørgsmåls formulering.

Så vil jeg pege på, at en række våben har en dobbelt kapacitetsmulighed. Det vil sige, at de kan bruges konventionelt, og de kan bruges nukleart. Men det betyder ikke, at disse våben automatisk vil blive anvendt nukleart, slet ikke.

Jeg vil igen henvise til vores atompolitik, og jeg synes, det er værd at tage med i denne sammenhæng, det vil jeg understrege, at regeringen så sent som i november fastholdt den linje, der har været den danske siden 1950'erne.

Må jeg igen sige til hr. Thoft, at den situation, der vil opstå under et beredskab, i en krigssituation eller på anden vis, ikke indebærer, at det civile element i NATO-samarbejdet er koblet ud. Vi vil stadig væk have vores ministerråd siddende. Vi vil stadig have den danske politiske beslutningsproces, den danske regering repræsenteret i NATOs organer, der har en ganske afgørende indflydelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 128**11) Til indenrigsministeren af:****Anne Grete Holmsgård (VS):**

»Vil indenrigsministeren sikre, at planlægningen af kommunernes civilforsvar og civile beredskab bliver genstand for offentlig debat, inden der sker videresendelse til centrale statslige myndigheder?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge civilforsvarsloven af 1. januar 1982 har kommunerne pligt til at udarbejde civilforsvarsplaner således, at de kan indsendes til CF-styrelsen inden 1. januar 1984. Fristen er imidlertid udskudt til 1. april, hvilket giver mulighed for en bredere debat om et emne, der drejer sig om liv og død for os alle.

Med hensyn til det civile beredskab forholder det sig sådan, at en arbejdsgruppe i ministeriet har færdiggjort udkast til retningslinjer for planlægningen af kommuner-

nes del heraf (dateret 30. august 1983). Man må altså gå ud fra, at ministeriet forestiller sig, at kommunerne snart skal i gang med arbejdet. Men en fast deadline foreligger endnu ikke.

Spørgeren skal understrege, at hun forestiller sig den offentlige debat organiseret på samme måde som i forbindelse med kommune- og lokalplaner, dvs. med ytringsmulighed for eventuelle mindretal.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det er jo sådan, at for første gang skal kommunerne efter den nye civilforsvarslov indsende planer for kommunernes civilforsvar til civilforsvarsstyrelsen inden 1. januar i år, og planerne skal derefter indsendes revideret hvert 4. år.

På nuværende tidspunkt har cirka halvdel af kommunerne sendt deres planer ind. De resterende planer bliver indkaldt i disse dage, og vi forventer dem i den allernærmeste fremtid.

Jeg mener ikke, det vil være rimeligt at lave loven om for at få en særlig offentlighedsfase for de sidste kommuner, om jeg så må sige, og for de andre er det som sagt for sent.

Vender vi os til planlægningen af det civile beredskab i kommuner og amtskommuner, sidder der i øjeblikket et udvalg og arbejder med forslag om planlægningen inden for dette område, og før jeg har noget kontant på bordet fra dette udvalg, finder jeg ikke, det vil være rimeligt at udtale mig derom. Når regeringen formentlig til sommer skal tage stilling til et eventuelt lovforslag om planlægning af det civile beredskab, vil der være lejlighed til at tage spørgsmålet op, ligesom det kan indgå i de politiske drøftelser, der foregår i øjeblikket om spørgsmålet.

Jeg vil godt sige, at principielt anser jeg det for meget vigtigt, at befolkningen i de lokale områder inddrages mest muligt i beslutningsprocesserne, og at informationsniveauet er højt, og at der er mulighed for at gå konstruktivt ind i debatten, inden beslutninger træffes eller planer vedtages. Det er min principielle holdning til al planlægning og gælder derfor også for dette område.

Anne Grete Holmsgård (VS):

[Anne Grete Holmsgård]

Ja, det er selvfølgelig meget pænt, at indenrigsministeren mener det sædvanlige med, at befolkningen skal drages ind, at der skal være politisk debat osv. Men der er jo bare ingen politisk debat, for der er simpelt hen ingen, der kender til det. Der er ingen i kommunerne, faktisk ikke engang kommunalbestyrelsesmedlemmerne, der kender til de planer, hvoraf halvdelen, har jeg nu fået oplyst, allerede er indsendt til ministeriet, og hvor man venter på den anden halvdel.

Jeg vil gerne spørge: mener ministeren virkelig, at det er mindre væsentligt for befolkningen allerede på forberedelsesstadiet, på udarbejdellesstadiet, at have kendskab til, hvad det er for nogle civilforsvarsplaner, der udarbejdes for de enkelte kommuner, end det er at have kendskab til f.eks. lokalplaner? På lokalplanområdet skal der være en høringsperiode på mindst 2 måneder. Det er en ret for mindretal til at komme med alternativer, til at komme med kritik.

Var det dog ikke rimeligt, at man på et område som civilforsvaret og det civile beredskab havde i det mindste de samme retningslinjer for mulighed for offentlighed? Jeg går ud fra, at ministeren mener, at det civile forsvar og civilberedskabet ikke er mindre væsentligt for befolkningen end lokalplanlægningen. Det vil jeg gerne have et klart svar på.

Thoft (SF):

Er det sædvanligt, at kommunerne reagerer med civil ulydighed over for ministeren? Det, at kun halvdelen af beredskabsplanerne for kommunerne er indsendt – det skulle være sket inden 1. januar 1984 – forekommer mig at være noget af en sensation. Men jeg er da glad for, at ministeren nu endelig har svaret på det spørgsmål, SF stillede i udvalget for det civile beredskab for en måned siden.

De økonomiske rammer for civilforsvarsberedskabsplanerne i de enkelte kommuner og selve planerne er også blevet hemmeligholdt. Det har således været umuligt for et medlem af SFs byråd i Randers at få adgang til disse planer.

Formanden:

Det er spørgetid i øjeblikket. Jeg hørte ikke noget spørgsmål i hr. Thofts indlæg.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til fru Anne Grete Holmsgård kan jeg sige, at jeg tror, jeg i mit første svar gav et meget præcist svar på det spørgsmål. Det mener jeg bestemt at jeg gjorde. Ellers skal jeg da gerne gentage det hele, men det finder jeg nu ikke anledning til.

Der står ikke i civilforsvarsloven, som folkettinget har vedtaget, at der skal være en offentlighedsfase, og derfor er der selvfølgelig ikke i kommunerne, før de indsender planerne, en sådan offentlighedsfase. Det er der ikke påbud om i loven.

Jeg er da enig med fru Anne Grete Holmsgård i, at det er meget ønskeligt, at man også lokalt drøfter civilforsvarsspørgsmål. Jeg har personlig lagt stærkt op til allerede sidste sommer, at vi fik en meget god debat om dette, og jeg har med stor fornøjelse set, at fru Anne Grete Holmsgård har deltaget i den debat, og det kan vi kun opfordre til at befolkningen i almindelighed gør.

Jeg gør altså opmærksom på mit principielle standpunkt til disse ting, som man ikke skal kimse ad, men også på, at der ikke i loven, som den ser ud i dag, er pligt til en sådan offentlighedsfase. Som jeg sagde i mit indlæg, må det indgå i de drøftelser, vi har, om det civile beredskab og civilforsvaret i almindelighed.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg ved godt, at der ikke står i loven, at der skal være en offentlighedsfase, for så havde jeg selvfølgelig ikke stillet dette spørgsmål. Jeg har stillet spørgsmålet, fordi jeg gerne vil have en tilkendegivelse om, hvorvidt indenrigsministeren vil tage initiativ til, at der kommer en offentlighedsfase, og at der bliver mulighed for, at mindretallet i kommunerne kan give udtryk for deres holdning til civilforsvarsplanerne og til planlægningen af det civile beredskab i kommunerne. Vil ministeren tage initiativ til det?

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal gøre, andet end at bede fru Anne Grete Holmsgård om at læse referatet af det svar, jeg gav i første omgang. Jeg gav præcist udtryk for, at jeg i princippet er meget optaget af, at befolkningen er så velinformeret som overhovedet muligt, og at det må indgå i disse drøftelser.

[Indenrigsministeren]

Jeg har ikke flere svar på det samme spørgsmål.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Så vil jeg gerne give indenrigsministeren 2 forslag. Det ene går ud på, at ministeren kunne fremsætte ændringsforslag til civilforsvarsloven. Det andet går ud på, at ministeren kunne udsende en opfordring til kommunerne om øjeblikkelig at offentliggøre deres planer og foranstalte en høringsfase i kommunerne.

Jeg ved, at ministeren tidligere har været i stand til at udsende opfordringer til borgmestrene rundt omkring i landet uden i øvrigt at sætte et større apparat i gang af den årsag. Det har der ikke været nogen problemer med, så længe det var noget, der virkelig lå ministeren på hjerte. Jeg kan ikke se, at det skulle være noget problem, at kommunerne har postet deres planer i en konvolut og sat et frimærke på og sendt dem ind til ministeren. Jeg mener, at det er et problem, der er meget let at løse. Man skriver rundt til kommunerne: regeringen mener, at det ville være ønskeligt, at befolkningen i de enkelte kommuner blev inddraget i en diskussion om denne planlægning, og derfor opfordrer vi de forskellige kommuner til at gøre det, og så skyder vi gerne tidsfristen 2 måneder igen fra den 1. april.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 129

12) Til *indenrigsministeren* af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig med hensyn til indholdet af den fuldmagtslov, der vil blive vedtaget under krig eller overhængende fare for krig?«

Skriftlig begrundelse

En arbejdsgruppe i indenrigsministeriet har skrevet et udkast til bekendtgørelse om kommunernes styrelse under krigsforhold (Kommunernes styrelse under Krigsforhold. Redegørelse fra en arbejdsgruppe nedsat af indenrigsministeriet den 7. november 1980). Heri omtales fuldmagtsloven på side 2, men der står intet som helst om dens konkrete indhold.

Spørgeren er specielt interesseret i at få at vide, om fuldmagtsloven på væsentlige områder sætter grundloven ud af kraft, herunder varigheden af sådanne bestemmelser.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Mit svar er, at en eventuel fuldmagtslov har været omtalt i et svar – dateret den 8. januar 1981 og optrykt i Folketingstidende 1980-81, sp. 4848 – som den daværende statsminister gav på et spørgsmål af samme karakter, som var stillet af daværende folketingsmedlem Preben Wilhjelm. Statsministeren sagde dengang:

»... at det udkast til fuldmagtslov, der omtales i civilforsvarsstyrelsens memorandum om det civile beredskab i 1980'erne, ikke længere er aktuelt som grundlag for overvejelserne om en sådan lovgivning. På baggrund af memorandumet er det besluttet at intensivere arbejdet med planlægning af det civile beredskab for såvel statens som kommunernes vedkommende. I den forbindelse vil der på ny blive taget stilling til de problemer af lovgivningsmæssig karakter, som er knyttet til området. Når disse overvejelser er afsluttet, vil eventuelle lovforslag blive forelagt for folketinget.«

Det var altså den tidligere statsminister. Når jeg citerer det, er det, fordi jeg kan bekræfte, at dette svar også dækker den nuværende regerings opfattelse. Der har i den forløbne tid været arbejdet, som jeg sagde før, videre med spørgsmålet om det civile beredskab i kommunerne i 2 arbejdsgrupper, der som sagt forventes at blive færdige inden sommerferien.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg blev lidt i tvivl om ministerens svar, for til sidst kom ministeren ind på det civile beredskab og civilforsvarsplanerne i kommunerne, men dette går faktisk videre.

Jeg vil gerne have at vide for det første, om det tidligere udkast til fuldmagtslov, der var udarbejdet, og som er omtalt i memorandumet om det civile beredskab i 1980'erne, der kom medio 1980, kan udleveres til folketinget.

For det andet: kan ministeren bekræfte, at der i øjeblikket ikke ligger nogen planer overhovedet om en fuldmagtslov?

[Anne Grete Holmsgård]

Og for det tredje: vil ministeren, i det øjeblik der bliver påbegyndt udarbejdelse af et nyt udkast til en fuldmagtslov, straks orientere folketingets medlemmer om det?

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det er klart, at folketinget skal orienteres, hvis man skal have en sådan lov vedtaget, men som jeg sagde i mit svar, er der ingen aktuelle planer om en sådan lov.

Om man kan udlevere materiale, skal jeg undersøge. Jeg skal da ikke forholde folketinget noget, som det kunne være berettiget til at se, så jeg vil undersøge, om det er muligt, eller om det er af en sådan karakter, at det ikke kan lade sig gøre. Men det skal ikke skorte på velvilje fra min side i det spørgsmål.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil selvfølgelig være meget glad, hvis vi kan få materialet. Jeg er også glad for at få det svar, at naturligvis vil folketinget blive orienteret. Men for at være helt sikker på, hvad der ligger i det svar, vil jeg gerne have at vide: betyder det, at folketinget vil blive orienteret allerede, når man påbegynder udarbejdelsen af et eventuelt nyt udkast til fuldmagtslov? Vil det blive fremlagt til vedtagelse i folketinget, eller vil der »blot« være tale om et udkast, som man lader ligge i en skuffe, fordi det først skal vedtages i en optrappet situation?

Thoft (SF):

Jeg vil gerne spørge, om jeg kan forstå ministerens svar på den måde, at hun ikke i én eneste skrivebordsskuffe i ministeriet har liggende et udkast eller dele af et udkast til en sådan fuldmagtslov.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det har bare sin grund i, at der er ingen aktuelle planer. Der er ikke mere at sige om det spørgsmål.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, det er godt, at der ikke er nogen aktuelle planer. Så vil jeg gerne have at vide, om den borgmesterstyremodel, som omtales i det udkast fra arbejdsgruppen om retningslinjer for planlægning af kommunernes civile beredskab, som blev udgivet i august 1983,

vil blive trukket ud. Det er en type fuldmagtslov for kommunerne, hvor man vil erstatte kommunalbestyrelsen med et styre, der består af borgmesteren, og i tilfælde af frafald, som det hedder, nemlig ved borgmesterens død, overgår det til viceborgmesteren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 155

13) Til *boligministeren* af:

Lissa Mathiasen (S):

»Vil regeringen søge at skabe lovgrundlag for at tilvejebringe midler, så de udlejningsproblemer, der er opstået i visse industrialiserede almennyttige boliger fra sidste halvdel af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne, kan blive løst?«

Skriftlig begrundelse

Medens udlejningssituationen i det almennyttige byggeri generelt er karakteriseret ved et meget betydeligt efterspørgselspres og lange og stadig stigende ventelister, er der ved at tegne sig et tydeligt mønster for de boliger, der er vanskelige at leje ud.

Der er typisk tale om 4 og 5 rums boliger i etagebyggeri, opført i sidste halvdel af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne. Selv om kvadratmeterlejen ligger under nybyggeriets, er den totale månedlige boligudgift betydelig, fordi der som sagt er tale om store boliger.

I de forholdsvis få afdelinger, der er ramt af disse udlejningsproblemer, er der en stor flyttehyppighed, hvilket er med til at forringe det sociale sammenhold i bebyggelsen. Samtidig er afdelingerne karakteriseret ved, at der har været konstateret byggeskader, og at afdelingerne har en dårlig økonomi i forhold til løsning af disse problemer, idet henlæggelsesmidlerne er anvendt i forbindelse med tidligere ydet driftsstøtte.

Disse byggerier er af ovennævnte grunde, og fordi de ledige lejligheder og hyppige flytninger påfører afdelingerne ekstra udgifter og dermed lejeforhøjelser, kommet ind i en ond cirkel. Afdelingerne får et dårligt ry, får stigende huslejer, får flere og flere ledige lejligheder og hyppigere og hyppigere ind- og udflytninger, som så igen fører til huslejstigninger osv.

[Lissa Mathiasen]

Vi må og skal finde en løsning på disse problemer. Boligselskaberne er for længst kommet med et løsningsforslag, der omfatter såvel ombygning af store lejligheder til flere mindre som investeringer i bygningsmæssige ændringer til forbedring af det totale bolig-miljø, og som vel at mærke også indeholder en for afdelingerne rimelig løsning på finansieringsproblemerne. Det eneste, vi mangler, er regeringens svar.

Boligministeren (Bollmann):

Som det fremgår af begrundelsen for det stillede spørgsmål, tænkes der på visse store og derfor dyre lejligheder i almenyttigt byggeri, der har været vanskelige at udleje. Jeg vil gerne med det samme sige, at jeg er opmærksom på det rejste problem, og jeg er i og for sig også enig i, at vi må finde en eller anden løsning, så at sådanne lejligheder ikke belaster selskabernes økonomi.

Det er nævnt i begrundelsen, at også byggeskader er med til at ødelægge økonomien. Det mener jeg er en sandhed med modifikationer, for vi har jo i boligbyggeriloven regler for offentlig finansiering af sådanne skader.

For at vende tilbage til de store lejligheder skal jeg oplyse, at vi i boligministeriet på baggrund af oplægget fra Boligselskabernes Landsforening arbejder på at finde en fornuftig løsning, og jeg regner med, at det kan indarbejdes i det forslag til ændring af boligbyggeriloven, som bliver fremsat om en måneds tid.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil først takke ministeren for svaret og samtidig give udtryk for min glæde over, at ministeren og dermed regeringen nu har erkendt behovet for at finde en løsning på de problemer, der ligger her.

Da det jo efter min opfattelse både er rigtigt og nødvendigt, at vi hurtigt kommer i gang med at løse disse problemer, vil jeg godt spørge, om ministeren mener, at det kan lade sig gøre at få en løsning igennem, således at vi kan få taget fat på problemerne inden slutningen af sommeren 1984.

Lenger (VS):

Jeg synes også, at det lyder positivt, at ministeren vil finde en eller anden form for løsning, og lad os så håbe, at løsningen bli-

ver god. Jeg vil gerne spørge, om ministeren vil præcisere, at det både drejer sig om de problemer, der løbende kan opstå, og om at finde løsninger på de problemer, som er opstået, og som er akkumuleret i byggerier rundt omkring i landet.

Boligministeren (Bollmann):

Jeg synes ikke, at vi her skal tage en diskussion om de mere konkrete ting, for som jeg sagde før, får vi en førstebehandling om en måneds tid. Jeg vil gerne understrege to ting. Den ene er en gentagelse, nemlig at vi skal have løst problemet, og den anden er, at finansieringen af en sådan ordning under alle omstændigheder må fragå i kvoten for almenyttigt byggeri.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 157

14) Til *industriministeren* af:

Lohmann (S):

»Vil ministeren præcist redegøre for, i hvilket omfang uddannelsen af styrmænd og skibsførere omfatter kendskabet til farlige stoffer og kemisk indflydelse på miljøet i havene?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises til Alm. del, bilag 28/2, folketingsåret 1983-84 (miljø- og planlægningsudvalget).

Industriministeren (Stetter):

Uddannelsen i behandling af farligt gods har indtil den 1. januar 1983 ligget i skibsførerklassen. Efter denne dato er undervisningen flyttet til styrmandsklassen. Uddannelsen indgår som en del af fagene skibsteknik og skibsadministration.

I faget skibsteknik undervises i behandling af farligt gods, og i faget skibsadministration undervises i konventionsbestemmelser om forureningsbegrænsning. Uddannelsen er baseret på anvendelse af en international kode, der er udarbejdet af Den internationale maritime Organisation. Koden inddeler det farlige gods i 9 klasser og angiver, hvordan godset skal lastes, og hvordan forskellige typer farligt gods skal lastes i forhold til hinanden

[Industriministeren]

under hensyntagen til, at de kan reagere farligt med hinanden. Uddannelsen omfatter endvidere kendskab til nationale bestemmelser, der supplerer koden.

Til anden del af spørgsmålet kan jeg svara, at der ikke gives skibsfører eller styrmand uddannelse i kendskabet til farlige stoffers kemiske indflydelse på havmiljøet. Der er heller ikke behov for dette, fordi vedkommende ikke er en slags kemisk ingeniør eller biolog med kendskab til de kemiske stoffers indflydelse på forholdene i havet. Det drejer sig om, at skibsfører og/eller styrmand ved, hvordan man skal håndtere stoffet om bord på skibet, så der ikke sker uheld.

Lohmann (S):

Jeg takker ministeren for svaret, men finder det ikke helt tilfredsstillende. Det er mig bekendt, at denne uddannelse på navigationskolerne ikke er tilfredsstillende, og jeg vil derfor spørge ministeren, om han vil medvirke til at sikre, at denne undervisning i transport og omgang med farlige stoffer bliver fulgt op.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg synes ikke, det var noget svar i det hele taget. Det drejer sig om, at skibsføreren ved, hvordan man skal bekæmpe en katastrofe om bord i et skib. Der er jo andre mennesker om bord i et skib end kaptajnen, og de kan komme til skade. Hvad så?

Det, der er galt i det hele, og det vil jeg da gerne spørge industriministeren om, er, om industriministeren har tænkt sig at sørge for, at der bliver skabt en uddannelse for dem, der skal bekæmpe en katastrofe. Det er de menige besætningsmedlemmer, som det hedder.

Industriministeren (Stetter):

Hr. Lohmann kan jeg svare, at jeg ikke er bekendt med, at uddannelsen ikke er hensigtsmæssig. Tværtimod har jeg på mine forespørgsler fået den klare opfattelse, at man er særdeles opmærksom på, at denne uddannelse er vigtig, og det er også således, at vi på navigationsskolerne uddanner de skibsførere, som ikke tidligere har fået denne uddannelse, på en efteruddannelse, der varer ca. 25 timer.

Til hr. Tommy Dinesen vil jeg sige, at spørgsmålet gik på uddannelse af styrmænd og skibsførere i disse forhold, og jeg har svaret på dette spørgsmål. Det er skibsførerens pligt – det ved hr. Tommy Dinesen bedre end nogen anden – at sørge for, at mand-skabet er informeret og uddannet i nødvendigt omfang. Det er nu engang ikke således, at alle om bord på skibet kan have den samme uddannelse med hensyn til specifikke områder.

Lohmann (S):

Jeg vil godt spørge ministeren, om han vil bekræfte skriftligt, hvorvidt der er kapacitet på Marstal navigationskole til den efteruddannelse, der her er tale om.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg ved nok, at det drejer sig om styrmænd, det kan jeg godt se af spørgsmålet, men det drejer sig altså også om et skib, det er dér, de normalt er sammen, og det drejer sig om katastrofer. Det er så grelt her i landet, at på nogle af færgerne, der sejler med gift og hvad ved jeg, er der ingen, der ved, hvad lasten indeholder. Den eneste, der har en sådan uddannelse, eller ved noget om det, er skibsføreren. Den uddannelse består i, at han kan gå op og kigge på et skilt, hvor der står, hvad der sker i tilfælde af et eller andet. Den eneste uddannelse, han har, er, at han skal kunne læse dansk, og det er altså ikke ret meget.

Industriministeren (Stetter):

Jeg kan bekræfte, at såfremt hr. Lohmann stiller et spørgsmål i f.eks. erhvervsudvalget eller lader en af sine partifæller stille et spørgsmål i erhvervsudvalget vedrørende kapaciteten på vore søfartsskoler og vedrørende undervisningen på disse områder, så er jeg naturligvis parat til at svare på dette spørgsmål.

Jeg kan gentage over for hr. Tommy Dinesen, at jeg har svaret på spørgsmålet. Det er nu engang således, at det ikke er muligt for mig at gå i detaljer med hensyn til, i hvilket omfang besætningen i øvrigt er informeret om disse ting. Men det er indlysende for enhver, der har det mindste kendskab til søfartsproblemer, at det er skibsførerens ansvar, at man i givne situationer først og frem-

[Industriministeren]

mest skal redde besætningen og eventuelle passagerer, og dernæst naturligvis medvirke i det omfang, der er risiko for, at man forurener miljøet. Hr. Tommy Dinesen ved jo, at uddannelsen først og fremmest lægges an på at redde besætningen og skibet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Som tidligere meddelt er det som nr. 15 opførte spørgsmål, nr. S 168 af Poulsgaard (FP), til ministeren for kulturelle anliggender udgået til skriftlig besvarelse.

Spm. nr. S 187

16) Til fiskeriministeren af:

Maisted (FP):

»Hvorfor har ministeren indgået en aftale i EF om 10 pct.s bifangst i forbindelse med industrifiskeriet, når den er umulig at overholde?«

Skriftlig begrundelse

Det virker ejendommeligt, at en dansk fiskeriminister indgår aftaler, der skader dansk fiskeri, og efter at aftalen er indgået lover at optage nye forhandlinger i EF for at afbøde skadevirkningerne af den aftale, ministeren lige har indgået.

Fiskeriministeren (Grove):

Reglen om 10 pct.s bifangst af konsumfiskearter i forbindelse med industrifiskeriet har været gældende siden 1977-78, og det viser derfor lidt om spørgerens uvidenhed på dette område, når jeg i begrundelsen skal læse, at det er noget, jeg lige har aftalt.

Det er rigtigt, at der, alt efter hvordan det svinger i fiskeriet, op- og nedgange i de forskellige bestande, kan være problemer med bifangsterne. Det er vi opmærksomme på i forbindelse med det stigende antal sild, vi har i Nordsøen i øjeblikket, og det giver os nogle problemer i brislingefiskeriet. Det har vi taget fat på allerede for et år siden. Vi har lavet en brislingerapport, jeg har en lovgivning på vej igennem folketetinget, og vi løser det i godt samarbejde med organisationerne.

Angående bifangster af konsumfisk i øvrigt i industrifiskeriet har jeg haft forhandlin-

ger med organisationerne. Jeg har sagt, at vi vil se på spørgsmålet, vi vil tage kontakt med Kommissionen, og vi vil tale med de andre medlemslande om det. Alt efter den vejledning, jeg får af organisationerne og biologerne, løser vi problemerne.

Maisted (FP):

Jeg beklager selvfølgelig, at jeg har været uvidende på dette punkt.

Der er én ting, der undrer mig. Når ministeren nu siger, at det er i god overensstemmelse med fiskerierorganisationerne, hvorfor i alverden ville fiskerne så ikke sejle ud og fiske? Hvorfor demonstrerede de ved at lade deres skibe ligge i havn, og hvorfor demonstrerede de mod den indgåede aftale? Der har været genforhandlet nogle aftaler, og når vi har en konservativ fiskeriminister, en liberal minister, så skulle der sættes ind over for det EF-bureaukrati, som forhindrer vore fiskere i at tage ud og arbejde. Det gør de jo ganske enkelt med den begrundelse, at de ikke kan overholde disse tåbelige regler. Så er spørgsmålet, synes jeg, meget relevant: hvorfor i alverden har ministeren ikke gjort det gældende og fået det gennemført i de sidst førte forhandlinger, sådan at vi ikke var kommet ud i den absurde situation, vi er i nu?

Fiskeriministeren (Grove):

Jeg kan svare ganske klart på det, og jeg sagde det egentlig i mit første indlæg. Der er kommet flere sild, og derfor begynder problemerne at komme nu. Vi skal være glade for, at der kommer flere sild, men det kan virke ind på dette område. Vi forudså, da vi indgik den sildeaftale sidste sommer, at vi ville få en stigende procentdel af sild, og på det tidspunkt sagde jeg, at på et tidspunkt, hvor vi ikke kan bruge dem alle til konsum, kan vi bruge nogle af dem til industri. Alt det er også i god gænge med organisationerne.

I øjeblikket er der ikke så store sperlingforekomster, og derfor bliver bifangstproblemet større, men i løbet af en måned går vi over til tobisfiskeriet, og så bliver det normalt igen.

Maisted (FP):

[Maisted]

Jeg kan forstå på ministerens sidste svar, at fiskeriministeren forudså problemerne sidste sommer. De eneste, der altså ikke har fundet ud af, at der var problemer, er de danske fiskere. Er det sådan, det hænger sammen, at disse industrifiskere ikke aner, hvad de har med at gøre, at det problem, bureaukraterne og fiskeriministeren allerede har løst sidste sommer, er kommet fuldstændig bag på danske industrifiskere?

Fiskeriministeren (Grove):

Hvis jeg skal sige noget her i dag, så vil jeg sige, at jeg tror, at den eneste, det er kommet bag på, er hr. Maisted.

Maisted (FP):

Ja, det er muligt, men jeg lever heldigvis ikke af at fiske. Det gør altså de fiskere, der har ligget i havn, og som har blokeret havne, og som ikke ville tage ud at fiske, før ministeren fik ændret på nogle – uanset om det er fra 1977-78 – tåbeligt indgåede aftaler, som bureaukraterne har gennemført i EF. Det, jeg angriber, er, at en liberal og konservativ fiskeriminister ikke har været i stand til at løse disse problemer. Det er meget flot af ministeren at sige, at jeg er den eneste, der ikke har forstået det, men kendsgerningerne er altså, at industrifiskerne åbenbart heller ikke havde forstået det. Så havde de jo ikke fundet anledning til at demonstrere mod ministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Elisabeth Bruun Olesen: spm. nr. S 12 og 101

Agnete Laustsen: spm. nr. S 34

Bernhard Baunsgaard: spm. nr. S 43, 72 og 126

Anne Grete Holmsgård: spm. nr. S 77-80, 120 og 121

Bjørn Elmquist: spm. nr. S 88

Margrete Auken: spm. nr. S 89

Lenger: spm. nr. S 90 og 114-117

Inger Harms: spm. nr. S 91 og 111

Tommy Dinesen: spm. nr. S 92, 93 og 130-133

Lilli Gyldenkilde: spm. nr. S 97 og 124

Gade: spm. nr. S 98

Ole Henriksen: spm. nr. S 99

Hans Hækkerup: spm. nr. S 100

Ole Vagn Christensen: spm. nr. S 118 og 119

Carsten Andersen: spm. nr. S 122 og 127

Albrechtsen: spm. nr. S 123 og 134

Collet: spm. nr. S 140

Poulsgaard: spm. nr. S 141 og 142

Ove Jensen: spm. nr. S 148

Torben Lund: spm. nr. S 150

Spm. nr. S 12

Til *ministeren for offentlige arbejder* (6/2 84) af:

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

»Vil ministeren afkræfte, at der foregår realistiske overvejelser om nedlæggelse af nærbanen mellem Århus og Hornslet?«

Begrundelse

Århus Stiftstidende henviser bl.a. den 19. januar 1984 til, at DSB skulle have givet nærbanen mellem Århus og Hornslet et år til at forbedre sit passagerantal. I modsat fald skulle DSB være indstillet på at nedlægge nærbanen.

Rådmand Handevitt-Haar, Århus kommune, oplyser i samme artikel, at netop nærbanen mellem Århus og Hornslet har været en stor succes, og at DSB både må være – og har erklæret sig – indstillet på at dække et underskud som en nødvendig betingelse for overhovedet at opretholde en nødvendig kollektiv trafik.

Ikke mindst på den baggrund forekommer det overraskende, hvis det skulle være sandt, at der foregår overvejelser om nedlæggelse af nærbanen.

Svar (22/2 84):

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

I 1979 indgik DSB overenskomst med Århus og Rosenholm kommuner om etablering af nærbanedrift mellem Århus og Hornslet.

[Ministeren for offentlige arbejder]

Omkostningerne ved nærbanens etablering blev delt mellem DSB (sporændringer, nyt sikkerhedssystem samt materiel) og kommunerne (perroner, forpladser og parkeringspladser).

DSB skulle herefter dække omkostningerne ved nærbanens drift. Århus Sporvejes takstsystem skulle anvendes på strækningen, og Århus og Rosenholm kommuner skulle refundere DSB et beløb svarende til DSBs indtægt, såfremt DSBs takster havde været gældende.

Det er for så vidt korrekt, at nærbanen blev en passagermæssig succes. Dette forhold havde dog også sammenhæng med, at de kraftige stigninger på benzinpriser netop fremkom samtidig med nærbanens start. I 1983 har der derimod været tale om en markant nedgang i passagertallet på ca. 8 pct. i forhold til 1982.

På det økonomiske område kan der ikke tales om succes for nærbanen. DSB skønner, at det årlige driftsunderskud er af størrelsesordenen 4-6 mill. kr. For at billiggøre driften indføres i løbet af 1984 enmandsbetjening af togene. Billetsalg skal ske fra automater i togene, og togrevisorer vil stikprøvevis kontrollere billetter og kort.

For yderligere at bedre på strækningens økonomi har DSB anmodet de lokale myndigheder om at ændre buskørslen i området. I dag forekommer i vid udstrækning parallelkørsel mellem tog og busser. DSB har foreslået bussernes ruter ændret, således at de kommer til at fungere som fødelinjer for nærbanetogene.

På trods af, at togtrafik som den omtalte, der er af lokal og regional karakter, bør varetages i amtskommunal regie, har Rosenholm kommune i april 1983 af økonomiske grunde opsagt overenskomsten om takst samarbejde.

Den eneste umiddelbare virkning heraf er, at DSBs takster bliver gældende ved rejser til og fra Rosenholm kommune. Det er selvsagt ikke på nuværende tidspunkt muligt at vurdere, hvilke konsekvenser det vil få for nærbanens økonomi. DSB vil nøje følge udviklingen og overveje en tilpasning af driftsomfanget på strækningen, såfremt strækningens økonomi ikke bedres. Dette har DSB meddelt Rosenholm kommune i juli 1983.

Overenskomsten om nærbanedrift forpligter DSB til at opretholde nærbanedriften på

den del af strækningen, der ligger i Århus kommune. Overenskomsten kan i givet fald opsiges med ét års varsel.

Spm. nr. S 34

Til *ministeren for offentlige arbejder* (8/2 84) af:

Agnete Laustsen (KF):

»Hvad agter ministeren at gøre for at sikre og forbedre trafikken mellem København og Malmø?«

Begrundelse

I sjældent stærke vendinger rejses der især fra svensk side gentagen kritik af flybådsforbindelsen København-Malmø.

Kritikken gælder såvel dårlig drift, service som prisniveau, og der trues med andre sejladsmuligheder.

Mange arbejdspladser og store indtjeningsmuligheder for København står på spil, og der må derfor tages et øjeblikkeligt initiativ til at forbedre forholdene væsentligt.

Svar (21/2 84):

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Trafikken på det sydlige Øresund, der varetages i samarbejde mellem DSB og de svenske jernbaner, har desværre været ramt af en række tekniske problemer på overfarten mellem København og Malmø i januar og i begyndelsen af februar 1984.

I perioden fra 1. januar til 9. februar 1984 er således 300 ud af de planlagte 1550 ture blevet aflyst. Årsagen hertil er, at flere nyreoverede motorer er havareret, samtidig med at nogle af de ældre flyvebåde var på planlagte værftseftersyn. Situationen er helt ekstraordinær, og som følge af havariernes tekniske karakter har den ikke kunnet forudses. Det kan således oplyses, at der i 1983 kun blev aflyst 12 ture ud af 17.000 på grund af tekniske vanskeligheder.

Da det ikke har været muligt at chartre lignende både, har D/S Øresund i perioden 2.-9. februar chartret et konventionelt passagerskib (M/S Hannover) til suppleringssejlad. Skibet har været indsat i bolig-arbejdssteds-trafikken med 4 daglige ture.

[Ministeren for offentlige arbejder]

Fra 10. februar indsattes en repareret kataranbåd, således at 36 af de i sejlplanens 40 afgang vil blive udført. De 4 manglende ture er ikke vigtige ture, idet der er kapacitet nok til at klare den vigtige bolig-arbejdssteds-trafik.

Trafikken ventes at kunne udføres i fuldt omfang fra og med 2. marts 1984. Periodevis dog allerede fra den 15. februar 1984.

For at forebygge lignende situationer er D/S Øresunds driftsledelse i samarbejde med DSB og en ekspert i hurtiggående dieselmotorer fra klassifikationselskabet Det Norske Veritas gået i gang med at analysere bådenes tilstand. Dette gøres med henblik på at få opstillet en nødplan for motorernes vedligeholdelse, der hurtigst muligt kan skaffe en tilfredsstillende driftssikkerhed.

D/S Øresunds flåde af hurtigbåde er nedslidt og utidssvarende, og en tonnagedskiftning er nødvendig. DSB har i længere tid drøftet dette problem med de svenske samarbejdspartnere fra SJ og SFL i pool-samarbejdet om Øresundstrafikken. Svenskerne har været meget tilbageholdende med at gå ind i investering i ny tonnage. Dette har sidst givet sig udtryk ved, at svenskerne har vægret sig ved at deltage i svævebådsruten mellem Malmø og Kastrup, der åbnes i juni 1984.

DSB er derfor i samarbejde med direktionen og bestyrelsen for D/S Øresund gået i gang med at opstille en rekonstruktionsplan baseret på indskydelse af dansk kapital i forbindelse med anskaffelse af nye både. Såfremt der i forbindelse hermed ikke kan opnås enighed om en tonnagefornyelsesplan med de svenske samarbejdspartnere, vil DSB fremsætte forslag om ændringer i ejerforholdene for at effektivisere beslutningsprocessen vedrørende dette vitale punkt. Oplæg vedrørende tonnagedskiftning og rekonstruktion af selskabet vil foreligge fra DSB inden sommerferien.

Afslutningsvis kan bemærkes, at der er truffet juridiske foranstaltninger til afklaring af erstatningsspørgsmålet i forbindelse med ovennævnte motorhavariet. Det er således både DSBs og DSØs opfattelse, at motorfabrikken må yde erstatning.

Spm. nr. S 43

Til *industriministeren* (9/2 84) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Vil ministeren lade sagen om de 2 bortkomne lønchecks fra Sparekassen SDS, Skanderborg, undersøge?«

Begrundelse

I Politiken og Aarhus Stiftstidende for 7. februar har en sag om en familie, der ikke kunne få udbetalt den løn, der var tilsendt Sparekassen SDS i Skanderborg, været omtalt.

Efter fremstillingen er beløbet tilgæet sparekassen allerede i slutningen af januar, og endnu den 8. februar har sparekassen ikke udbetalt beløbet til familien, der derved er bragt i økonomiske vanskeligheder og har måttet låne sig frem.

Påstanden fra sparekassens side var bl.a., at beløbet var anvist pr. check sendt med postvæsenet. Postvæsenet kender intet til en sådan forsendelse.

Ægteparret har flere gange henvendt sig i sparekassen og hos postvæsenet, men uden resultat.

Det forekommer at være urimeligt, at et pengeinstitut kan bære sig ad som beskrevet.

Svar (23/2 84):

Industriministeren (Stetter):

Jeg har bedt tilsynet med banker og sparekasser om at se på sagen og har fra dette modtaget et notat, i hvilket tilsynet har givet mig en orientering om sagsforløbet.

Notatet indeholder oplysninger om kunde-forhold og personlige oplysninger, som jeg ikke er berettiget til at videregive.

De foreliggende oplysninger har ikke givet tilsynet anledning til påtale, og forholdet må i det hele betragtes som et civilretligt anliggende mellem sparekassen og kunden.

Spm. nr. S 72

Til *miljøministeren* (10/2 84) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Kan ministeren give oplysning om, hvor store dele af de danske skove der er ramt af den såkaldte skovdød?«

Begrundelse

[Bernhard Baunsgaard]

I oversigter over skovdøden i Vesttyskland er det oplyst, at så stor en del af skovene i Slesvig-Holsten som 40 pct. er angrebet af skovdøden.

I Politiken for den 6. februar 1984 udtaler skovrider J. E. Handberg, at store områder af nåletræsplantager i Vestjylland også er ramt af skovdøden.

Denne antagelse bestrides af andre forstykndige, men skovrider Handberg fastholder som sin opfattelse, at store skader er fremkaldt af den forsurening, som har ramt skovene i flere lande i Europa.

Skovdøden i Vesttyskland er jo almindeligt diskuteret, men i avisartikler i dagblade omtales nu, at skovene i nærheden af den schweiziske by Basel også er ramt. I den skov, der ligger nærmest Basel, tales om, at antallet af døde eller døende træer er så højt som 83 pct.

Svar (22/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har videresendt spørgsmålet til miljøstyrelsen og skovstyrelsen, der har svaret følgende, hvortil jeg kan henholde mig:

»Det kan oplyses, at der i Danmark hidtil ikke er foretaget systematiske undersøgelser af omfanget af eventuelle skadede nåletræsbevoksninger eller undersøgelser af eventuelle årsager til konstaterede skader.

Danske skoves sundhedstilstand og tilvækstforhold undersøges imidlertid af statens forstlige forsøgsvæsen under landbrugsministeriet, som løbende observerer forholdene på et større antal mindre forsøgsfelter repræsentativt fordelt over hele landet. Der er på baggrund af disse observationer ikke konstateret skadede nåletræer gennem de seneste år ifølge oplysninger fra forsøgsvæsenet. Skadede partier af nåletræer er observeret i Jylland i Klosterhede plantage samt i Thy skovdistrikt. Skadernes omfang er imidlertid ikke større, end hvad der ifølge de fleste forstfolk kan forklares på baggrund af unormale klimaforhold gennem de sidste 10 år som f.eks. ekstreme vintre og tørkesomre. I hvilket omfang den sure nedbør kan være en medvirkende årsag, er endnu ikke tilfredsstillende klarlagt for Danmarks vedkommende.

Det kan oplyses, at miljøstyrelsen, netop for at få belyst dette spørgsmål, har iværksat en undersøgelse i et samarbejde mellem labo-

ratoriet for økologi og miljølære på Danmarks Tekniske Højskole og miljøstyrelsens center for jordøkologi. Det er formålet med denne undersøgelse at belyse den sure nedbørs påvirkning af jordbunden og dermed vækstforholdene i udvalgte danske nåleskove, herunder Klosterhede plantage.

Miljøstyrelsen deltager ligeledes i en arbejdsgruppe nedsat af nordisk ministerråd, som har til opgave at undersøge luftforureningers effekter på skove i de nordiske lande, ligesom miljøstyrelsen i EF deltager i drøftelserne omkring et direktivforslag om etablering af et overvågningsprogram i medlemslandene af den sure nedbørs skader på skovene. Det kan i øvrigt oplyses, at skovstyrelsen og statens forstlige forsøgsvæsen via det nordiske samarbejdsnavn for skovforskning (SNS) deltager i planlægningen af et lignende program for de nordiske lande.«

Spm. nr. S 77

Til miljøministeren (10/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Vil ministeren oplyse, hvad der er årsagen til, at Superfos Glasuld i 3-4 år har kunnet aflevere fenolholdigt uhærdet glasuld på den såkaldt kontrollerede losseplads Stengården i Hvalsø til trods for, at dette materiale ifølge bekendtgørelsen om kemikalieaffald fra 1976 skal afleveres til Kommunekemi i Nyborg?«

Svar (22/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, der har udtalt følgende, hvortil jeg kan henvise:

»Miljøstyrelsen er i færd med at vurdere årsagerne til, at Superfos A/S har kunnet aflevere fenolholdigt uhærdet glasuldsaffald på lossepladsen i Hvalsø kommune og andre sjællandske lossepladser. Styrelsen vil udarbejde en redegørelse, der vurderer dette spørgsmål.

Foreløbig kan oplyses, at styrelsen har modtaget en skrivelse af 16. februar 1984 fra Superfos A/S, hvori firmaet har redegjort for sin opfattelse af sagen. Styrelsen afholdt endvidere den 17. februar 1984 et møde med Tårnby, Hvalsø, Rønnede og Allerød kommuner samt Storstrøms amtskommune, hvor-

[Miljøministeren]

under bl.a. drøftedes de kommunale myndigheders udførelse af deres tilsynsforpligtelser.«

Når styrelsens redegørelse foreligger, vil jeg sende den til folketingets miljø- og planlægningsudvalg til orientering.

Spm. nr. S 78

Til *miljøministeren* (10/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Hvilke initiativer vil ministeren tage for at sikre, at der ikke fremover foretages aflevering af giftstoffer, der ellers skal afleveres til Kommunekemi, på lossepladser, som det har været tilfældet med Superfos' aflosning af fenolholdigt uhærdet glasuld på Stengårdens losseplads i Hvalsø?«

Begrundelse

Det ligger nu helt klart, at Superfos i 1980 fik en godkendelse fra miljøstyrelsen, der betød, at virksomheden kunne aflevere fenolholdigt uhærdet glasuld til lossepladsen Stengården, til trods for at denne type affald skal afleveres til Kommunekemi ifølge bekendtgørelsen om kemikalieaffald fra 1976.

Det er mildt sagt ikke betryggende, at det kan lade sig gøre, men kan det ske i ét tilfælde, kan det naturligvis ikke udelukkes, at det også kan ske i andre tilfælde. Derfor er det særdeles vigtigt at få et klart svar på, hvad ministeren vil gøre for at forhindre, at lignende afleveringer af giftstoffer kan ske.

Svar (22/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Ifølge bekendtgørelse nr. 121 af 17. marts 1976 om kemikalieaffald påhviler det virksomhederne at anmelde og aflevere kemikalieaffald til kommunen. Det afleverede kemikalieaffald transporteres herefter normalt til Kommunekemi til destruktion. Kommunen kan meddele dispensation fra afleveringspligten, såfremt affald kan bortskaffes på anden forsvarlig måde.

Virksomhederne er således forpligtet til at anmelde og aflevere kemikalieaffald til kommunerne, som det påhviler at tilse, at dette sker.

Jeg må naturligvis tage skarp afstand fra, at kemikalieaffald i strid med bekendtgørel-

sen ikke afleveres på lovlige vis. Jeg har bedt miljøstyrelsen overveje eventuelt fornødne initiativer med henblik på, at dette sker.

Jeg skal tilføje, at miljøstyrelsen ved sin afgørelse af 28. marts 1980, hvorved godkendtes en udvidelse af Superfos' fabriksanlæg på Amager, ikke har givet tilladelse til at henlægge fenolholdigt affald på Hvalsø losseplads eller andre lossepladser.

Spm. nr. S 79

Til *miljøministeren* (10/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Kan ministeren oplyse, om der på lossepladsen Stengården i Hvalsø ud over fenolholdigt uhærdet glasuld tillige er afleveret andre giftige stoffer, der ifølge bekendtgørelsen om kemikalieaffald skal afleveres på Kommunekemi?«

Begrundelse

Når det uden videre har kunnet lade sig gøre at aflevere fenolholdigt uhærdet glasuld på lossepladsen Stengården i Hvalsø til trods for, at det ikke må afleveres på den type losseplads, rejser det naturligvis spørgsmålet, om der også er afleveret andre giftige stoffer, der ifølge lovgivning skulle have været afleveret til Kommunekemi i Nyborg.

Svar (22/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, der har udtalt følgende, hvortil jeg kan henvise:

»Den daværende sundhedskommission godkendte i 1972 lossepladsen Stengården. Det fremgår af vilkårene for godkendelsen, at lossepladsen ikke må modtage olie- og kemikalieaffald. Den pågældende losseplads er privatejet, og tilsynet med lossepladsen påhviler kommunen.

Der er netop fremkommet oplysninger om, at der på lossepladsen kan være deponeret andet kemikalieaffald, som ifølge bekendtgørelse nr. 121 af 17. marts 1976 skal anmeldes og afleveres til kommunen; det drejer sig om myremalm fra Strandvejsgasværket. Miljøstyrelsen undersøger nu dette nærmere.«

Jeg kan i øvrigt henvise til mit svar på det af spørgeren stillede spørgsmål nr. S 80,

[Miljøministeren]

hvoraf fremgår, at det er besluttet, at der løbende skal analyseres for fenol og andre forbindelser på såvel lossepladsen som i drikkevandsboringerne i området.

Spm. nr. S 80

Til miljøministeren (10/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Hvad vil ministeren gøre for at forhindre, at fenol og eventuelle andre giftstoffer trænger ned i grundvandet ved Torkildstrup?«

Begrundelse

Uanset om vandprøver på nuværende tidspunkt viser, at der er fenol i grundvandet eller ej, er der fare for, at fenol og eventuelle andre giftige stoffer siver til grundvandet. Geologen, professor Erling Bondesen, siger til Dagbladet den 8. februar d.å., at grundvandet strømmer fra det sted, hvor lossepladsen ligger, til enten det sted, hvor Hvalsø kommune borer vand, eller til Hule Mølle og dermed det område, hvor Københavns kommune henter sit vand.

Det giver mulighed for, at grundvandet forgiftes med fenol; hvis der også er klor i fri form på lossepladsen (hvilket er temmelig almindeligt), er der desuden fare for, at kloren kan gå i forbindelse med fenolen og omdannes til klorfenoler, der er endnu farligere og desuden nedbrydes langsomt. Undersøgelser fra Sverige påviser denne fare. Man er derfor i Sverige særdeles agtpågivende over for fenoler på lossepladser.

Svar (22/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Hvalsø kommune har den 15. februar 1984 holdt møde med repræsentanter for hovedstadsrådet, Roskilde amtskommune, Roskilde levnedsmiddelkontrol, kemikaliekontrollen, Københavns vandforsyning og miljøstyrelsen. På mødet blev det besluttet, at der løbende analyseres for fenol og andre forbindelser i drikkevandsboringerne i området. Desuden skal der snarest iværksættes undersøgelser til belysning af udsivningen fra pladsen for at fastslå risikoen for grundvandsforurening. Med baggrund i resultaterne fra disse undersøgelser vil kommunen i

samråd med deltagerne i mødet den 15. februar 1984 derefter beslutte, om og i givet fald hvilke afværgeforanstaltninger der skal iværksættes.

Spm. nr. S 88

Til justitsministeren (13/2 84) af:

Bjørn Elmquist (V):

»Vil ministeren i anledning af den efterforskning og forundersøgelse, som kriminalpolitiet har i gang mod to EDB-hobbyfolk for at have overtrådt en række straffelovsbestemmelser, bl.a. om brevhemmelighed og hærværk, overveje at foreslå klare strafferegler, såfremt det under forundersøgelsen viser sig, at de to EDB-hobbyfolk ikke kan rammes af de nuværende straffelovsbestemmelser?«

Begrundelse

Med væksten i databehandlingen er det vigtigt, at der eksisterer klare strafferetlige afgrænsninger på området af hensyn til befolkningens retssikkerhed. På den anden side skal der naturligvis ikke træffes foranstaltninger, der kan tolkes som politisk indgriben i en løbende straffesag.

Svar (21/2 84):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Justitsministeriet og anklagemyndigheden, navnlig statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, har løbende fulgt udviklingen med hensyn til de kriminalitetsformer, som har forbindelse med elektronisk databehandling. Der er således i Danmark allerede gennemført en del straffesager mod personer, som har anvendt EDB-udstyr som led i de pådømte forbrydelser. De pågældende er navnlig blevet domfældt for mandatsvig efter straffelovens § 280 og underslæb efter § 278.

Justitsministeriet vil naturligvis tilsvarende følge den konkrete sag, der nævnes i spørgsmålet.

Anklagemyndigheden har endnu ikke haft sager om EDB-kriminalitet, som ikke har været omfattet af de gældende bestemmelser i straffeloven.

Selv om de gældende regler i straffeloven gør det muligt at modvirke EDB-kriminalitet, kan det på den anden side ikke udelukkes, at

[Justitsministeren]

der kan være behov for at overveje spørgsmålet, om de gældende regler er tilfredsstillende udformet med henblik på denne type kriminalitet.

Med henblik på at få dette spørgsmål nærmere vurderet agter justitsministeriet i løbet af kortere tid at anmode straffelovrådet om en udtalelse. Det kan i den forbindelse oplyses, at justitsministeriet har gjort straffelovrådet bekendt med planerne herom, og at straffelovrådet, der også har andre presserende arbejdsopgaver, har medtaget behandlingen af et sådant kommissorium på sit arbejdsprogram.

Spm. nr. S 89

Til *miljøministeren* (14/2 84) af:

Margrete Auken (SF):

»Hvad vil ministeren foretage i forbindelse med den hollandske regerings seneste genoptagelse af planerne vedrørende den store inddigning i Nordholland?«

Begrundelse

Ministeren tog i december måned 1983 skarp afstand fra de hollandske planer om nye indgreb i Vadehavet, idet de var i klar strid med de intentioner, som var indeholdt i Vadehavsdeklarationen underskrevet af Holland, Vesttyskland og Danmark den 9. december 1982 i København.

Svar (24/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

På baggrund af oplysning om planer vedrørende et lokalt projekt omfattende inddigning af et 1460 ha stort vadehavsområde i Nordholland bad jeg under henvisning til den dansk-vesttysk-hollandske vadehavserklæring fra 1982 ved brev af 24. oktober 1983 den hollandske landbrugsminister om, at det måtte blive sikret, at det pågældende område blev bevaret, således som det fremtræder i dag.

Jeg har endnu ikke modtaget svar på min henvendelse, men venter, at dette vil ske i nær fremtid.

Med hensyn til inddigningsprojektet har fredningsstyrelsen over for mig oplyst, at der ikke er tale om et regeringsprojekt, men i

stedet et projekt udarbejdet af de lokale myndigheder.

Det er endvidere styrelsens indtryk, at den hollandske regering endnu ikke har taget endelig stilling til projektet, og at den ved en foreløbig stillingtagen har afvist projektet.

Fredningsstyrelsen har endvidere orienteret mig om, at det i forbindelse med de drøftelser om Vadehavet, der løbende føres mellem danske, vesttyske og hollandske myndigheder på embedsmandsniveau, sidst i januar dette år fra hollandsk side uofficielt er blevet tilkendegivet, at det kan forventes, at den hollandske regering også i sin endelige afgørelse vil afvise det omtalte inddigningsprojekt.

Det er imidlertid klart, at jeg nøje vil følge udviklingen i denne såvel som i de to øvrige sager vedrørende etablering af en rørledning og olieudvinding i Vadehavet, som jeg tog op i min henvendelse til min hollandske kollega. Jeg har således bedt fredningsstyrelsen undersøge, om der er fremkommet yderligere omkring disse. Spørgsmålene om projekterne vil ligeledes blive berørt under de drøftelser og møder, der i løbet af foråret og efteråret skal være med de hollandske og vesttyske myndigheder.

Spm. nr. S 90

Til *ministeren for skatter og afgifter* (14/2 84) af:

Lenger (VS):

»Kan ministeren oplyse, om der generelt er sket en nedgang i beskæftigelsen og produktionen inden for fremstillingen af mineralvand, efter at der er sket en forhøjelse af afgiften?«

Begrundelse

12 ansatte på I/S Landkær Most & Mineralvand i Storvorde frygter for deres arbejdspladser, efter at afgiften på mineralvand er forhøjet. I januar 1983 solgte firmaet 1.200.000 flasker mineralvand, men i januar 1984 har det kun solgt 713.000 flasker mineralvand. Det kan betyde, at næsten halvdelen af de ansatte fyres. Afgiften er i øvrigt asocial, selv om den kun betragtes ud fra skattepolitiske overvejelser.

Ministeren bedes derfor i sin besvarelse oplyse, om der i det ovennævnte er tale om

[Lønger]

et enestående tilfælde, eller om oplysningerne fra Storvorde har generel gyldighed.

Svar (21/2 84):

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Den 1. januar 1984 trådte lov om afgift af mineralvand, visse safter samt af læskedrik-koncentrater m.v. i kraft. Ved denne lov blev afgiften af mineralvand, limonade og lignende læskedrikke forhøjet fra 80 øre pr. liter til 1 kr. 60 øre pr. liter.

I nedenstående tabel er gengivet de afgifts-pligtige mængder mineralvand udleveret i månederne oktober-december 1982 og 1983 beregnet på grundlag af statens indtægter af mineralvandsafgiften, idet bemærkes, at der endnu ikke foreligger oplysninger for januar 1984.

Mill. liter	1982	1983	stigning i pct.
oktober	17,0	17,9	5,3
november	18,3	19,0	3,8
december	21,1	31,4	48,8

Som det fremgår af tabellen, er der sket en væsentlig »hamstring« i december 1983, hvorfor der kan ventes tilsvarende mindre indkøb i de følgende måneder. Virkningen på produktion og forbrug på længere sigt af afgifts- og prisstigningen er det derfor for tidligt at udtale sig om.

Spm. nr. S 91

Til *undervisningsministeren* (15/2 84) af:

Inger Harms (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvad grunden er til, at forældre eller væрге til unge, der søger EFG-pladser gennem den centrale anvisning, skal oplyse cpr-nummer?«

Begrundelse

Den unge selv skal jo selv opgive sit cpr-nummer, så jeg har svært ved at se, hvilket formål det skal tjene, at forældre eller væрге også skal opgive deres cpr-nummer. Det er jo ikke forældrene, der søger, så de unge kan vel registreres under eget cpr-nummer.

Hvis det er den generelle ordning, man rutinemæssigt har fulgt, hvorefter der skal stå

cpr-nummer på alle skemaer, og det således ikke tjener noget formål, vil jeg bede ministeren slette det fremover.

Svar (22/2 84):

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Når der på ansøgningsskemaet om optagelse i EFG, gymnasiet og HF er optaget en rubrik til opgivelse af forældres eller værges cpr-nummer, er baggrunden et ønske fra erhvervsskolerne – specielt de tekniske skoler.

Skolerne har behov for – for de elever, der er under 18 år – at have mulighed for at komme i forbindelse med forældre/værger i tilfælde af uacceptabelt fravær o.l. Oplysninger om navne og adresser til dette formål fik skolerne tidligere gennem specielle af eleverne udfyldte skemaer, når undervisningen var påbegyndt.

Denne fremgangsmåde viste sig at være forbundet med væsentlig usikkerhed i henseende til oplysningernes korrekthed, og i forbindelse med etableringen af den samordnede tilmelding blev den nuværende ordning gennemført.

Herefter trækker, når optagelsesproceduren er tilendebragt, Erhvervsskolernes Data Center ved hjælp af cpr-nummer gennem datacentralen oplysninger om forældre/værges navne og adresser til brug for skolernes administration gennem uddannelsesforløbet.

Denne ordning har vist sig langt sikrere end de tidligere og har endvidere betydet væsentlige besparelser for skoleadministrationerne på dette felt.

Det kan tilføjes, at der hverken i Erhvervsskolernes Data Center eller på de enkelte skoler føres registre baseret på cpr-nummer. På spørgerens foranledning skal jeg imidlertid gerne søge klarlagt, om fordelene ved at opretholde kravet om forældres og værgers cpr-nr. er store nok til at begrunde dette skridt i retning af »registerstaten«, som også jeg finder betænkeligt.

Spm. nr. S 92

Til *forsvarsministeren* (15/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Har ministeren godkendt, at militæret skal køre med kampvogne i Slagelse lystskov, og i bekræftende fald med hvilken begrundelse?«

[Tommy Dinesen]

Begrundelse

Der henvises til artikel den 14. februar d.å. på forsiden af Sjællands Tidende.

Svar (23/2 84):

Forsvarsministeren (Engell):

Finansudvalget tiltrådte ved aktstykke nr. 398 af 12. maj 1976, at forsvaret ved ekspropriation og indgåelse af lejemål kunne udvide øvelsespladsen ved Antvorskov kaserne med ca. 315 ha. Ved aktstykke nr. 422 af 22. juni 1983 tiltrådte finansudvalget endvidere, at der kunne anvendes 2,7 mill. kr. til indretning af et areal af Charlottedal skov, som forsvaret med den ved førstnævnte aktstykke givne bemyndigelse har lejet. Ifølge vilkårene i lejeoverenskomsten, der er i overensstemmelse med de krav, der er stillet i forbindelse med miljøministeriets godkendelse af 9. maj 1975, er der lagt en plan for indretning af arealet, således at øvelsesvirksomhed med bl.a. kampvogne kan gennemføres jævnsides med, at skovdriften i størst muligt omfang videreføres, og således at bestående skovveje og skovspor i mulig udstrækning anvendes ved projektets gennemførelse.

Spm. nr. S 93

Til statsministeren (15/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Mener statsministeren, at det kan være moralsk rigtigt, at Danmark gennem udligningsordninger via skattemidler til Færøerne er med til, at færøske færger kan tage arbejdspladser fra danskere, som det er sket på Korsør-Kiel-rutens færøske færge?«

Svar (27/2 84):

Statsministeren (Poul Schlüter):

I henhold til lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre er sager og sagsområder vedrørende Færøerne opdelt i *særanliggende*, hvor Færøernes lagting har den lovgivende og Færøernes landsstyre den udøvende myndighed, og *fællesanliggende*, der administreres af rigsmyndighederne efter dansk lovgivning. De med særanliggende forbundne udgifter er staten uvedkommende, mens staten bidrager med tilskud til udgifterne ved fællesanliggenderne.

Da erhvervsforhold og herunder trafikvæsen er et færøsk særanliggende, hvortil staten ikke yder tilskud, vil jeg ikke inkludere mig i en moralsk vurdering af forholdene omkring det færøske rederi Smyril-Line's besejling af Korsør-Kiel-ruten.

Spm. nr. S 97

Til udenrigsministeren (16/2 84) af:

Lilli Gyldenkilde (SF):

»Er udenrigsministeren enig med de danske EF-parlamentarikere, der i EF arbejder for en politisk union enten ved at stemme ja hertil eller undlade at stemme ud fra argumentationen, at det blot er for tidligt at sige ja?«

Begrundelse

Det kan vel næppe påstås, at der i den danske befolkning er et flertal for en politisk EF-union – tværtimod. Det er derfor af yderste vigtighed at få afklaret, om udenrigsministeren på regeringens vegne arbejder henimod de samme mål som de danske regeringspartiers EF-parlamentarikere.

Svar (23/2 84):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Først vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der i EF ikke arbejdes for en politisk union. Den sag, som spørgeren henviser til, drejer sig formentlig om et forslag til traktat om oprettelse af den europæiske union, som Europa-Parlamentets udvalg for institutionelle spørgsmål har drøftet igennem et stykke tid, og som Europa-Parlamentets plenum vedtog på sin samling den 13.-17. februar 1984. Hverken i begrundelsen for forslaget eller i selve forslaget til traktat om oprettelse af den europæiske union omtales begrebet politisk union.

Sagen drejer sig således om Danmarks stilling til europæisk union. Jeg skal indledningsvis henlede opmærksomheden på, at begrebet europæisk union første gang fandt udtryk i konklusionerne fra mødet mellem EF-landenes stats- og regeringschefer i Paris i 1972 og i København i 1973. Siden har spørgsmålet været drøftet ved flere lejligheder, bl.a. i forbindelse med den rapport, som den belgiske premierminister Tindemans af-

[Udenrigsministeren]

lagde i slutningen af 1975, og som var genstand for en forespørgsel i folketinget den 6. februar 1976.

Regeringens stilling til europæisk union er uændret, som den er kommet til udtryk ved adskillige lejligheder, herunder ved debatterne i folketinget den 6. februar 1976, den 28. januar 1982 samt den 18. november 1982.

Spm. nr. S 98

Til *udenrigsministeren* (16/2 84) af:

Gade (SF):

»Vil udenrigsministeren på Danmarks vegne tage klart afstand fra de tanker om inden for rammerne af EF-samarbejdet at skabe et europæisk rumsamarbejde med henblik på at skabe et EF-forsvarssamarbejde, som den fungerende formand for EF, præsident Mitterrand – ifølge pressereferater – har fremsat i en tale under sit besøg i Holland?«

Begrundelse

Ifølge dagspressen, bl.a. Le Monde den 9. februar 1984, har den franske præsident som fungerende formand for EFs ministerråd på sin rundrejse til de øvrige EF-lande i en tale i Holland peget på, at EF bør arbejde på at opsende en rumstation som en del af EFs forsvar.

Det forekommer spørgeren nødvendigt, at den danske regering siger klart nej til disse tanker om militært samarbejde i EF og aktivt arbejder for at standse alle forsøg på militært samarbejde i EF.

Det forekommer særlig vigtigt at præcisere et dansk nej, når det er den fungerende formand for EFs ministerråd, der udtaler sig.

Svar (20/2 84):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg har mærket mig de tanker, som præsident Mitterrand fremsatte i en tale i Haag den 7. februar d.å. om en bemanded rumstation.

I det omfang et projekt af denne karakter måtte vedrøre militære og sikkerhedspolitiske aspekter, ville det klart falde uden for Romtraktatens rammer. I givet fald måtte et samarbejde herom således foregå uden for Romtraktatens rammer og involvere de europæi-

ske lande, som måtte ønske at deltage i et sådant projekt.

Regeringen har ikke modtaget nogen henvendelse fra den franske regering vedrørende et forslag af den nævnte karakter. Såfremt et sådant måtte fremkomme, vil regeringen tage stilling på det da foreliggende grundlag.

Spm. nr. S 99

Til *indenrigsministeren* (16/2 84) af:

Ole Henriksen (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvilke regler der er gældende, når udenlandske borgere, herunder adoptivbørn, tildeles cpr-nr.?«

Begrundelse

For spørgeren er det blevet oplyst, at adoptivbørn fra Korea alle får et cpr-nr., der begynder med tallet 10.

På den baggrund vil det være ønskeligt at høre, om der gælder særlige regler for borgere af udenlandsk herkomst, når de får et cpr-nr.

Svar (23/2 84):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Ved tilmelding til folkeregisteret tildeles udenlandske borgere, herunder adoptivbørn, et personnummer efter ganske samme regler som danske statsborgere. Personnummeret er 10-cifret og er sammensat af 6 cifre for fødselsdato (2 cifre for dag, 2 cifre for måned og 2 cifre for år i den angivne rækkefølge), efterfulgt af et løbenummer.

Ved tildeling af personnummer, der sker centralt i det centrale personregister (CPR), bruges til hver en tid næste ledige løbenummer inden for fødselsdagsgruppen.

Der er således ikke tale om – som anført i begrundelsen for spørgsmålet – »at adoptivbørn fra Korea alle får et cpr-nr., der begynder med tallet 10«, og det må betragtes som en tilfældighed, at der er opstået nummer-sammenfald.

Spm. nr. S 100

Til *justitsministeren* (17/2 84) af:

Hans Hækkerup (S):

»Mener ministeren, at det er rimeligt, at justitsministeriet ikke vil give fri proces til en

[Hans Hækkerup]

sommerhusejer i Lumsås, der ikke vil acceptere den erstatning, han er blevet tilbudt for sit sommerhus, der er blevet smadret af et harpoonmissil den 6. september 1982?»

Begrundelse

Justitsministeriet har givet afslag på en ansøgning om fri proces, fordi socialindkomsten er for høj.

Bekendtgørelsen om fri proces giver imidlertid mulighed for at meddele fri proces på trods af, at socialindkomsten overstiger henholdsvis kr. 83.000 for ikke-forsørgere og kr. 110.000 for forsørgere, idet det i § 2 siges, at fri proces bør i almindelighed ikke meddeles, hvis ansøgerens socialindkomst overstiger de nævnte grænser.

I § 5 fastslås desuden, at fri proces undtagelsesvis kan meddeles, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store.

Karakteren af uheldet den 6. september 1982 burde gøre det naturligt at anvende undtagelsesmuligheden i bekendtgørelsens § 5.

Svar (23/2 84):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Den konkrete sag vedrører størrelsen af en erstatning til en sommerhusejer i anledning af det nævnte uheld.

Forsvarsministeriet har ladet sommerhusejerens forsikringsselskab taksere skaderne og udbetale erstatning, hvorefter forsvarsministeriet har refunderet selskabet det udbetalte beløb.

Sommerhusejeren ønsker nu at anlægge sag mod forsvarsministeriet med påstand om en højere erstatning og har i den anledning ansøgt om fri proces. Såvel Københavns overpræsidium som justitsministeriet har meddelt afslag herpå under henvisning til, at ansøgerens socialindkomst væsentligt overskrider de fastsatte grænser herfor. Justitsministeriet har samtidig ikke fundet, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at der uden hensyn til ansøgerens økonomiske forhold burde meddeles fri proces, hvilket man har meddelt ved skrivelse af 10. januar 1984.

Til **arbejdsministeren** (17/2 84) af:

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

»Hvilke overvejelser har ligget bag, at der i denne måned er givet forlængelse af dispensationen for anvendelse af asbest i eternitproduktionen, og at F. L. Smidths eternitfabrik i Ålborg således kan importere asbest til fabrikkens produktion efter 1. januar 1985?«

Begrundelse

Arbejdsministeriets bekendtgørelse af 13. november 1979 indeholder et generelt forbud mod asbest – dog med visse undtagelser, og efter 1. januar 1985 hørte eternitproduktionen ikke med til disse undtagelser. Det underdrer, at ministeren har givet denne dispensation og derfor ser bort fra den helbredsrisiko, hun på den måde fortsat udsætter fabrikkens arbejdere for. Antallet af anerkendte tilfælde af asbestose er det sidste år næsten fordoblet i forhold til tidligere år.

Svar (28/2 84):

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

På grundlag af en indhentet udtalelse fra direktoratet for arbejdstilsynet kan jeg oplyse følgende:

Under behandlingen af udkastet til asbestbekendtgørelsen i asbestudvalget under arbejdsmiljørådet blev det klart, at det kunne blive nødvendigt efterfølgende at foretage ændringer i bekendtgørelsens bilag samt bestemmelserne om frister. På den baggrund blev bekendtgørelsens § 35 indføjet, ifølge hvilken direktøren for arbejdstilsynet, efter udtalelse fra arbejdsmiljørådet, kan foretage ændringer i bilaget og fastsætte tidsfrister.

Da F. L. Smidths eternitfabrik i efteråret 1983 søgte om forlængelse af fristen i § 4 i arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 468 af 13. november 1979, som ændret ved bekendtgørelse nr. 148 af 30. april 1980, om anvendelse m.v. af asbest, sendte direktoratet for arbejdstilsynet ansøgningen til arbejdsmiljørådet med henvisning til § 35 i asbestbekendtgørelsen.

Direktoratet gav i denne forbindelse over for arbejdsmiljørådet udtryk for, at det var positivt stemt over for virksomhedens ansøgning, idet der lagdes vægt på følgende forhold:

[Arbejdsministeren]

at forholdene på virksomheden er gode og stadig forbedres, at salget af færdigtillpassede produkter stadig stiger, at virksomheden sælger og oplyser om de nyeste støvsvage bearbejdningsmetoder, at varesortimentet efter 1985 vil være begrænset og mængden af anvendt asbest vil falde løbende, at et enigt sikkerhedsudvalg kan gå ind for forlængelse af tidsfristen, samt at direktoratet var orienteret om, at virksomhedens samarbejdsudvalg og fagforeningens asbestudvalg (nedsat af Cementarbejdernes Fagforening) havde samme indstilling.

Betingelserne for en forlængelse af tidsfristen skulle være, at virksomheden fortsætter alle bestræbelser på at minimere ekspositionen under fremstillingsprocessen, at de kvartårlige lufthygiejniske målinger, som er gennemført overalt i virksomheden, også før dette blev et krav i henhold til asbestbekendtgørelsen, fortsat vil tilgå myndighederne, at virksomheden fortsætter med at oplyse om færdigtillpassede produkter og støvsvage bearbejdningsmetoder, at virksomheden med uformindsket styrke fortsætter arbejdet med at udvikle asbestfrie erstatninger for asbest-cementprodukter, at anvendelsen af asbest pr. ton færdigprodukter vil falde frem til 1990, hvor mængden vil være 0, dokumenteret ved en årlig statusrapport til arbejdstilsynet, der samtidig orienterer om stedet af udviklingsarbejdet, at det maksimale asbestindhold i virksomhedens produkter efter 1. januar 1985 vil være 10 vægtprocent, at forlængelsen vil blive taget op til overvejelse, såfremt der inden 1. januar 1990 fremkommer asbestfri erstatningsprodukter, samt at de såkaldte ACE-produkter udgår pr. 1. januar 1985.

Direktoratet oplyste, at arbejdstilsynet samtidig vil gøre en forstærket indsats gennem kredsene for, at al behandling af asbest-cementprodukter på anvendelsesstederne vil ske med støvsvage bearbejdningsmetoder.

På baggrund heraf indstillede arbejdsmiljørådet, at ansøgningen blev imødekommet.

Direktøren for arbejdstilsynet har derefter truffet beslutning om at forlænge fristen på de anførte betingelser.

Med hensyn til begrundelsen for spørgsmålet bemærkes, dels at det er proceduren i asbestbekendtgørelsens § 35, der er fulgt, dels at de tilfælde af asbestose, der nu opdages, ikke skyldes forholdene, som de er nu, men

har deres årsag i de forhold, der har hersket tilbage i tiden, idet udviklingen af en asbestose forudsætter en kraftig eksposition i lang tid (almindeligvis i mere end 10-15 år).

Spm. nr. S 111

Til miljøministeren (17/2 84) af:

Inger Harms (SF):

»Hvad agter ministeren at foretage for at få fjorddamperne på Flensborg Fjord til at sørge for de nødvendige faciliteter på begge sider af grænsen, således at det forhindres, at fækalier og andet bliver udledt urensset i fjorden?«

Begrundelse

Af dagspressen, Der Nordschleswiger, den 17. januar 1984 fremgår det, at Flensborg by ifølge overborgmesteren ikke agter at ville tvinge fjorddamperne på Flensborg Fjord til at sørge for de nødvendige faciliteter på begge sider af grænsen, således at det forhindres, at fækalier og andet bliver udledt urensset i fjorden.

For nogen tid siden var ministeren på besøg ved Flensborg Fjord i Sønderjylland og krævede dengang, at forholdene skulle bringes i orden, også for Flensborg bys vedkommende. Derfor vil spørgeren gerne have oplyst, hvad ministeren vil foretage i denne sag for at få bragt forholdene i orden.

Svar (23/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Indledningsvis vil jeg sige, at visse skibe er fritaget fra reglerne om udtømning af kloakspildevand indtil den 3. maj 1990 i medfør af miljøministeriets bekendtgørelse nr. 184 af 15. april 1981.

Denne bekendtgørelse er udstedt for at sikre, at Danmark overholder de forpligtelser, som følger af Østersøkonventionen.

Konventionens bestemmelser er udtryk for en afvejning af hensynet til havmiljøet og de økonomisk-tekniske forhold som følge af nødvendige ombygninger om bord på passagerskibe ved installation af anlæg til behandling eller opsamling af kloakspildevand. I konventionen er det forudsat, at eksisterende passagerskibe skal have mulighed for at få en tilpasningsperiode.

[Miljøministeren]

Jeg modtog i sommeren 1983 en henvendelse fra en sønderjysk kommune om udledningen af kloakspildevand fra passagerskibe i Flensborg Fjord, hvor kommunen henstillede, at der tages skridt til at bringe udtømningen af kloakspildevand til ophør.

Jeg havde efterfølgende et møde med kommunen, hvor jeg tilkendegav, at der burde gøres noget ved udtømning af kloakspildevand i fjorden. Jeg henstillede, at det blev forsøgt at få etableret en frivillig aftale mellem kommunerne på begge sider af grænsen og rederierne, der sikrede, at der blev etableret samletanke på passagerskibene og modtagefaciliteter i havnene. Det blev aftalt, at Sønderjyllands amtsråd skulle tage kontakt med danske og tyske kommuner samt rederierne med henblik på at få etableret en aftale.

Sønderjyllands amtsråd har i januar måned i år oplyst, at det ikke er lykkedes at få etableret en frivillig aftale.

På den baggrund vil jeg på det kommende møde i Østersøkonventionens regie i marts måned i år tage kontakt med min tyske kollega om de særlige forhold i Flensborg Fjord og søge at nå frem til en aftale om, at vi skal sikre, at udtømningen af kloakspildevand i Flensborg fjord bliver forbudt inden for en overskuelig fremtid.

Jeg har tidligere givet udtryk for, at et dansk forbud ikke vil være effektivt, medmindre der gennemføres et tilsvarende forbud i Forbundsrepublikken Tyskland, og jeg tillægger derfor en dansk-tysk enighed om et forbud mod udledning af kloakspildevand stor betydning.

Spm. nr. S 114

Til indenrigsministeren (17/2 84) af:

Lenger (VS):

»Hvorledes fortolker ministeren begrebet udarbejdelse af lokalplaner i stadfæstelsen af 15. april 1983 af ændringen af styrelsesvedtægten for Københavns kommune?«

Begrundelse

I indenrigsministerens stadfæstelse af 15. april 1983 af en ændring af styrelsesvedtægten for Københavns kommune påpeges det, at ændringen skal være entydig, og at entydighedsbegrebet ikke kræver nærmere forklaring.

Imidlertid hersker der i Københavns kommune stor usikkerhed om fortolkningen og dermed om, hvilke sagsområder der er overført.

(Besvaret sammen med nedenstående spm. nr. S 117).

Spm. nr. S 115

Til indenrigsministeren (17/2 84) af:

Lenger (VS):

»Finder ministeren det i overensstemmelse med stadfæstelsen af 15. april 1983 af ændringen af styrelsesvedtægten for Københavns kommune, at Københavns kommune i realiteten – men uden formel ændring i styrelsesvedtægten – har flyttet en væsentlig del af byggesagsbehandlingen fra magistratens 4. afdeling til overborgmesterens afdeling?«

Begrundelse

I indenrigsministerens stadfæstelse af 15. april 1983 præciseres det, at der ikke i indeværende valgperiode kan forventes yderligere ændringer i styrelsesvedtægten, som flytter sagsområder fra magistratens 4. afdeling.

Imidlertid bliver en del byggesager, som ikke vedrører udarbejdelse af lokalplaner, behandlet i overborgmesterens afdeling. Dermed er der reelt overført yderligere sagsområder.

(Besvaret sammen med nedenstående spm. nr. S 117).

Spm. nr. S 116

Til indenrigsministeren (17/2 84) af:

Lenger (VS):

»Finder ministeren i henhold til gældende forvaltningsret, at en ændring i en styrelsesvedtægt, som er stadfæstet af indenrigsministeren, er ugyldig, såfremt det måtte vise sig, at det ufravigelige krav om entydighed ikke er opfyldt?«

Begrundelse

I indenrigsministerens stadfæstelse af 15. april 1983 påpeges det, at ændringen skal være entydig.

(Besvaret sammen med nedenstående spm. nr. S 117).

Spm. nr. S 117

Til *indenrigsministeren* (17/2 84) af:

Lenger (VS):

»Finder ministeren der rimeligt over for de store personalegrupper, som er berørt af lokalplanoverflytningen i Københavns kommune, at en henvendelse fra magistratens 4. afdeling af 15. juli 1983 om at få præciseret styrelsesvedtægtsændringen er ubesvaret, og finder ministeren det i øvrigt i overensstemmelse med god forvaltningsskik, at en i sig selv banal fortolkning af ministerens egen afgørelse, herunder præcisering af en entydig afgørelse, kan henligge ubesvaret i mere end ¾ år?«

Begrundelse

Magistratens 4. afdeling anmodede ved skrivelse af 15. juli 1983 til indenrigsministeren om en præcisering af stadfæstelsen af vedtægtsændringen. Senere har man adskillige gange fra 4. afdelings side både skriftligt og telefonisk rykket for svar. Det forekommer helt urimeligt, at indenrigsministeren ikke i løbet af ¾ år er i stand til at præcisere sin egen afgørelse.

Svar (23/2 84):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Da spørgsmålene alle vedrører samme sag, har jeg fundet det mest hensigtsmæssigt at besvare dem under ét.

Borgerrepræsentationen vedtog på møder den 29. april og 13. maj 1982 at ændre kommunens styrelsesvedtægt, således at de områder, der i vedtægten betegnes ved ordene »udarbejdelse af lokalplaner«, blev flyttet fra magistratens 4. afdeling til overborgmesterens afdeling. Vedtægtsændringen stadfæstede af indenrigsministeriet den 15. april 1983.

I anledning af en henvendelse af 15. juli 1983 fra magistratens 4. afdeling om den nærmere forståelse af vedtægtsændringen anmodede indenrigsministeriet den 16. august 1983 borgerrepræsentationen om en udtalelse. Borgerrepræsentationen svarede den 23. november 1983.

Det fremgår heraf, at det er borgerrepræsentationens opfattelse, at de led i styrelsesvedtægtens § 9, der ved borgerrepræsentationens vedtagelse blev placeret under beskri-

velsen af sagsområdet under overborgmesterens afdeling, hidtil vedtægtsmæssigt udtømmende har beskrevet det samlede lokalplanarbejde. Ved vedtægtsændringen er ikke forudsat ændringer heri. I det samlede lokalplanarbejde indgår efter borgerrepræsentationens opfattelse også den lokalplanmæssige behandling af dispensationssager såvel efter kommuneplanloven som anden lovgivning m.v.

Jeg er enig med borgerrepræsentationen i, at udtrykket »udarbejdelse af lokalplaner« før vedtægtsændringen af 15. april 1983 betegnede en udtømmende beskrivelse af det samlede lokalplanarbejde, og at der ikke ved vedtægtsændringen er sket nogen forandring heri. Dette har jeg netop meddelt borgmester Villo Sigurdsson.

Herefter må det stå klart, at jeg ikke mener, at der er flyttet sagsområder fra magistratens 4. afdeling til overborgmesterens afdeling i strid med styrelsesvedtægten.

For fuldstændighedens skyld skal jeg i øvrigt nævne, at jeg ikke ved stadfæstelsen af vedtægtsændringen i april 1983 fandt, at denne manglede entydighed. Det er naturligvis klart, at der i forbindelse med fordelingen af konkrete sager kan opstå grænsetilfælde, hvor styrelsesvedtægtens beskrivelse af sagernes fordeling mellem borgmestrene kan give anledning til tvivl, men herved adskiller vedtægten for Københavns kommune sig ikke fra andre kommuners vedtægter.

Det tilkommer ikke mig at tage stilling til, om en styrelsesvedtægt er ugyldig, hvis den ikke opfylder kravet om entydighed. Dette spørgsmål henhører under domstolene.

Spm. nr. S 118

Til *miljøministeren* (17/2 84) af:

Ole Vagn Christensen (S):

»Finder ministeren, at intentionerne i landsplanlægningen om hensynet til det nære samfund og bevarelse af landsbyerne opfyldes, når institutioner og servicefunktioner fjernes fra de små landsbysamfund?«

Begrundelse

Flere af de små landsbysamfund i Sydthy kommune mister for øjeblikket servicefunktioner og trues dermed af udslettelse. Selv om regionplanen for Viborg amt forudsætter dis-

[Ole Vagn Christensen]

se små landsbyer opretholdt, betyder gennemførelsen af regeringens besparelser, at forskellige institutioner m.v. nedlægges.

Et eksempel er Vestervig, som risikerer at miste sit apotek pr. 1. april d.å., samtidig med at trafikministeren har gennemført en centralisering af postomdelingen i området, der betyder, at Vestervig ligeledes mister postekspeditionen, hvilket igen betyder tab af arbejdspladser.

Endelig betyder beskæringen af bloktilskud til amtskommunen, at det er under overvejelse at nedlægge Vestervig sygehus.

Hele denne udvikling truer Vestervigs eksistens som et selvstændigt landsbysamfund. Og udviklingen truer også andre landsbysamfund rundt omkring i landet.

På denne baggrund ønskes en vurdering fra den minister, der er ansvarlig for planlægningen, af, om besparelspolitikken truer planlægningsgrundlaget, hvilken vægt planlægningshensyn indgår med i beslutningerne om nedlæggelser, og de samfundsmæssige omkostninger ved udslettelsen af de små landsbysamfund.

Svar (24/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Som det fremgår af de sidste års landsplanredegørelser, er regeringen opmærksom på problemerne omkring opretholdelsen af et rimeligt servicetilbud for indbyggerne i de mindre bysamfund. Det er regeringens opfattelse, at amtsrådene og kommunalbestyrelserne i forbindelse med den igangværende region- og kommuneplanlægning må overveje denne problemstilling, således at der kan tages initiativer til at sikre dette.

Landsbykommissionens betænkning fra 1981 indeholder en række forslag og anvisninger, som kan indgå i de lokale råds overvejelser.

Planlægningen er decentraliseret, hvilket medfører, at det først og fremmest er de enkelte amtsråd og kommunalbestyrelser, der gennem deres planlægning fastlægger fordelingen af servicefunktioner for de enkelte bysamfund.

Miljøministeriet følger løbende det regionale og kommunale planlægningsarbejde. Senest har man gennemgået de redegørelser, amtsrådene skal udsende to år efter regionplangodkendelserne. Resultaterne af en fore-

løbig gennemgang er omtalt i landsplanredegørelsen fra 1983. Det fremgår heraf, at amtsrådene bl.a. ønsker at fastholde målet om at styrke de svage områder i amtskommunerne, og at de ønsker at fastholde den decentrale struktur.

Ifølge intentionerne bag lands- og regionplanloven og kommuneplanloven skal de statslige myndigheder inden for de givne lovgivningsmæssige og økonomiske rammer støtte realiseringen af de lokale råds planlægning. En regionplan og en kommuneplan kan dog ikke tidsmæssigt eller økonomisk indeholde bindinger, der direkte forpligter de statslige myndigheder til at opretholde et bestemt aktivitetsniveau.

Miljøministeriet vil fortsat virke for den bedst mulige samordning af de statslige dispositioner inden for de givne rammer og vil i den forbindelse søge at intensivere samarbejdet med andre ministerier med henblik på at sikre, at landsplanhensyn inddrages ved afgørelser om statslige dispositioner, som kan få betydning for den regionale og dermed den lokale udvikling.

I efteråret 1983 nedsattes et landsbykontaktudvalg bestående af repræsentanter for bl.a. landsbyernes beboere, de kommunale organisationer og en række ministerier.

Dette udvalg skal følge det videre planlægningsarbejde og vurdere behovet for initiativer, der kan bidrage til at skabe de bedst mulige levevilkår for de mennesker, der bor i landsbyerne og landdistrikterne. Udvalgets arbejde skal dels kunne bidrage til den videre debat om landsbysamfundenes opretholdelse, dels bidrage til yderligere overvejelser i de forskellige ministerier.

Udvalget er blevet bedt om at fremkomme med en vurdering af og forslag til, hvorledes man kan lette etablering af håndværksvirksomheder og mindre industrivirksomheder i overflødige landbrugsbygninger både i landsbyerne og i det åbne land i øvrigt. Endvidere er udvalget blevet bedt om at fremkomme med forslag til en styrkelse af butiksbetjeningen af landsbyernes og landdistrikternes beboere. Forslagene herom vil blive fremsendt den 1. april i år.

Spm. nr. S 119

Til indenrigsministeren (17/2 84) af:

Ole Vagn Christensen (S):

[Ole Vagn Christensen]

»Hvad kan ministeren oplyse om ændringerne i apoteksforholdene i Sydthy kommune og mulighederne for at bevare Vestervig apotek i overensstemmelse med de lokale ønsker?«

Begrundelse

Ifølge oplysninger i den lokale presse overvejes det at nedlægge Vestervig apotek som et selvstændigt apotek.

Da Vestervig er et lille landsbysamfund, tåler det ikke at miste sine servicefunktioner, uden at dets eksistens som et selvstændigt landsbysamfund trues.

På denne baggrund stilles spørgsmålet med henblik på at få oplyst, om de planlægningsmæssige hensyn til bevarelsen af de små landsbysamfund indgår i overvejelserne om nedlæggelse af apoteker, og hvordan disse hensyn eventuelt indpasses, samt om mulighederne for at opretholde den nuværende apoteksstruktur.

Svar (23/2 84):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Lægemiddelforsyningen i Sydthy kommune varetages i dag af 3 apoteker, nemlig Hurup apotek, Koldby apotek og Vestervig apotek. Befolkningsunderlaget for de 3 apoteker er ganske væsentlig lavere end det gennemsnitlige befolkningsunderlag for landets apoteker i øvrigt, og der er ydet betydelige tilskud til de 3 apoteker.

Fra sundhedsstyrelsen har indenrigsministeriet modtaget indstilling om, at Vestervig apotek omdannes til en apoteksfilial tilknyttet Hurup apotek.

Denne indstilling er for tiden til udtalelse hos Viborg amtsråd og Sydthy kommunalbestyrelse.

Jeg vil gerne understrege, at en apoteksfilial i alt væsentligt varetager samme opgave som et selvstændigt apotek. Man kan således umiddelbart få ekspederet sine recepter, og de mange steder, hvor apoteker er omdannet til filialer, eller hvor filialer er oprettet, opleves disse af borgerne som apoteker.

Bevarelsen af servicefunktioner i landsbysamfundene ligger mig meget på sinde. Men der vil heller ikke være tale om, at Vestervig vil miste en af sine servicefunktioner, hvis forslaget gennemføres.

Når udtalelserne fra amtsrådet og kommunalbestyrelsen foreligger, vil jeg tage stilling til sagen.

Spm. nr. S 120

Til *miljøministeren* (20/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Kan ministeren bekræfte, at det fremgår af den godkendelse af en produktionsudvidelse, som miljøstyrelsen gav Superfos Glasuld den 28. marts 1980, at Superfos havde oplyst, at de allerede kørte uhærdet glasuld til lossepladsen i Hvalsø og ikke kun påtænkte at gøre det i fremtiden?«

Begrundelse

I Københavns radio den 17. februar d.å. har miljøstyrelsens direktør, Jens Kampmann, udtalt, at det skulle fremgå af tilladelsen til at udvide produktionen på Amager, at det var i fremtiden, Superfos havde til hensigt at køre uhærdet glasuldsaffald til lossepladsen.

Det stemmer ikke overens med, hvad der faktisk står i produktionstilladelsen. Produktionstilladelsens punkt 6 starter med denne passus: »Med hensyn til virksomhedens forurening foreligger der følgende oplysninger om den *nuværende* produktion« (spørgerens understregning). Derefter kommer beskrivelsen, hvori det blandt andet hedder:

»Affald: Kemikalieaffald sendes til kommunekemi.

Glasuldsaffald, der kan deles op i vådt uhærdet glasuld og tørt hærde glasuld, sendes til lossepladsen i Hvalsø. Det våde affald andrager ca. 50 t/måned og indeholder fenol- og formaldehydholdigt vand. Et anlæg til genanvendelse af dette affald er i øjeblikket under projektering, og virksomheden forventer at have det i drift i løbet af foråret 1980, hvorved denne affaldsmængde skulle forsvinde helt.«

Det er således klart, at Superfos rent faktisk har kørt uhærdet glasuldsaffald til Hvalsø på dette tidspunkt og ikke kun påtænker det.

Det burde selvsagt have betydet, at miljøstyrelsen straks havde orienteret Hvalsø kommune og indskærpet over for Superfos, at dette ikke er tilladt. Miljøstyrelsen kan naturligvis ikke forlade sig på, at Superfos oply-

[Anne Grete Holmsgård]

ser, at de er ved at opbygge et genanvendelses-anlæg, og så i øvrigt lukke øjnene for, hvad der er sket.

Svar (5/3 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, som har udtalt følgende, hvortil jeg kan henvise:

»I forbindelse med miljøstyrelsens behandling i 1980 af en sag om godkendelse af en produktionsudvidelse på virksomheden Superfos Glasuld A/S forelå det oplyst, at der fra Superfos blev sendt såvel vådt uhærdet glasuldsaffald som tørt hærdet glasuldsaffald til lossepladsen i Hvalso.

Sagen, der blev afsluttet den 28. marts 1980 i miljøstyrelsen med godkendelse af produktionsudvidelsen, var en godkendelsessag i henhold til miljøbeskyttelseslovens kapitel 5.

Godkendelsesskrivelsen var bygget således op, at den indledtes med et referat af virksomhedens oplysninger i sagen, hvorefter godkendelsen blev givet på en række af miljøstyrelsens stillede vilkår. Efter omtalen af vilkårene for godkendelsen er det bl.a. anført, at olie- og kemikalieaffald skal transporteres, opbevares og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom, og der henvises især til bekendtgørelse nr. 210 af 27. juli 1977 om olieaffald m.v. og til bekendtgørelse nr. 121 af 17. marts 1976 om kemikalieaffald.

I henhold til kemikalieaffaldsbekendtgørelsen skal virksomheden anmelde og aflevere kemikalieaffald til hjemstedskommunen. Kommunen kan meddele dispensation fra afleveringspligten, såfremt affaldet kan bortskaffes på anden forsvarlig måde. I den foreliggende sag er det således Tårnby kommune, som har skullet tilse, at kemikalieaffaldsbekendtgørelsens bestemmelser blev overholdt.

Tårnby kommune modtog kopi af miljøstyrelsens afgørelse vedrørende kapitel 5 i godkendelsessagen. Kommunen havde derfor mulighed for at følge den henvendelse op, som den havde rettet til Superfos den 30. marts 1978. Kommunen anmodede heri virksomheden om at foretage en fornyet anmeldelse vedrørende bortskaffelsen af det omhandlede affald, idet kommunen var blevet bekendt med, at affaldet ikke kunne oplagres

på Amagerforbrændingens losseplads i Allerød kommune.

Det er dog miljøstyrelsens opfattelse, at det havde været hensigtsmæssigt, hvis styrelsen mere præcist i godkendelsesskrivelsen havde angivet, at det våde uhærdede glasuldsaffald måtte anses som kemikalieaffald og derfor skulle behandles i overensstemmelse med reglerne i kemikalieaffaldsbekendtgørelsen. Men dette forhold fritager naturligvis hverken Superfos eller Tårnby kommune for forpligtelsen til at efterleve de gældende regler på området.«

Spm. nr. S 121

Til *miljøministeren* (20/2 84) af:

Anne Grete Holmsgård (VS):

»Kan ministeren oplyse, om miljøstyrelsen på noget tidspunkt har undersøgt, om det genanvendelses-anlæg, der omtales i miljøstyrelsens produktionstilladelse til Superfos af 28. marts 1980, faktisk blev bygget, og vil ministeren i bekræftende fald offentliggøre korrespondancen med Superfos?«

Svar (27/2 84):

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, som har udtalt følgende, hvortil jeg kan henvise:

»Af miljøstyrelsens afgørelse dateret 28. marts 1980 fremgår det, at Superfos A/S til brug for behandling af sagen havde oplyst, at et anlæg for genanvendelse af bl.a. vådt uhærdet affald var under projektering.

Miljøstyrelsens afgørelse blev anket til miljøankenævnet, som ved skrivelse dateret 13. august 1980 ophævede miljøstyrelsens godkendelse af produktionsudvidelsen dateret 28. marts 1980.

På basis af miljøankenævnets afgørelse besluttede Superfos at flytte produktionen til Vamdrup, og bygningen af genanvendelses-anlægget blev opgivet.«

Spm. nr. S 122

Til *ministeren for offentlige arbejder* (20/2 84) af:

Carsten Andersen (SF):

»Kan ministeren oplyse, om den seneste resultatopgørelse for SAS udviser overskud

[Carsten Andersen]

på den primære drift, og om der er ændret regnskabsprincipper i forhold til tidligere regnskabsperioder, samt oplyse regnskabsperiodens start- og slutdatoer og hovedtallene fra resultatopgørelsen?»

Begrundelse

I debatten om modernisering af den offentlige sektor er det flere gange nævnt, at SAS har gennemført en modernisering af sine ydelser og service til stor gavn for regnskabet. Dette er dog aldrig blevet dokumenteret.

En grundig gennemgang af regnskabet kan måske gøre det tvivlsomt, om der er nogen værdi i at sammenligne SAS, et privat firma med statslige interesser, der hovedsagelig transporterer personer, der er i stand til at betale store priser for hurtige transporter og stor service, med det offentlige transportsystem, hvis opgaver er mere mangfoldige og blandt andet rummer en vis pligt til at opretholde tabsgivende ruter.

Svar (27/2 84):

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Hvis spørgeren med den primære drift mener SAS' flyvirksomhed, som foretages af SAS-konsortiet, kan jeg oplyse, at der for 1982-83 har været et overskud på 461,8 mill. svenske kroner som resultat før regnskabsafslutningsdispositioner og skatter. Beløbet svarer nogenlunde til 560 mill. danske kroner. SAS har oplyst, at der ikke er ændret regnskabsprincipper, og at regnskabsåret er fra 1. oktober til 30. september.

Hovedtallene for 1982-83 er i millioner svenske kroner for SAS-konsortiet:

Virksomhedsindtægter	12.600
Virksomhedsomkostninger	11.584
Afskrivninger	399
	<hr/>
Virksomhedsresultat efter afskrivning	618
	<hr/>
Finansielle ændringer	÷ 157
Ekstraordinære ændringer.....	1
	<hr/>
Resultat før regnskabsafslutnings- dispositioner og skatter	462
	<hr/>

Disse oplysninger og yderligere oplysninger findes i SAS' offentliggjorte regnskab for 1982-83. Regnskabet vil jeg fremsende til folketinget, så snart det foreligger færdigtrykt, hvilket erfaringsmæssigt er i marts måned.

Spm. nr. S 123

Til forsvarsministeren (21/2 84) af:

Albrechtsen (VS):

»Kan ministeren bekræfte, at der er meget, der tyder på, at der i den kommende tid fra f.eks. amerikansk side kan blive forelagt et forslag fra NATO om en ny strategi, offensivt fremskudt forsvar, og hvad agter regeringen at gøre for at hindre, at en sådan strategi introduceres i NATO?»

Begrundelse

Ministerens hidtidige besvarelser af spørgsmål S 76 og S 81, der begge drejer sig om oberst Helge Kroons oplysninger om en ny NATO-strategi, der er undervejs, kryber ganske uden om at svare på det virkelige problem. For det er jo rigtigt, at der ikke er vedtaget nogen ny strategi. MC 14/3 om flexible response er stadig officielt gældende. Men dette udelukker bestemt ikke, at en ny strategi er under udarbejdelse i NATO-kredse eller i USA, og oberst Kroon har netop gjort rede for, at man nu er i en fase af gennemførelsen af den nye strategi, hvor der opsendes prøveballoner.

Strategien er også bekræftet af oplysninger, som den vesttyske general Franz-Josef Schultze fremkom med i en tale den 19. august i fjor, se Aktuelt den 16. februar 1984.

Den nye strategi åbner f.eks. mulighed for, at stærke NATO-styrker, som i en spændings- eller krisesituation placeres i Danmark, efter den mindste konfrontation, f.eks. mellem krigsskibe i Østersøen, straks sættes ind i et angreb på østeuropæiske flyvepladser, raketbatterier, militærforlægninger osv.

Princippet om, at man kun vil bruge våben som svar på et angreb, vil i en sådan situation formelt være overholdt.

Disse dødsensfarlige planer må standses i opløbet.

Svar (2/3 84):

Forsvarsministeren (Engell):

Det skal – endnu en gang – fastslås, at der ikke i NATO foreligger forslag til ændringer i den gældende defensive strategi om fleksibel imødegåelse og fremskudt forsvar. Det, der rent faktisk er tale om, og som ofte i pressen omtales som strategispørgsmål, er nogle overvejelser i NATOs langtidspanlægning, herunder materielplanlægningen, om, hvorvidt det vil være muligt på det konventionelle område at udnytte ny teknologi, således at afskrækkelsen øges og atomtærsklen hæves. Disse overvejelser indebærer bl.a., at man på militært niveau i NATO foretager studier af de nuværende og fremtidige muligheder for at bekæmpe fjendens anden angrebsbølge (opfølgings- og støttestyrker m.v.), inden de kan sættes ind til forstærkning af den første angrebsbølge.

Spørgsmål af denne art har endnu ikke været behandlet på politisk niveau i NATO, men de ville ikke – selv efter en eventuel godkendelse – udgøre nogen ændring af NATOs strategi. Det, der kan blive tale om, er, at bestræbelserne på at neutralisere anden angrebsbølge, som hele tiden har været en del af planlægningsgrundlaget i NATO, kan tænkes tillagt en forøget vægt som planlægningsfaktor i lyset af nye konventionelle udviklinger.

Problematikken er som nævnt for tiden under overvejelse, primært i NATOs militære regie, og det er i en sådan indledende fase for tidligt at gøre sig forestillinger om, hvad der til sin tid måtte blive resultatet af overvejelserne. Dette vil naturligvis bl.a. i høj grad afhænge af den politiske stillingtagen, som spørgsmål af denne art vil være underkastet.

Afslutningsvis skal jeg igen understrege, at NATO er og forbliver en defensiv alliance, som aldrig vil være den første til at gribe til våben. NATOs reaktion på et angreb vil naturligvis være afstemt efter dettes art og omfang, og spørgerens eksempel i begrundelsen for spørgsmålet er derfor ganske ude af proportioner.

Spm. nr. S 124

Til *arbejdsministeren* (21/2 84) af:

Lilli Gyldenkilde (SF):

»Finder ministeren, at det vil være i overensstemmelse med bekendtgørelserne angående udbetaling af dagpenge, herunder reglerne om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, såfremt arbejdsløse skulle blive tvunget til at tage deres børn ud af daginstitution på grund af ledigheden?«

Begrundelse

Som bekendt verserer der p.t. nogle sager angående ledige, der i deres fritid laver lokalradio. Fra visse sider betragtes dette som et arbejde, der kan udføres af andre, og derfor trækkes disse ledige i dagpenge, selv om det er fritiden, de bruger på det frivillige arbejde.

Dette forekommer ikke rimeligt. Men det ville efter spørgerens mening være totalt uforståeligt, hvis ikke en sådan betragtning medførte, at ledige, der blev tvunget til at tage deres børn ud af daginstitution, heller ikke kunne modtage dagpenge, for her er da bestemt et område, hvor der ikke er tvivl om, at der er tale om et arbejde. Konsekvensen skulle så være, at alle ledige, der har børn i institution, ikke kunne modtage dagpenge.

Svar (24/2 84):

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Ifølge arbejdsløshedsloven er det en betingelse for udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge, at et medlem er ledigt og står til rådighed for arbejdsmarkedet.

For at opfylde kravet om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet skal medlemmet blandt andet være i stand til at overtage arbejde.

Medlemmet må således ikke have retlige eller praktiske forpligtelser, der ikke kan afvikles, når arbejde tilbydes.

Praktiske problemer kan f.eks. være pasning af børn, der medfører, at et tilbudt arbejde ikke kan overtages.

Hvis et ledigt medlem f.eks. tager sit barn ud af daginstitutionen, er det ikke ensbetydende med, at medlemmet ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Jeg vil her gøre opmærksom på, at der i arbejdsløshedsloven ikke stilles krav til arten af pasningsmulighed. Der kan f.eks. ikke stilles krav om, at medlemmet har institutions-

[Arbejdsministeren]

plads, men alene om, at medlemmet erklærer at have pasningsmulighed.

Der er således ikke noget i vejen for, at medlemmet selv passer sit barn under ledigheden; der skal blot foreligge en pasningsmulighed, når arbejde tilbydes.

Som det fremgår af ovennævnte, er det ikke institutionspladsen, der er afgørende for, om et medlem står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er helt i overensstemmelse med reglerne om udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge, hvis et medlem selv passer sit barn under ledigheden, når medlemmet har erklæret at have pasningsmulighed, hvis arbejde tilbydes.

Jeg vil endelig igen fremhæve, at medlemmet skal kunne overtage arbejde, det vil sige: medlemmet skal kunne få barnet passet, når arbejde tilbydes.

Spm. nr. S 126

Til *justitsministeren* (21/2 84) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Er ministeren enig med byretspræsident Niels Chr. Bitsch i, at en dommers overtrædelse af retsplejeloven ikke kommer offentligheden ved?«

Begrundelse

Ifølge Politiken for søndag den 19. februar i år har byretsdommer Bent Østerborg undladt at udpege en forsvarer for de anklagede i et lukket retsmøde.

I den anledning udtaler byretspræsident Niels Chr. Bitsch: »Da ingen af de involverede har klaget over dommerne, vil jeg ikke foretage mig noget. Og for resten – så kommer denne sag ikke offentligheden ved.«

Dette er en særdeles betænkelig indstilling. Tilliden til domstolene afhænger jo ikke mindst af, at dommeren altid overholder lovene. Forhåbentlig er udtalelsen fra byretspræsidenten ikke udtryk for en holdning, thi så rejser spørgsmålet sig jo, om der er andet, der søges holdt skjult i byretten.

Forhåbentlig vil ministeren klart give udtryk for, at offentligheden har ret til at vide, hvad der sker ved domstolene.

Svar (2/3 84):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Byretspræsident Bitsch har i Politiken den 26. februar 1984 oplyst, at han ikke har fremsat den anførte udtalelse.

Det er et grundlæggende princip i den danske retspleje, at alle retshandlinger foregår i fuld offentlighed. I de få tilfælde, hvor det følger af retsplejeloven, at retsmøder kan afholdes for lukkede døre, træffes afgørelse herom også i et åbent retsmøde.

Der er således i videst muligt omfang skabt sikkerhed for, at offentligheden kan gøre sig bekendt med, hvordan retsplejen udøves her i landet.

Spm. nr. S 127

Til *undervisningsministeren* (21/2 84) af:

Carsten Andersen (SF):

»Finder ministeren, at det er acceptabelt og i overensstemmelse med regeringens erklæring om bedre publikumsbetjening og forenkling af regler, at Københavns kommune indskrænker døveskolens tilbud om fri undervisning i tegnsprog for forældre til døve børn og henviser dem til bistandskontoret?«

Begrundelse

Borgmester Nebelong, Københavns kommune, har i forbindelse med indskrænkning af døveskolens tilbud om fri undervisning i tegnsprog for forældre til døve børn henvist forældrene til at søge bistandshjælp til undervisningen, såfremt forældrene kan dokumentere, at de har behov for undervisning i tegnsprog, og at det er af betydning for deres kontakt med børnene, sådan som det blev fremstillet af radioavisen i Københavns lokalradio den 17. februar 1984. Endvidere har borgmesteren henvist forældrene til børn på døveskolen til at få udgifterne til lejrskoleophold m.v. dækket ved henvendelse til bistandskontoret.

Det skal bemærkes, at der er tale om døve børn, der for hovedpartens vedkommende har psykiske lidelser samtidig med deres fysiske handicap.

Af finansministerens redegørelse til folketinget om regeringens program for modernisering af den offentlige sektor fremgår det, at regeringen tilstræber en bedre publikumsbetjening og en forenkling af reglerne i den offentlige sektor.

[Carsten Andersen]

Spørgeren finder ikke, at Københavns kommune handler i overensstemmelse med regeringens intentioner om bedre offentlig service.

Svar (28/2 84):

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Den omtalte døveskole er en specialskole under Københavns kommune. Spørgsmålet om arten og omfanget af de tilbud, der i forbindelse med en sådan skoles virksomhed kan være tale om at give elevernes forældre med hensyn til undervisning i tegnsprog, er efter lovgivningen overladt til de kommunale myndigheders afgørelse og ansvar.

Denne ordning er meget ældre end regeringens moderniseringsprogram. Jeg har ingen planer om at foreslå ændringer i centralistisk retning. Moderniseringsprogrammet taler ikke blot om bedre publikumsbetjening og forenkling, men også om øget selvforvaltning for såvel institutioner og styrelser som kommuner.

Spm. nr. S 130

Til *ministeren for Grønland* (21/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

»På hvilke betingelser chartrede KGH skibene »Naja Ittuk« og »Nivi Ittuk« i 1973, og på hvilke betingelser blev de genchartret i 1983?»

Svar (29/2 84):

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Atlantskibene »Linda Dan« (»Naja Ittuk«) og »Bamsa Dan« (»Nivi Ittuk«) tilhører rederiet J. Lauritzen og indsattes i Grønlandstrafikken på bareboatcharter for en periode af 10 år fra henholdsvis 29. maj og 26. september 1973 til en årlig leje, der for »Linda Dan« udgjorde 4,5 mill. kr. og for »Bamsa Dan« 5,9 mill. kr. Genchartring af fartøjerne i 1983 skete til en leje på 13,5 mill. kr. årlig for »Naja Ittuk« og 17 mill. kr. for »Nivi Ittuk«.

Genchartringsvilkårene indebærer endvidere, at KGH kan købe skibene efter udløbet af hvert års charterperiode til en pris, der er nærmere aftalt i certepartierne. Endvidere har KGH option på at købe skibene efter

udløbet af den 10 års charterperiode for 1 mill. kr. pr. stk.

Spm. nr. S 131

Til *ministeren for Grønland* (21/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

»På hvilke betingelser chartrede KGH »Nungu Ittuk«, på hvilke betingelser og hvornår skete genchartringen, og hvorfor måtte KGH i nye forhandlinger, inden den oprindelige tiårsperiode udløb?»

Svar (29/2 84):

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Unit-load-skibet »Nungu Ittuk« (tidligere »Grønland«) chartredes af KGH fra ejeren, Det Dansk-Franske Dampskibsselskab A/S, den 17. marts 1970 for en 10-årig periode løbende fra 20. februar 1973. Charteraftalen var på bareboatbasis, hvorved skibet chartres uden besætning, og således at KGH selv bemander, driver og vedligeholder skibet som sit eget. Den årlige charterhyre androg 4,8 mill. kr. og kaskoforsikringspræmien 0,8 mill. kr. Genchartring fandt sted 9. juli 1979 på uændrede vilkår for perioden 1980-89 bortset fra, at aftalen klausuleredes med henblik på hjemmestyrets overtagelse af trafikområdet i charterperioden.

KGH fandt det nødvendigt at gå i forhandling om genchartring af »Grønland«, selv om der på daværende tidspunkt endnu resterede 4 år af den oprindelige charterperiode, fordi ejeren, Dansk-Fransk Dampskibsselskab A/S, var i alvorlige økonomiske vanskeligheder, som førte rederiet ud i overvejelser om afhændelse af tonnage, herunder M/S »Grønland«. KGH kunne ikke opnå godkendelse af et køb af skibet og fandt det derfor hensigtsmæssigt gennem en forlænget charteraftale at sikre skibet for atlanttrafikken i perioden indtil 1989. Gennem samtidig registrering af sin brugsret i skibsregisteret opnåede KGH desuden forøget sikkerhed i tilfælde af ejerskifte og eventuelt tvangssalg i perioden frem til 1983.

Spm. nr. S 132

Til *ministeren for Grønland* (21/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

[Tommy Dinesen]

»Vil KGH overtage det chartrede skib »Nuka Ittuk«, når optionen indtræder?«

Begrundelse

Ifølge finansudvalgets aktstykke 325 1981-82 har KGH i 1984 mulighed for at indpasse midler til skibsbygning efter 1984.

Svar (29/2 84):

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

»Nuka Ittuk« leveres til bygherren DIF-KO XX ApS i maj 1984 fra Ørskovs Skibsværft i Frederikshavn.

Skibet bareboatchartres umiddelbart efter leveringen af KGH på bl.a. det vilkår, at KGH, når bareboatcharteraftalen har løbet i 5 år, vil kunne overtage skibet med et års varsel til den til enhver tid nedskrevne værdi. Udnyttelsen af optionen bliver derfor ikke aktuel før tidligst i 1990. Hvorvidt optionen vil kunne udnyttes, afhænger af, under hvilke økonomiske vilkår KGH til den tid vil kunne finansiere et køb af skibet sammenholdt med drifts- og andre omkostninger ved fortsat bareboatcharter og eventuelle andre alternativer.

Spm. nr. S 133

Til *ministeren for Grønland* (21/2 84) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Vil der efter 1984 af KGH blive investeret i nye skibe uden om private investorer og i givet fald hvilke?«

Svar (29/2 84):

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

KGH modtager i foråret 1984 nybygningen »Nuka Ittuk« på 3.200 BRT fra Ørskovs Skibsværft i Frederikshavn. Herefter vil tonnagebehovet i atlantfarten være dækket, således at der ikke for øjeblikket i KGH er yderligere nybygningsprogrammer under overvejelse.

Behov for ny tonnage vil naturligvis opstå, efterhånden som den nuværende tonnage nedslides eller udgår af atlantflåden af andre årsager. Investering i ny tonnage vil blive foretaget ud fra en afvejning af de foreliggende muligheder for stats- eller anden form for finansiering, som måtte foreligge, når

tonnagebehovet gør overvejelser herom aktuelt.

Spm. nr. S 134

Til *boligministeren* (21/2 84) af:

Albrechtsen (VS):

»Kan ministeren oplyse, hvorledes hensynet til udgifterne på de offentlige budgetter kan føre til, at regeringen vægrer sig ved at forhøje byggekvoterne for ungdomsboliger og almennyttigt byggeri?«

Begrundelse

I sin begrundelse for ikke at ville gøre noget ved den ophobede pukkel af ansøgninger om tilladelse til opførelse af nyt almennyttigt byggeri m.v., hvilket vil kræve en forhøjelse af byggekvoterne i 1984, skriver ministeren i svaret på spørgsmål S 83, at det er hensynet til »en meget restriktiv økonomisk politik« og de offentlige udgifter, der har været afgørende.

Denne begrundelse er ikke holdbar. I modsætning til f.eks. de mange erhvervsstøttebevillinger med tvivlsom effekt ud over at berige kapitalejerne vil et forøget almennyttigt byggeri ikke på lignende måde føre til store ekstraudgifter for det offentlige, men vil derimod med sikkerhed forbedre både beskæftigelsen og boligsituationen.

Det offentliges kapitalindskud til en ny almennyttig lejlighed udgør 18 pct. af en byggesum på op mod en halv mill. kr., dvs. op mod 90.000 kr., mens der samtidig skabes ca. 1,5 helårsarbejdsplads i et år, hvilket let kan indebære en offentlig besparelse på understøttelse eller bistansthjælp på 150.000 kr. Hertil kommer øgede offentlige skatteindtægter.

Selv hvis kapitalindskuddet, som det burde, igen blev sat til 23 pct., vil der på kort sigt altså være tale om en besparelse som følge af det forøgede byggeri. På længere sigt skal der så regnes med rentebidrag, men det korte af det lange er, at ministerens begrundelse for ikke straks at hæve byggekvoterne er helt uholdbar.

Svar (2/3 84):

Boligministeren (Bollmann):

[Boligministeren]

Som det blev oplyst i statsministerens åbningstale den 24. januar 1984, er det hovedsigtet for regeringens økonomiske politik at få skabt balance i dansk økonomi inden for en kortere årrække. Betalingsbalancen må ikke fortsat vise stigende underskud. Statsfinansernes stilling skal forbedres, således at tendensen til fortsat stigende underskud brydes. Inflations- og renteutviklingen skal fastholdes på den nuværende faldende kurs. Disse målsætninger er afgørende vigtige i bestræbelserne for at skabe forudsætningerne for en forøgelse af produktion og beskæftigelse.

På denne baggrund sammenholdt med boligforsynings- og beskæftigelsesmæssige overvejelser har regeringens boligpolitiske hovedlinie derfor været den at fastholde de hidtidige efter regeringens opfattelse høje kvoter for det offentligt støttede byggeri. Lad mig tilføje, at der herudover er sket en forøgelse af aktiviteterne på byfornyelsesområdet i 1983, hvilket bliver mere end fastholdt i 1984. Samtidig hermed er det lykkedes at vende udviklingen for det private byggeri. De seneste tal viser således en markant fremgang i ejerboligbyggeriet, hvad regeringen lægger afgørende vægt på, idet den overordnede målsætning i den økonomiske politik kun kan nås gennem en fremgang for den private produktion og beskæftigelse.

Spm. nr. S 140

Til *boligministeren* (21/2 84) af:

Collet (KF):

»Vil ministeren sikre, at jordbrugerens betalingsfrist vedrørende indbetalinger til Grundejernes Investeringsfond udskydes, indtil folketinget har behandlet det lovforslag, hvorefter jordbrugere skal fritages for indbetalingerne?«

Begrundelse

Loven fra 1983 om indbetaling til Grundejernes Investeringsfond blev fejlagtigt udformet på en sådan måde, at jordbrug, dvs. skov, gartneri og landbrug, kom ind under betalingsordningen.

Da jordbrugerne ifølge det af ministeren fremsatte lovforslag tænkes friholdt for indbetalingspligten, vil det være hensigtsmæssigt, at jordbrugerne får udskudt indbeta-

lingsfristen, indtil lovforslaget er færdigbehandlet i folketinget.

Svar (2/3 84):

Boligministeren (Bollmann):

Jeg kan oplyse, at de forslag til ændring af lov om leje og lov om midlertidig regulering af boligforholdene, hvorefter visse erhverv fritages for binding af afsætningsbeløb i Grundejernes Investeringsfond, er fremsat i folketinget den 22. februar 1984. Lovforslagene kommer til 1. behandling onsdag den 7. marts 1984.

Det er mit håb, at lovforslagene kan blive færdigbehandlet i folketinget og træde i kraft inden udgangen af maj måned, som er fristen for indbetaling til Grundejernes Investeringsfond.

Foranlediget af nærværende spørgsmål har jeg dog rettet henvendelse til Grundejernes Investeringsfond med anmodning om, at man ikke påbegynder inddrivelsen af de forfaldne beløb for de i lovforslagene omhandlede erhverv, før folketinget har færdigbehandlet lovforslagene.

Spm. nr. S 141

Til *undervisningsministeren* (22/2 84) af:

Poulsgaard (FP):

»Er ministeren enig med direktøren for Dansk Arbejdsgiverforening, Hans Skov Christensen, når denne udtaler, at en meget stor del af de unge bliver fejluddannet, så der ikke er arbejde til dem efter endt uddannelse, mens erhvervslivet kan løbe ind i det paradoksproblem, at der måske allerede i 1984 er mangel på arbejdskraft inden for specielt de tekniske fag og EDB, og hvad agter ministeren i bekræftende fald at gøre ved sagen?«

Svar (1/3 84):

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det har været karakteristisk for efterkrigstiden, at den teknologiske udvikling er gået stærkere, end vi nogen sinde har oplevet det før. Dette stiller selvsagt samfundet over for udfordringer og krav om en fortløbende omstillingsproces og tilpasning til de ændrede vilkår. Dette gælder ikke blot for erhvervslivet, men også for den offentlige sektor og

[Undervisningsministeren]

herunder naturligvis også undervisningssektoren.

Jeg er helt opmærksom på denne problemstilling og også det paradoksproblem, der omtales i spørgsmålet, og hvorefter der er risiko for, at unge mennesker uddannes til forældede funktioner i arbejdslivet og dermed til arbejdsløshed, medens der samtidig er mangel på arbejdskraft inden for ekspanderende sektorer.

Det er bl.a. på denne baggrund, at jeg lægger overmåde stor vægt på, at uddannelsessektoren ikke udvikler sig til et statisk, lukket system afsondret fra det øvrige samfund. Uddannelsessystemet og vel især de erhvervsrettede uddannelser må til stadighed være fleksible og løbende tilpasses ændringer udefra. Helst skal uddannelsessystemet ligge i spidsen af udviklingen, således at de færdiguddannede melder sig på arbejdsmarkedet samtidig med, at behovet for dem gør sig gældende.

Spørgsmålet har både en kvalitativ og en kvantitativ side. Der er tale om en tilpasning af de uddannedes faglige viden og kunnen samt om dimensioneringen af tilgangen over for behovet. For begge punkters vedkommende befinder vi os i en fortsat dialog med arbejdslivet for på den måde at pejle os ind på behovet og dermed begrænse paradoksproblemet mest muligt.

Rent konkret foregår der således i disse år som en fortløbende proces dels en stadig ajourføring af det faglige indhold i uddannelserne, dels en fysisk udbygning af netop de uddannelser, der sigter mod ekspanderende områder. Dette gælder både for de erhvervsmæssige grunduddannelser og for de videregående uddannelser, og det er en klar målsætning for de udbygningsplaner, der opstilles for de pågældende uddannelser. Omvendt reducerer vi tilgangen til uddannelser, hvor vi kan forudse mere langvarige beskæftigelsesproblemer (f.eks. læreruddannelsen).

Jeg er i den sammenhæng opmærksom på de kommende års store efterspørgsel efter personer med kendskab til EDB eller data-teknisk uddannelse. Der foregår her uddannelsesaktiviteter på praktisk talt alle niveauer, og som man på det seneste kan se bl.a. af regeringens ungdomsprogram, er dette et område, der vil blive udbygget særdeles kraftigt i de nærmeste år.

Jeg skal endelig i stikordsform nævne nogle af de initiativer på EDB-området, som den nuværende regering har taget:

- Der bliver nu fremsat forslag til ændring af folkeskoleloven, således at datalære indføres som såkaldt valgfag. Det er mit håb, at lovændringen vil træde i kraft i august 1984.
- I gymnasiet vil alle elever i 1. g fra det nærmest kommende skoleår få et 30 timers kursus i EDB.
- På erhvervsskoleområdet er nedsat et udvalg (det såkaldte Relstedudvalg), der om kort tid vil fremlægge forslag om ændring af teknikeruddannelserne.
- På Danmarks tekniske højskole startes nu et byggeri til 80 mill. kr., som skal bidrage til en fordobling af uddannelseskapa-citeten på dataområdet.
- For universiteternes datalogiske institutter er der planlagt mere end en fordobling af uddannelseskapa-citeten, hvoraf der allerede på Københavns universitet er realiseret en fordobling.
- I ungdomsprogrammet er 30 mill. kr. specifikt afsat til forskellige EDB-uddannelsesformål. Derudover vil der blive startet en række nye ingeniøruddannelser og naturvidenskabelige uddannelser, herunder uddannelser i EDB og datateknik inden for en samlet pulje på 56 mill. kr.

Spm. nr. S 142

Til *arbejdsministeren* (22/2 84) af:

Poulsgaard (FP):

»Kan ministeren oplyse, hvorvidt hun er enig med direktøren for Dansk Arbejdsgiverforening, Hans Skov Christensen, når denne udtaler, at der sikkert vil være omkring 100.000 af dem, der er registreret som arbejdsløse, der ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet, og hvad agter ministeren i bekræftende fald at gøre ved sagen?«

Svar (29/2 84):

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

I arbejdsløshedsstatistikken registreres de personer, der får ydelser i forbindelse med ledighed. Statistikken foretager ikke en pålidelig fordeling af ledigheden på ledighedsårsager.

[Arbejdsministeren]

Imidlertid vil ikke alle registrerede ledige umiddelbart kunne anvises til et bestemt job. En del af de ledige vil allerede have en fastere tilknytning til en bestemt arbejdsgiver. Det drejer sig om personer, der er ledige i forbindelse med vejrlig, ferielukning, midlertidig hjemsendelse, eller personer, hvis ledighed skyldes fast nedsat arbejdstid. I forbindelse med jobskifte vil der endvidere være ledige med aftale om en fremtidig tilknytning til en arbejdsgiver. Disse personer vil ofte ikke i praksis få anvist andet arbejde.

Det er som nævnt ikke muligt i statistikken at kvantificere omfanget af den midlertidige ledighed. Defineres den midlertidige ledighed som antallet af personer, der er berørt af ledighed i en given uge, men som ikke er fuldt ledige i den pågældende uge, kan denne i december 1983 opgøres til ca. 50.000 personer, svarende til knap 15 pct. af de personer, der i december var berørt af ledighed. Fastere tilknytning til en arbejdsgiver kan imidlertid også finde sted for en person, der er fuldt ledig i en given uge. Omvendt vil en del af de ikke fuldt ledige ikke have nogen fast tilknytning til en arbejdsgiver, idet de eksempelvis blot har påbegyndt en ledighedsperiode midt i ugen.

Der kan også være uddannelsesmæssige barrierer, der hindrer, at en ledig umiddelbart kan få anvist et bestemt job. Med de specielle krav, der ofte stilles til arbejdskraftens kvalifikationer, vil der undertiden være mangel på en bestemt type kvalifikationer blandt en gruppe af ledige. I disse tilfælde opstår det såkaldte paradoksproblem, hvor den udbudte arbejdskrafts kvalifikationer – selv om denne er til rådighed for arbejdsmarkedet – ikke svarer til den efterspurgte arbejdskrafts.

Spm. nr. S 148

Til *ministeren for skatter og afgifter* (23/2 84) af:

Ove Jensen (FP):

»Kan ministeren bekræfte, at renteudgifterne på lån i en fælleskasse oprettet i henhold til lov nr. 156 af 2. maj 1934 er fradragsberettigede?«

Flere skatteydere er blevet nægtet rentefradrag på lån oprettet i de i alt 56 fælleskasser, der er fordelt ud over landet.

Fælleskasserne virker som lokale pengeinstitutter og yder lån mod pant i fast ejendom, opretter kasse- og byggekreditter og finansierer købekontrakter, veksler m.v. mod betaling af rente og med sædvanlig bankmæssig sikkerhed.

Forholdet er imidlertid, at mange af disse låntagere ikke alene nu bliver nægtet rentefradrag, men også i vid udstrækning bliver opkrævet restskatter 5-6 år tilbage på rentefradrag, der tidligere er godkendt, uden at der har været retst indsigelse fra skattemyndighedernes side.

Det har medført så alvorlige økonomiske konsekvenser, at flere nu trues af konkurs- og betalingsstandsning.

Svar (1/3 84):

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Renteudgifter på lån i de nævnte fælleskasser kan trækkes fra i den skattepligtige indkomst, når de almindelige betingelser for rentefradrag er opfyldt. For så vidt kan spørgsmålet således besvares bekræftende.

De lignende myndigheder har imidlertid konstateret, at der i en række tilfælde mellem de omhandlede fælleskasser og medlemmer er indgået arrangementer, der vel i formen fremtræder som låneforhold, men som under hensyn til de nærmere betingelser og vilkår må karakteriseres som værende uden et til formen svarende reelt indhold. Ligningsmyndighederne har derfor i disse tilfælde nægtet at godkende, at de omhandlede lånearrangementer kan danne grundlag for et rentefradrag.

Landsskatteretten har ved en række kendelser tiltrådt ligningsmyndighedernes standpunkt. Spørgsmålets endelige afgørelse henhører imidlertid under de almindelige domstole.

Det kan oplyses, at statsskattedirektoratet har ført forhandlinger med fælleskassernes advokat, og at denne har bedt om, at spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives tilladelse til at omgøre ikke godkendte lånearrangementer med tilbagevirkende kraft, må blive forelagt ligningsrådet.

Til *justitsministeren* (23/2 84) af:

Torben Lund (S):

»Vil ministeren oplyse, hvornår det ministerielle udvalg vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet påregner at have færdiggjort sit arbejde, samt om ministeren vil lade udvalget udarbejde en delbetænkning vedrørende særlige regler om forbud mod visse former for erhvervsudøvelse efter konkurs i de tilfælde, hvor konkurs- og selskabslovsreglerne er blevet misbrugt?«

Begrundelse

Det her stillede spørgsmål er i vidt omfang en gentagelse af spørgsmål nr. S 8 af 6. februar 1984. I den afgivne besvarelse har justitsministeren imidlertid undladt at besvare de her gentagne spørgsmål.

Svar (1/3 84):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Som det fremgår af svaret på spørgsmål nr. S 8 af 6. februar 1984, har udvalget vedrørende bekæmpelse af økonomisk kriminalitet et meget omfattende kommissorium. Udvalgets hovedopgave er at overveje, om der gennem ændringer eller forenklinger i de strafferetlige eller processuelle regler kan tilvejebringes grundlag for en intensivering af retsvæsenets indsats over for den økonomiske kriminalitet, og spørgsmålet om at gennemføre særlige regler om næringsforbud er således ét blandt flere spørgsmål, som i den forbindelse må overvejes.

Det kan oplyses, at udvalget, der blev nedsat i april 1982, foreløbig har holdt en række møder og beskæftiget sig indgående med bl.a. bogføringsreglerne. Endvidere har udvalget indhentet forskellige oplysninger til brug ved udvalgets overvejelser om spørgsmålet om indførelse af regler om næringsforbud m.v. Udvalgets formand har i den forbindelse oplyst, at der tilbagesår et betydeligt arbejde for udvalget, og at det endnu er for tidligt at sige noget nærmere om, hvornår udvalget kan forventes at afslutte sine overvejelser.

Det kan naturligvis på et senere tidspunkt blive aktuelt at anmode udvalget om at afgive delbetænkning, men justitsministeriet har på nuværende tidspunkt ikke grundlag for at tage stilling hertil.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Hviletid og fridøgn).
(Fremsat 22/2 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Fra socialdemokratiets side må vi på det bestemteste afvise dette forslag, og det er der flere grunde til.

Ministeren ønsker en bemyndigelse til selvstændigt at kunne regulere hviletidsbestemmelserne for store dele af de offentligt ansatte. Det kunne vi måske – og jeg siger: måske – gå med til, hvis ministeren kunne påvise, at der var behov for det, men det er ikke sket. Lovforslagets bemærkninger er en lang række af udokumenterede påstande, og de eksempler, der er nævnt i bemærkningerne, som skulle begrunde et sådant indgreb, er en sammenblanding med en række andre forhold, som ikke har noget med hviletidsbestemmelserne at gøre. F.eks. blander ministeren i høj grad følgerne af en overenskomst-mæssig nedsættelse af arbejdstiden sammen med følgerne af arbejdsmiljøreglerne.

De gældende regler om hviletid og fridøgn, som de er udmøntet i arbejdsministerens bekendtgørelse af 15. august 1980 om hviletid og fridøgn, har vist sig at være fuldt ud tilstrækkelige, og der er med baggrund i denne bekendtgørelse indgået en lang række lokalaftaler, som har virket efter hensigten, og som ingen har fundet anledning til at kritisere. Jeg vil gøre opmærksom på, at ingen af disse lokalaftaler er blevet opsagt fra arbejdsgiverside, selv om der har været lejlighed til det.

Ministeren gør i bemærkningerne et stort nummer ud af den såkaldte løftestangseffekt. Det er klart, at heller ikke vi vil kunne acceptere, at arbejdsmiljøreglerne bliver brugt som løftestang ved kommende overenskomstforhandlinger, men hvornår er de blevet det? Ja, det må være op til arbejdsministeren at påvise, og det er ikke sket endnu.

Ser man specielt på personalet ved døgninstitutionerne, som er en af de grupper, ministeren er ude efter, så er det i hvert fald